

»Mladi za napredek Maribora 2013«
30. srečanje

»DAJ NAPREJ!« POMEN IN NAČINI OHRANJANJA TRADICIJE V SLOVENSKI KULTURI

Sociologija

Raziskovalna naloga

05.02.2013

T. 10.02.2013

10.02.2013

10. 02. 2013

»Mladi za napredek Maribora 2013«
30. srečanje

»DAJ NAPREJ!« POMEN IN NAČINI OHRANJANJA TRADICIJE V SLOVENSKI KULTURI

Sociologija

Raziskovalna naloga

PROSTOR ZA NALEPKO – format nalepke 105x70 mm

10. 02. 2013

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	8
1.1. HIPOTEZE IN PREDVIDENA SPOZNANJA	8
1.2. POTEK RAZISKOVANJA.....	9
2. TEORETIČNI DEL NALOGE	10
2.1. PROSTORSKE SKUPNOSTI	10
2.1.1. PODEŽELSKO/RURALNE SKUPNOSTI	10
2.1.2. MESTNE/URBANE SKUPNOSTI.....	11
2.2. RELIGIJA.....	11
2.2.1. SEKULARIZACIJA RELIGIJ	12
2.3. JEZIK	13
2.4. KULTURNA DEDIŠČINA	14
2.4.1. SNOVNA KULTURNA DEDIŠČINA	14
2.4.2. NESNOVNA KULTURNA DEDIŠČINA/ŽIVA KULTURNA DEDIŠČINA	15
2.4.3. ZGODOVINA GASILSTVA V NAŠIH VASEH	18
2.4.4. PUSTNI OBIČAJI	18
3. EMPIRIČNI DEL	20
3.1. METODOLOGIJA PRAKTIČNEGA DELA	20
3.2. REZULTATI IN ANALIZA ANKET.....	20
3.2.1. Udeleženci in tip vprašanj:	20
3.2.2. Postopek:.....	20
3.2.3. Rezultati in razprava:	21
3.3. REZULTATI IN ANALIZA INTERVJUJEV	50
3.3.1. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA Z DOLGOLETNIM ČLANOM GODBE NA PIHALA OBČINE MARKOVCI, MARTINOM KOSTANJEVCEM.....	50
3.3.2. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA S PREDSTAVNIKOM LJUDSKIH PEVCEV IZ CIRKULAN, IVANOM HERCOGOM	51
3.3.3. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA S PREDSEDNICO ETNOGRAFSKEGA DRUŠTVA LUKARI IZ DORNAVE, MARIJO BELŠAK	53
3.3.4. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA Z DUHOVNIKOM CIRKOVŠKE ŽUPNIJE, JANKOM STRAŠKOM.....	57
3.3.5. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA S TAJNICO PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA ZGORNJE JABLANE, MOJCO FRANGEŽ	59
3.3.6. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA Z DIRIGENTOM TAMBURAŠKEGA ORKESTRA CIRKOVCE, DRAGOM KLAJNOM.....	60
3.3.7. ANALIZA INTERVJUJEV.....	62
4. ZAKLJUČEK	63
5. LITERATURA	67
6. PRILOGA	69

KAZALO SLIK

SLIKA 1: LETO VERE 2012/13	13
----------------------------------	----

KAZALO TABEL

TABELA 1: PREBIVALSTVO PO VEROIZPOVEDI, POPISA IZ LETA 1991 IN 2002	12
TABELA 2: ŽIVA KULTURNA DEDIŠČINA.....	17
TABELA 3: PODATKI NA PODLAGI VSEH SKLOPOV V LETIH OD 2005 DO 2011.....	17

KAZALO DIAGRAMOV

DIAGRAM 1: STAROST ANKETIRANCEV.....	21
DIAGRAM 3: STOPNJA IZOBRAZBE ANKETIRANCEV.....	22
DIAGRAM 4: KRAJ BIVANJA ANKETIRANCEV	22
DIAGRAM 5: PRIZADEVANJA POSAMEZNIKA ZA OHRANJANJE TRADICIJE(V SVOJEM KRAJU) Z VIDIKA STAROSTNE STRUKTURE.	23
DIAGRAM 6: PRIZADEVANJA POSAMEZNIKA ZA OHRANJANJE TRADICIJE(V SVOJEM KRAJU) GLEDE NA SPOL.....	23
DIAGRAM 7: PRIZADEVANJA POSAMEZNIKA ZA OHRANJANJE TRADICIJE(V SVOJEM KRAJU) Z VIDIKA IZOBRAZBENE STRUKTURE.	24
DIAGRAM 8: PRIZADEVANJA POSAMEZNIKA ZA OHRANJANJE TRADICIJE(V SVOJEM KRAJU) GLEDE NA KRAJ BIVANJA.	24
DIAGRAM 9: MNENJE POSAMEZNIKA O OHRANJANJU TRADICIJE NA SLOVENSLEM Z VIDIKA STAROSTNE STRUKTURE.	25
DIAGRAM 10: MNENJE POSAMEZNIKA O OHRANJANJU TRADICIJE NA SLOVENSLEM GLEDE NA SPOL.	25
DIAGRAM 11: MNENJE POSAMEZNIKA O OHRANJANJU TRADICIJE NA SLOVENSLEM Z VIDIKA IZOBRAZBENE STRUKTURE.	26
DIAGRAM 12: MNENJE POSAMEZNIKA O OHRANJANJU TRADICIJE NA SLOVENSLEM GLEDE NA KRAJ BIVANJA.	26
DIAGRAM 13: OPREDELITEV GLEDE VERNOSTI ANKETIRANCEV Z VIDIKA STAROSTI.	27
DIAGRAM 14: OPREDELITEV GLEDE VERNOSTI ANKETIRANCEV GLEDE NA SPOL.	27
DIAGRAM 15: OPREDELITEV GLEDE VERNOSTI ANKETIRANCEV NA PODLAGI IZOBRAZBENE STRUKTURE.	28
DIAGRAM 16: OPREDELITEV GLEDE VERNOSTI ANKETIRANCEV GLEDE NA KRAJ BIVANJA.	28
DIAGRAM 17: VREDNOSTI OBISKOV CERKVENIH OBREDOV Z VIDIKA STAROSTNE STRUKTURE.....	29
DIAGRAM 18: VREDNOSTI OBISKOV CERKVENIH OBREDOV GLEDE NA SPOL.....	29
DIAGRAM 19: VREDNOSTI OBISKOV CERKVENIH OBREDOV Z VIDIKA IZOBRAZBENE STRUKTURE.	30
DIAGRAM 20: VREDNOSTI OBISKOV CERKVENIH OBREDOV GLEDE NA KRAJ BIVANJA.	30
DIAGRAM 21: OCENITEV UPOŠTEVANJA RELIGIOZNIH NORM GLEDE NA STAROST ANKETIRANCEV.....	31
DIAGRAM 22: OCENITEV UPOŠTEVANJA RELIGIOZNIH NORM GLEDE NA SPOL.....	31
DIAGRAM 23: OCENITEV UPOŠTEVANJA RELIGIOZNIH NORM GLEDE NA STOPNJO IZOBRAZBE.	32
DIAGRAM 24: OCENITEV UPOŠTEVANJA RELIGIOZNIH NORM GLEDE NA KRAJ BIVANJA.....	32
DIAGRAM 25: RAZLOGI ZA UPAD RELIGIOZNOSTI V SLOVENIJI GLEDE NA STAROSTNO SKUPINO.	33
DIAGRAM 26: RAZLOGI ZA UPAD RELIGIOZNOSTI V SLOVENIJI GLEDE NA SPOL ANKETIRANCEV.	33
DIAGRAM 27: RAZLOGI ZA UPAD RELIGIOZNOSTI V SLOVENIJI GLEDE NA STOPNJO IZOBRAZBE.	34
DIAGRAM 28: RAZLOGI ZA UPAD RELIGIOZNOSTI V SLOVENIJI GLEDE NA KRAJ BIVANJA ANKETIRANCEV.	34
DIAGRAM 29: OCENITEV OHRANJANJA TRADICIJE NA VASI IN V MESTU GLEDE NA STAROST.....	35
DIAGRAM 30: OCENITEV OHRANJANJA TRADICIJE NA VASI IN V MESTU GLEDE NA SPOL.....	35
DIAGRAM 31: OCENITEV OHRANJANJA TRADICIJE NA VASI IN V MESTU GLEDE NA STOPNJO IZOBRAZBE.	36
DIAGRAM 32: OCENITEV PRISOTNOSTI LJUDSKEGA PETJA IN IGRANJA NA LJUDSKE INSTRUMENTE NA VASI IN V MESTU.	36
DIAGRAM 33: OCENITEV PRISOTNOSTI LJUDSKEGA PETJA IN IGRANJA NA LJUDSKE INSTRUMENTE NA VASI IN V MESTU GLEDE NA SPOL.	37
.....	37
DIAGRAM 34: : OCENITEV PRISOTNOSTI LJUDSKIH GLEDALIŠČ NA VASI IN V MESTU.....	37
DIAGRAM 35: OCENITEV PRISOTNOSTI LJUDSKIH GLEDALIŠČ NA VASI IN V MESTU GLEDE NA SPOL.	38
DIAGRAM 36: OCENITEV POGOVORNEGA JEZIKA MLADIH LJUDI.	38
DIAGRAM 37: OCENITEV POGOVORNEGA JEZIKA MLADIH LJUDI GLEDE NA SPOL.	39
DIAGRAM 38: OCENITEV OBISKA CERKVENIH OBREDOV GLEDE NA KRAJ BIVANJA.	39
DIAGRAM 39: OCENITEV OBISKA CERKVENIH OBREDOV GLEDE NA KRAJ BIVANJA PO SPOLU.	40
DIAGRAM 40: OCENITEV POMENA IN OHRANJANJA PUSTNEGA OBIČAJA.	40
DIAGRAM 41 : OCENITEV POMENA IN OHRANJANJA PUSTNEGA OBIČAJA GLEDE NA SPOL.	41
DIAGRAM 42: POGOSTOST NAREČIJ NA PODLAGI STAROSTNIH SKUPIN.	41
DIAGRAM 43: POGOSTOST NAREČIJ NA PODLAGI SPOLA ANKETIRANCEV.....	42
DIAGRAM 44: POGOSTOST NAREČIJ NA PODLAGI STOPNJE IZOBRAZBE.....	42
DIAGRAM 45: POGOSTOST NAREČIJ GLEDE NA KRAJ BIVANJA.	43
DIAGRAM 46: NAJPOGOSTEJŠA OKOLJA NAREČIJ MED STAROSTNIMI SKUPINAMI ANKETIRANCEV.	43
DIAGRAM 47: NAJPOGOSTEJŠA OKOLJA NAREČIJ GLEDE NA SPOL.	44
DIAGRAM 48: NAJPOGOSTEJŠA OKOLJA NAREČIJ Z VIDIKA IZOBRAZBENE STRUKTURE.....	44
DIAGRAM 49: NAJPOGOSTEJŠA OKOLJA NAREČIJ GLEDE NA KRAJ BIVANJA.	45
DIAGRAM 50: POGOSTOST VČLANJENJA V DRUŠTVA ALI SKUPINE Z VIDIKA STAROSTNIH SKUPIN.....	45
DIAGRAM 51: POGOSTOST VČLANJENJA V DRUŠTVA ALI SKUPINE GLEDE NA SPOL ANKETIRANCEV.	46
DIAGRAM 52: POGOSTOST VČLANJENJA V DRUŠTVA ALI SKUPINE NA PODLAGI IZOBRAZBENE STRUKTURE.	46
DIAGRAM 53: POGOSTOST VČLANJENJA V DRUŠTVA ALI SKUPINE GLEDE NA KRAJ BIVANJA.....	47
DIAGRAM 54: PODROČJA DELOVANJA ANKETIRANIH Z VIDIKA STAROSTNIH SKUPIN.	47
DIAGRAM 55: PODROČJA DELOVANJA ANKETIRANIH GLEDE NA SPOLA.	48
DIAGRAM 56: PODROČJA DELOVANJA ANKETIRANIH Z VIDIKA IZOBRAZBENE STRUKTURE.....	48
DIAGRAM 57: PODROČJA DELOVANJA ANKETIRANIH GLEDE NA KRAJ BIVANJA.	49

POVZETEK

V najini raziskovalni nalogi obravnavava prenos navad, običajev, verovanj, prepričanj in vrednot v slovenski kulturi. Metodologija, ki sva se je poslužili, temelji na raziskovanju vprašanja: »Ali obstajajo razlike v pomenu ohranjanja in negovanja tradicije med mestom in podeželjem?« Izhajava iz predpostavke, da je ohranjanje bistvenih sestavin narodne identitete, kot so vera, jezik, kulturna dediščina, značilno predvsem za podeželje, za ženske, za starejše in za manj izobražene. S pomočjo podatkov zbranih preko metode spraševanja in metode analize dokumentov predstaviva pomen organiziranja kulturnih dogodkov glede na sociodemografske spremenljivke (spol, starost, izobrazba in tip prostorske skupnosti). Raziskujemo, kako v okviru društev (vaško prosvetno društvo, folklorno društvo, gasilsko društvo, pustne skupine, ljudski pevci, tamburaški orkester, godba na pihala) negujemo kulturno tradicijo.

ABSTRACT

Our research thesis deals with passing down habits, customs, religions, beliefs and values in Slovenian culture. Methodology we used is based on the question: "Are there any differences in the scale of cherishing and preserving tradition between urban and rural areas?" Our initial presumption was that preserving essential elements of national identity, such as religion, language, cultural heritage, is typical of rural areas, women, older and less educated people. We introduce the importance of organizing cultural events according to socio-demographic factors (gender, age, education and type of area) using poll method and analyzing documents. Our research also deals with different ways of cherishing our culture tradition in various associations (cultural, folk dances, firemen, carnival, folk tradition singers, "tambura" and brass orchestra).

ZAHVALA

Zahvaljujeva se vsem, ki so nam pomagali pri pripravi raziskovalne naloge, še posebej mentorici, ki naju je usmerjala s prijaznimi napotki in naju bodrila.

Zahvaljujeva se vsem intervjuvancem in anketirancem ter vsem, ki so nama pomagali pri ustvarjanju raziskovalne naloge. Le tako sva ugotovili pomembne izsledke in zapisali možne izboljšave.

1. UVOD

Slovenija že od nekdaj velja za deželo z izredno bogato tradicijo. V preteklosti so bili predvsem ljudje na podeželju slabo izobraženi in so se bali moči narave, ki jim je lahko vzela ves pridelek. Izmišljali so si razne zgodbe, pesmi, obrede in načine, kako se ubraniti pred naravnimi nesrečami. Tudi med vsakdanjimi opravili so si za preganjanje dolgčasa izmišljali posebne običaje. Izmed teh so se številni ohranili, se prenašali iz roda v rod in postali tradicionalni. Ljudje so jih širili v krogu družine ali pa v raznih društvih, ki so nastajala z namenom druženja, zabave in ohranjanja tradicionalnega. Kako pa se danes trudimo ohranjati tradicijo?

Etnologi in drugi strokovnjaki ter številna društva in organizacije se zavedajo pomena prenosa tradicije na mlade generacije. Bomo mladi znali nadaljevati z ohranjanjem in širjenjem tradicije, ki so jo snovali naši predniki? Kakšne so razlike med posameznimi skupinami ljudi?

V najini raziskovalni nalogi želiva odgovoriti na prej postavljeni vprašanji, pri čemer se bova osredotočili na ovire, s katerimi se spopadajo ljudje, ki delujejo na tem področju. Preverili bova, ali obstaja bistvena razlika v načinih ohranjanja tradicije med mestom in podeželjem, med mladimi in starejšimi, med izobraženimi in manj izobraženimi, med ženskami in moškimi. Meniva, da mladi, ki živijo v mestnem okolju, slabo poznajo slovensko tradicijo. Kako jo bodo širili, če je ne poznajo? Bodo to nalogo prevzeli mladi iz podeželja? Bodo oni nosilci zgodovinskega spomina skupnosti?

Namen najine raziskovalne naloge je pojasniti, kateri dejavniki vplivajo ta prenos. Zanimajo naju stališča posameznikov iz vidika starostne in izobrazbene strukture, kraja bivanja ter spola.

1.1. HIPOTEZE IN PREDVIDENA SPOZNANJA

Z raziskovalno nalogo želiva ugotoviti, kateri dejavniki vplivajo na prenos tradicije v Sloveniji, še posebej na območju Štajerske. Namen naloge ni le, da preveriva te dejavnike iz literature, ampak, da pobližje spoznava dejavnost posameznikov na podlagi intervjujev in mnenje različnih skupin preko ankete. Osredotočili sva se na predvsem odnos različnih skupin do ohranjanja tradicije na podeželju in v mestu in raziskali kakšne novosti se danes uveljavljajo v različnih tradicijah. S tem namenom sva si postavili nekaj hipotez.

Hipoteze, ki sva si jih zastavili v raziskovalni nalogi, so:

- Ohranjanje bistvenih sestavin narodne identitete, kot so vera, jezik in kulturna dediščina, je značilno predvsem za podeželje.
- Ohranjanje bistvenih sestavin narodne identitete je značilno predvsem za ženske, ki so vedno bolj prisotne v društvih.
- Ohranjanje tradicije je značilno predvsem za starejše ljudi.
- Stopnja izobrazbe je ključnega pomena pri ohranjanju tradicije v slovenski kulturi.
- Prisotnost mladih v društvih se veča.
- Vedno več ljudi iz mestnega okolja se zanima za kulturno dediščino.
- Najpomembnejši vpliv na ohranjanje kulturne dediščine ima družinsko okolje.
- Ljudje so mnenja, da zaradi šibkejšega širjenja slovenske kulture in zmanjševanja kulturne raznolikosti le ta lahko izumre.
- Delovanje društev in organiziranje prireditev je ključnega pomena za ohranjanje kulturne dediščine.

1.2. POTEK RAZISKOVANJA

Ko sva si izbrali problem, sva najprej zbrali vso ustrezno literaturo, se vanjo poglobili in izčrpali bistvo. Trudili sva se čim bolj jedrnato razjasniti vse ustrezne pojme. Tako sva v teoretičnem delu pridobili vso potrebno znanje. Velik del raziskovalne naloge obsega empirični del, kjer sva uporabili metodo spraševanja, pod kateri spadata intervju in anketa. V anketnem vprašalniku sva uporabili zaprta vprašanja, saj so preprosta za obdelavo in odprta vprašanja, s katerimi sva dobili več uporabnih podatkov. 100 anket sva razdelili med naključno izbrane ljudi. Rezultate sva prikazali z vidika starostne in izobrazbene strukture, glede na spol in kraj bivanja, skozi tabele in grafe. Izvedli sva tudi šest strukturiranih intervjujev: z duhovnikom cirkovške župnije, z dirigentom tamburaškega orkestra Cirkovce, s članom godbe na pihala občine Markovci, s predstavnikom ljudskih pevcev iz Cirkulan, s predsednico etnografskega društva lukari iz Dornave in s tajnico prostovoljnega gasilskega društva Zgornje Jablane. Tako sva dobili dober vpogled v osnovno problematiko najinega raziskovalnega dela. Skozi oči intervjuvancev sva izvedeli, kako poteka prenos tradicije v različnih društvih oziroma ustanovah. Na koncu sva rezultate dela ocenili glede na dosedanja spoznanja o predmetu najinega raziskovanja.

2. TEORETIČNI DEL NALOGE

2.1. PROSTORSKE SKUPNOSTI

»Nekatere znanstvene teorije temeljijo na prepričanju, da je okolje tisto, ki odločilno vpliva na način človekovega prebivanja. Šege in navade tako posegajo v vsa področja človekovega življenja.« (Ferlež, 2001, str. 9).

»Okolja velikih mest nastalih z industrializacijo, zatirajo pristne medčloveške odnose, ki so značilni za manjše skupnosti.« (Ferlež, 2001, str. 14). »V mestih sicer prihaja do velikega števila socialnih stikov, ki pa so kratki in površni, za razliko od pristnih odnosov, značilne za prebivalce vasi in manjših mest. te okoliščine naj bi prisilile posameznika, da se prilagodi novim okoliščinam, postane zadržan, osoren, neoseben in emocionalno nedostopen. Osebnosti vezi se v takih razmerah pretrgajo, čeprav ljudje navežejo mnogo stikov z ljudmi, s katerimi se ne čutijo tesno povezani – s sosedi, prijatelji, sodelavci.« (Ferlež, 2001, str. 15).

Za Slovenijo je nasploh značilna razpršena poselitev.« Manj kot dva milijona ljudi živi v 6000 naseljih, le dve mesti pa imata več kot 100.000 prebivalcev.« (Novak, 1991, str. 144). Prebivalstvo živi v podeželskih, mestnih in predmestnih skupnostih. Pri tem predmestne skupnosti večinoma prevzemajo predvsem značilnosti mestnih skupnosti.

2.1.1. PODEŽELSKO/RURALNE SKUPNOSTI

Podeželske skupnosti so prvotna oblika stalne naselitve ljudi na določenem ozemlju. Temeljna dejavnost, s katero se ukvarjajo ljudje na podeželju, je kmetijstvo, ponekod tudi gozdarstvo. S postopkom industrializacije se število podeželskega prebivalstva začne zmanjševati, kulturna in naravna dediščina podeželja pa se začne spreminjati in izginjati, saj se mestni način življenja vedno bolj kaže v življenju podeželskega prebivalstva. (Novak, 1991, str. 141).

»Starejši prebivalci, ki podeželja večinoma sploh ne zapuščajo, so nosilci zgodovinskega spomina skupnosti, s svojo stalno navzočnostjo pa velikokrat tudi nosilci sočasnih informacij o članih skupnosti.« (Ferlež, 2001, str. 19).

Poleg industrializacije, je bila za številne podeželske vasi »usodna« urbanizacija. Mesta so namreč postajala premajhna za številne priseljence, zato so se začela širiti navzven - iz podeželskih vasic je nastalo predmestje, ki ima številne značilnosti mesta.

Podeželje je vendarle ohranilo pomembne funkcije. Na podeželju se pridelava večina evropske hrane, pomembna pa sta tudi gozdarstvo in črpanje surovin. Vedno večji je pomen podeželja iz vidika turizma in rekreacije. Seveda ne moremo mimo tisočletnih sadov delovanja človeka in narave v obliki naravne in kulturne dediščine. (Novak, 1991, str. 142).

V preteklosti je v ruralnih skupnostih (glede na mesto) živelo majhno število ljudi na velikih območjih, bili so veliko bolj odvisni od soljudi in naravnega okolja, družina, sorodstvo in soseščina so imele bistveno večji pomen kot pri mestnem prebivalstvu. Tradicionalni običaji, navade in religija so prav tako bolj značilne za podeželje. Te razlike med mestom in podeželjem so čedalje manjše, predvsem zaradi dostopnosti prevoznih sredstev in komunikacijsko-informacijske tehnologije. (Novak, 1991, str. 142).

2.1.2. MESTNE/URBANE SKUPNOSTI

»Že približno polovica svetovnega prebivalstva živi v mestih. Sodobne družbe so torej urbane družbe, saj vpliv urbanega načina življenja na različne načine seže tudi na podeželje in njegovo prebivalstvo.«(Novak, 1991, str. 144).

Pod vplivom urbanizacije so se v mestih razvili različni življenjski slogi, posebne vrednote in vedenjski vzorci, subkulture itd.

Družbeno življenje v mestih je drugačno kot na podeželju. Zanj so značilne boljše možnosti za zaposlitev in poklicno kariero, anonimnost posameznika (posamezniki se počutijo bolj svobodne, neodvisne in varne pred neformalnim družbenim nadzorom okolja), raznovrstnost in pestrost družbenega življenja (različne religijske, etnične in kulturne posebnosti družbenih skupin). Zraven prednosti so tukaj še slabosti, kot so povečana revščina, kriminal, brezposelnost in onesnaženost okolja. V Sloveniji navedene značilnosti urbanega življenja zaradi majhnega ozemlja, maloštevilnega prebivalstva in posebnosti v prostorskem razvoju niso tako izrazite kot v evropskih velemestih. Tak način poselitve ohranja nekatere tradicionalne kulturne vrednote, norme in prepričanja. (Novak, 1991, str. 144).

2.2. RELIGIJA

Religijo najdemo v vseh kulturah, od najstarejših časov do današnjih dni. Je objektiven pojav družbene strukture in zavesti v preteklosti in danes. (Pluško in Počkar, 2004, str. 150).

Prebivalstvo po veroizpovedi, popisa iz leta 1991 in 2002.

Veroizpoved	Skupaj		Strukturni deleži (%)	
	1991	2002	1991	2002
Katoliška	1369873	1135626	71,6	57,8
Je vernik, vendar ne pripada nobeni veroizpovedi	3929	68714	0,2	3,5
Ni vernik, ateist	84656	199264	4,4	10,1

Tabela 1: Prebivalstvo po veroizpovedi, popisa iz leta 1991 in 2002

(vir: <http://www.lem-computers.net/Povezave/religije%20statistika.htm#Statistika>, sneto 31.1.2013 ob 15.33).

2.2.1. SEKULARIZACIJA RELIGIJ

S pojmom sekularizacija označujemo spremembe, ki so nastale v moderni družbi na področju religije. Je posledica prehoda iz tradicionalne v moderno družbo. Vendar sekularizacije ne moremo razumeti kot izginjanje religije, saj je od osemdesetih let 20. stoletja opaziti naraščanje udeležbe pri verskih obredih in oživljanje ljudske religioznosti.

V predmodernih družbah je bila religija središče družbe, njene vrednote, ideje in simboli naj bi bili temeljni in najvišji. Za moderne družbe pa je značilna avtonomnost posameznih področij družbenega življenja (gospodarstva, politike, šolstva...). Tako naj bi v modernih družbah religioznost upadla, kot kažejo podatki obiskovanja verskih obredov iz šestdesetih in sedemdesetih let 20. stoletja. V začetku osemdesetih let je prišlo do preobrata, opazno je bilo naraščanje religioznosti in obiskovanja cerkvenih obredov. (Barle-Lakota, 2004, str. 156). Torej bi lahko govorili o neke vrste krizi cerkve, ki kot religiozna organizacija izgublja vpliv na posameznikovo mišljenje in delovanje. Gre za privatizacijo religije, kar pomeni, da je posameznikova religioznost del njegove zasebnosti in prostega časa. (Barle-Lakota, 2004, str. 156).

Krizo krščanstva lahko razumemo kot opuščanje verskih običajev in morda nevernost mladih, ki se kaže predvsem v mestnem okolju. Precejšen del prebivalstva danes živi v mestih, ki sicer niso velika, vendar narekujejo nove oblike verskega življenja. Če je popis prebivalstva za

celotno Slovenijo leta 1991 dal še precej ugodno sliko o pripadnosti katoliški veri, to seveda ne velja v enaki meri za večja mesta. Posebej kritična v tem smislu je generacija med 30. in 45. letom starosti.

Spremenjene življenjske razmere so močno vplivale tudi na različne oblike praznovanja verskih običajev. Do opuščanja krščanstva prihaja zaradi spremembe življenjskega sloga, tehničnega napredka in razvoja komunikacije. Večina Slovencev je versko »naravnana« tako, da obiskujejo verske obrede ob večjih krščanskih praznikih. (Barle-Lakota, 2004, str. 157).

Slika 1: Leto vere 2012/13.

(vir: <http://www.cecilija.net/duhovni-koticcek/molitve>, sneto 31.1.2013 ob 16.05).

2.3. JEZIK

»Najpomembnejše v človekovem zgodnjem razvoju je srečanje s prvim (maternim) jezikom. Zmožnost učenja jezikov pri človeku je največja prav v prvih letih življenja. Najpomembnejši intelektualni dosežek pri otroku ni zgolj izgovarjanje besed, ampak povezava teh z različnimi predmeti, idejami in procesi« (Počkar, 2011, str. 28).

»Uporaba jezika je dala človeku izjemne prednosti v razvoju in povečala možnost preživetja. V tem smislu lahko razumemo jezik tudi kot posebno orožje v boju za preživetje, saj je bil človek sicer v nevarnem naravnem okolju precej nebogljen. Iznajdba jezika mu je dala moč natančnejšega, bolj analitičnega sporazumevanja. Lahko se je pogovarjal tudi o abstraktnih vsebinah, sporočal drugim o preteklih dogodkih in prihodnjih namerah. Jezik omogoča prenos kulturne tradicije na naslednje rodove in kopičenje izkustva. Človek je s pomočjo jezika

postal močnejše povezan z drugimi, v družbenem in prostorskem smislu, pa tudi z izkušnjami preteklih rodov.« (Počkar, 2011, str. 28).

2.4. KULTURNA DEDIŠČINA

Kulturna dediščina so dokazi in viri iz človeške zgodovine in kulture, ne glede na njihov izvor, razvoj in ohranjenost. Kulturno dediščino ločimo na snovno (materialno) in nesnovno (nematerialno). Materialno kulturno dediščino tako delimo še podrobneje in sicer na premično in nepremično kulturno dediščino. Kot posebno kategorijo, ki je neke vrste mešanica snovne in nesnovne kulturne dediščine, umeščamo živo kulturno dediščino. (Bogataj, 2005, str. 9) .

2.4.1. SNOVNA KULTURNA DEDIŠČINA

Pod pojmom snovna kulturna dediščina ciljamo na posamične stavbe, skupine stavb, območja, predmeti in zbirke predmetov. (Bogataj, 2005, str. 9) .

Delimo jo na premično in nepremično.

Premična kulturna dediščina

Sem spadajo vsi predmeti in vsi človeški sledovi iz preteklih obdobij. Ohranjanje in preučevanje teh predmetov prispevata k odkrivanju zgodovinskega razvoja človeštva in njegove povezanosti z naravnim okoljem. Glavni vir podatkov o premični kulturni dediščini so arheološka raziskovanja. Predmete, ki so del premične kulturne dediščine, hranijo slovenski nacionalni in regionalni muzeji. Premična dediščina je tudi arhivsko in knjižnično gradivo.

(<http://www.zvkds.si/sl/zvkds/varstvo-kulturne-dediscine/o-kulturni-dediscini/kaj-je-kulturna-dediscina/>, sneto 4.2. 2013 ob 17.00 uri).

Nepremična kulturna dediščina

Pod nepremično kulturno dediščino spadajo stavbe, vključno s pripadajočimi napeljavami, okrasjem, opremo in pripadajočimi zemljišči, stara mestna in vaška jedra in arheološka najdišča. Te stavbe (ponekod celovite skupine mestnih ali podeželskih stavb) imajo izrazit zgodovinski, arheološki, umetniški, znanstveni, družbeni ali tehniški pomen.

(<http://www.zvkds.si/sl/zvkds/varstvo-kulturne-dediscine/o-kulturni-dediscini/kaj-je-kulturna-dediscina/>, sneto 4.2. 2013 ob 17.20 uri).

2.4.2. NESNOVNA KULTURNA DEDIŠČINA/ŽIVA KULTURNA DEDIŠČINA

Za ohranjanje nesnovne kulturne dediščine je bistvenega pomena njeno poustvarjanje, posredovanje iz roda v rod in ne nazadnje vsaj njeno dokumentiranje, saj s smrtjo posameznika kot ustvarjalca, posreduvalca in izvajalca izgine tudi vso njegovo znanje.

Med nesnovno kulturno dediščino spadajo ustna izročila (miti, pregovori, reki, uganke in šaljivke) šege in navade, odrsko/scenska umetnost (izražanje z govoricico telesa, glasbe, petja, plesa) tradicionalne obrti in znanja v zvezi z naravo. (Bogataj, 2005, str. 9-10).

Šege in navade

S šegami in navadami označujemo različne praznične in vsakdanje oblike človekovega delovanja, verovanja in vedenja. Pogosto se uporablja kar izraz običaj, ki je prevzet iz hrvaškega in srbskega jezika. (Bogataj, 2005, str. 15).

Navade so ponavljajoče se in ustaljena dejanja, pravila za življenje in obnašanje. Izvajane so vsakodnevno, ob praznikih, na določene dneve ali ob določenih priložnostih. »Navade omogočajo vzdrževanje reda v skupnosti in ravnanje ljudi v medsebojnih odnosih, razlikovanju ter drugih oblikah, ki so značilne tako za vaška kot tudi za mestna okolja, načine življenja v okviru zasebnega, družinskega prostora ali v javnosti, ne delovnem mestu ali obisku tujega kraja.« (Bogataj, 2005, str. 15).

Šege pa imajo globji pomen, saj se pri teh dejavnostih med ljudmi ustvarjajo močnejše, globlje, podedovane povezave. Ker so te dejavnosti nevsakdanje, dobivajo simbolični pomen. »Šege so torej oblike medčloveških odnosov in dejanja, s temi odnosi postajajo nevsakdanja, pomembnejša, poudarjena in praznična v skupnosti.« (Bogataj, 2005, str. 16).

Vsekakor se šege in navade stalno spreminjajo in so se spreminjale tudi v preteklosti in v času razvoja. Šege in navade (kakor tudi njihovo spreminjanje) raziskuje etnologija, v nekaterih primerih tudi sociologija, psihologija in filozofija. (Bogataj, 2005, str. 17).

»V sodobnem svetu so prisotne tudi težnje po ohranjanju dediščine šeg in navad, kar pa se pogosto izrodi v stereotipne rešitve in režirana prikazovanja za potrebe turistične industrije. Bistvo šeg in navad je namreč v njihovi spremenljivosti in družbeni pogojnosti.« (Bogataj, 2005, str. 17). Torej se ohranja le zunanja lupina šeg in navad, njihova vsebina in bistvo pa propada ali pa doživlja velike spremembe.

Ker šege in navade obsegajo ogromno število dejavnosti, jih delimo v tri skupine:

- Življenjske šege in navade so ustaljena dejanja in ravnanja ob rojstvu, poroki, smrti, ter ob raznih za posameznika pomembnih dogodkih (birma, obletnice, rojstni dan,

god itd.). Njihov namen je zagotoviti srečo, zdravje, rodovitnost, spoštovati duhove prednikov in jim namenjati veliko pozornosti in zagotoviti, da se duhovi umrlih ne bi vračali in nam škodovali. Veliko teh šeg in navad je danes le še predmet zapisanega zgodovinskega spomina (na primer rojenice in sojenice), nekatere šege ob rojstvu (kot na primer botrstvo ob krstu) pa so postale globoko zakoreninjene in z večkratnim ponavljanjem so se spremenile v navade. Šege in navade ob porokah so se ohranile predvsem na podeželju, v mestnem okolju pa se pogosto pojavljajo kot popestritev in »drugačnost« poročnega obreda (na primer fantovščine in dekliščine). Največje spremembe so doživele šege in navade ob smrti, predvsem zaradi novosti v tehnologiji pokopavanja (mrliča takoj po smrti odpelje pogrebni zavod, včasih pa so se od njega poslavljali na domovih). (Bogataj, 2005, str. 19-21).

- Letne in koledarske šege in navade obsegajo posvetne in cerkvene praznike, ki sledijo čez leto. Tako leto šeg in navada danes traja od 1. januarja do 31. decembra. »Dediščina letnih ali koledarskih šeg in navad še danes kaže na Slovenskem zelo pestro podobo, ki se razlikuje po posameznih pokrajinah. Posamezni prazniki imajo v določenih okoljih popolnoma različne pojavne oblike (na primer različna martinovanja, različna »žeganja« ob praznovanju štefanovega). Številne šege so ob določenih dnevih prepovedovale dela in opravila, celo veseljačenje in zabavo. Teh pravil in prepovedi danes v glavnem več nihče ne spoštuje, še več, sam praznični dan mnogi izrabijo kot priložnost za delo. Torej ne upoštevamo ali ne razumemo prvotnega pomena. Kot enega izmed razlogov bi lahko navedli hitri (sodobni) ritem življenja, ki marsikoga »prisili« v neupoštevanje šeg in navad.« (Bogataj, 2005, str. 22-25).
- Delovne šege in navade obsegajo dejanja, dogodke, obredja, praznike in igre, ki spremljajo opravila in delovne postopke, označujejo zaključek ali začetek del na različnih področjih in v okviru različnih skupin. Obsega številna verovanja in čaranja, ki naj bi povečala pridelek in ga varovala pred naravnimi katastrofami, zato so bile šege povezane s poljskimi deli (gnojenje, oranje, setev...) in spravili pridelka. Zelo pomembne so tudi šege povezane z vinogradništvom in živinorejo. Delovne šege in navade so poznala tudi nekmečka okolja. To velja predvsem za obrtniške delavnice, rudarje in gozdarje. Sčasoma so se razvile novejšje oblike »šeg«, ki se jih izvaja ob otvoritvah novih cest in mostov, blagoslovih vozili. (Bogataj, 2005, str. 26-27).

Register žive kulturne dediščine.

Enotna identifikacija dediščine	Ime enote	Datum vpisa v register	Število nosilcev
2-00001	<u>Škofjeloški pasijon</u>	15. 12. 2008	1
2-00002	<u>Cerkljanska laufarija</u>	09. 02. 2012	1
2-00003	<u>Borovo gostüvanje</u>	25. 04. 2012	1
2-00004	<u>Obhodi pustnih oračev</u>	25. 04. 2012	1
2-00005	<u>Škoromatija</u>	25. 04. 2012	1
2-00006	<u>Obhodi kurentov</u>	26. 04. 2012	5
2-00007	<u>Drežniški in Ravenski pust</u>	26. 04. 2012	2
2-00008	<u>Pisanje pirhov ob prazniku šempav</u>	26. 04. 2012	1
2-00009	<u>Izdelovanje papirnatih rož</u>	25. 04. 2012	3

Tabela 2: Živa kulturna dediščina.

(Vir: http://www.arhiv.mk.gov.si/si/storitve/razvidi_evidence_in_registri/register_zive_kulturne_dediscine/seznam_registriranih_enot_zive_kulturne_dediscine/, 31.1.2013 ob 20.20).

Delovanje kulturnih društev v Sloveniji od leta 2005 do 2011.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ŠTEV. REGISTRIRANIH KULTURNIH DRUŠTEV	2729	2835	2891	3063	3145	3299	3196
FOLKLORNA društva	421	447	478	497	502	509	524
DEDIŠČINA - društva	122	154	166	170	168	174	169
GLASBENA DEJAVNOST	1671	1744	1792	1864	1913	1980	1949
ŠTEVILO ČLANOV	93.862	96.940	98.221	98.957	101.109	101.303	105.357
ŠTEVILO PRIREDITEV	16.970	17.803	19.050	19.564	21.696	22.120	23.098
ŠTEVILO OBISKOVALCEV	2.557.352	2.752.820	2.848.867	3.018.176	3.127.045	3.112.233	3.234.250

Tabela 3: Podatki na podlagi vseh sklopov v letih od 2005 do 2011.

(Vir: http://www.stat.si/letopis/2012/08_12/08-09-12.htm, 31.1.2013 ob 21.10).

2.4.3. ZGODOVINA GASILSTVA V NAŠIH VASEH

»Leta 1886 so ustanovili gasilsko društvo v Cirkovcah. Društvo je postalo močno po številu članstva. Gasilsko društvo Cirkovce je leta 1938 preselilo svoj sedež društva v Spodnje Jablane in leta 1956 je upravni odbor sprejel sklep, da se dosedanje Gasilsko društvo Cirkovce preimenuje v Gasilsko društvo Jablane. Ker je bilo takrat biti gasilec velika čast, so se včlanili skoraj vsi polnoletni moški iz Jablan. (Sto let Gasilskega društva Jablane, 1886–1986, Jablane 1986; Knjiga zapisnikov PGD Cirkovce.)

Leta 1951 so se v društvo včlanile prve ženske, to so bila predvsem mlada in neporočena dekleta. (Frangež, 2007, str. 2).

2.4.4. PUSTNI OBIČAJI

2.4.4.1 CIRKOVŠKI PUSTNI OBIČAJI

Povorka se prične se pri pokopališču in se nadaljuje do osnovne šole, kjer se maske predstavijo, okronajo novega pustnega carja.

Folklorna skupina iz Cirkovc je znana pod imenom "polharji" od leta 1961, ko je na ptujskem kurentovanju predstavila šego vlečenja ploha. Po izročilu so šego izvajali, ko se ni v vasi v predpustnem času poročilo nobeno dekle; vsa dekleta iz vasi so morala na pustni torek za kazen vleči borov ali smrekov ploh. Danes je vleka ploha dobila druge pomene in vsebine.

»Skupino sestavljajo mladi fantje in dekleta, v veliki meri najstniki. Vleko ploha pripravijo vsako leto. Oblačila članov folklorne skupine so sešita po praznični kmečki noši iz prve polovice 20. stol. «(Tetičkovič, 2003, str. 93).

2.4.4.2 PUSTOVANJE V MARIBORU

»Pustni čas je v preteklosti spadal med najbolj družabno obdobje življenja Mariborčanov. V tem času so potekali številni plesi in hišne zabave, posamezniki so se družili tudi po domovih bogatih meščanov.« (Godina-Golija, 2003, str. 233).

V pustnem času so se odvijale številne prireditve v tedanjih gostinskih in društvenih lokalih ter gledališču. Najprej so bili tako imenovani pustni "bali" (plesi) za elito in teh so se lahko udeležili le povabljeni. Sčasoma pa se je uvedel tudi sprevod in leta 1872 so krenili po vseh najpomembnejših mestnih ulicah z kar 19. vozovi 14. jezdec in 93. maskiranimi udeleženci. (Godina-Golija, 2003, str. 234).

»Tudi v naslednjih letih je na pepelnično sredo potekal pustni korzo in pokop karnevala. Pri njegovi organizaciji so sodelovali ugledni in premožni meščani – tovarnarji, hotelirji, trgovci.« (Godina-Golija, 2003, str. 235).

Premožnejši so si kostume sposojali od mestnega gledališča ali jih dali v predelavo specializiranim šiviljam, manj premožni pa so si jih sami doma šivali. Leta 1886 so postale zelo priljubljene maškarade, ki so se odvijale v dvoranah, gledališčih in kazinu.

Med 1. svetovno vojno so prireditve potekale redkeje; med vojnama so potekale teden pred pustnim torkom in pa med 2. svetovno vojno in po njej pa so bile organizirane redute slovenskih in nemških športnih klubov, ena od teh je potekala v Unionski dvorani. Teh so se udeleževali »najvišje osebe mesta in vojaštva, industrialci, trgovci in obrtniki ter veliko mladine. (Godina-Golija, 2003, str. 237).

Organizatorji so skušali obiskovalcem ponuditi čim izvirnejšo obliko zabave, ki naj bi jih pritegnila v čim večjem številu; to je namreč pomenilo nekakšen dokaz o njihovi priljubljenosti in pomembnosti v mestu.« (Godina-Golija, 2003, str. 237).

Dandanes so se »šemske šege« v Mariboru ohranile le še med otroki (večinoma z predmestja). (Kuret, 1984, str. 215).

3. EMPIRIČNI DEL

3.1. METODOLOGIJA PRAKTIČNEGA DELA

V najini raziskovalni nalogi sva uporabili dve metodi dela. Kot prvo obliko metode spraševanja sva uporabili anketni vprašalnik z odprtimi in zaprtimi tipi vprašanj. 100 anketnih vprašalnikov sva razdelili med anketirance. Želeli sva raziskati razlike v ohranjanju bistvenih sestavin narodne identitete, kot so vera, jezik, kulturna dediščina med različnimi skupinami ljudi. Ugotavljali sva vrednost različnih spremenljivk ter se pozanimali o stališčih posameznikov z vidika starostne in izobrazbene strukture, spola ter kraja bivanja. Kasneje sva anketne vprašalnike analizirali, interpretirali in jih grafično ter tabelarično predstavili. Nato sva se poslužili druge oblike metode spraševanja – strukturiranega intervjuja. Ob vnaprej pripravljenih vprašanjih sva povprašali po stališčih ljudi, ki imajo pri ohranjanju tradicije na svojem področju posebno vlogo. Govorili sva s predstavniki društev: g. Martinom Kostanjevcem, ga. Marijo Belšak, g. Ivanom Hercogom, g. Dragom Klajnom, ga. Mojco Frangež; na področju religije pa sva opravili intervju z duhovnikom Jankom Straškom. Na vprašanja sva dobili izčrpne odgovore, ki so nama bili v veliko pomoč pri raziskovalnemu delu. Tako sva oblikovali zaključke in ugotovitve, potrdili oz. ovrgli hipoteze in lastne podatke primerjali z izsledki drugih. Na koncu sva predstavili še možneboljšave.

3.2. REZULTATI IN ANALIZA ANKET

3.2.1. Udeleženci in tip vprašanj:

Namen najine raziskovalne naloge je ugotoviti, kako dobro Slovenci ohranjamo svojo tradicijo. Vprašalnik sva izdelali tako, da sva lahko primerjali rezultate z vidika starostne in izobrazbene strukture, spola ter kraja bivanja. Vprašalnik je sestavljen iz 11. vprašanj odprtega in zaprtega tipa. 100 anketirancev sva izbrali naključno.

3.2.2. Postopek:

Anketirancem sva osebno posredovali vprašalnike. Dobljene rezultate sva analizirali in primerjali rezultate z vidika starostne in izobrazbene strukture, spola ter kraja bivanja. Pri delu sva si pomagali z metodo analize, saj sva dobljene rezultate analizirali, primerjalno

metodo (primerjali sva odgovore glede na starost, izobrazbo, spol in kraj bivanja) in deskriptivno metodo (opis ugotovitev). Dobljene rezultate anket prikazujeva grafično in tabelarično.

3.2.3. Rezultati in razprava:

1. Starost anketirancev

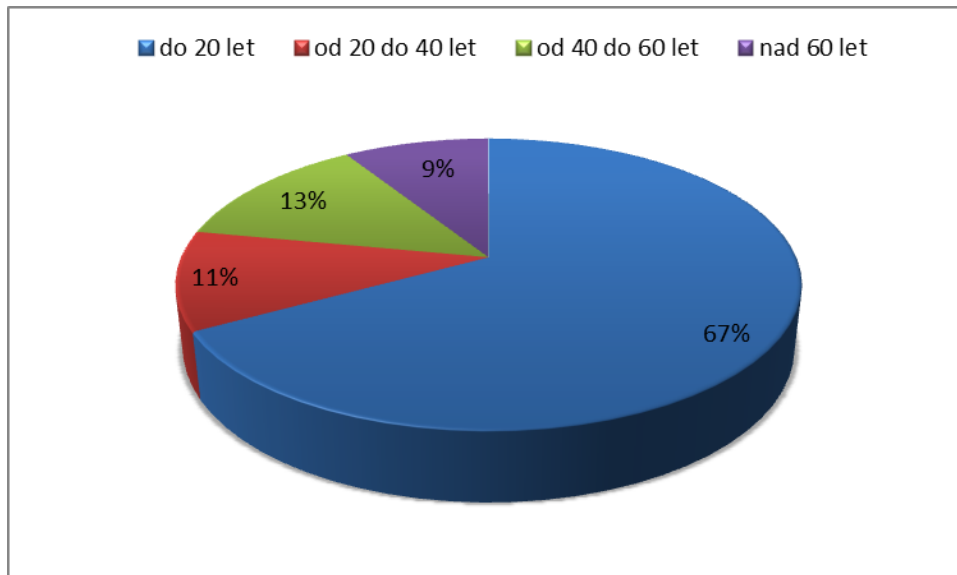

Diagram 1: Starost anketirancev

Sodelovalo je 100 anketirancev različnih starosti. Največ (67%) je starih do 20 let.

2. Spol anketirancev

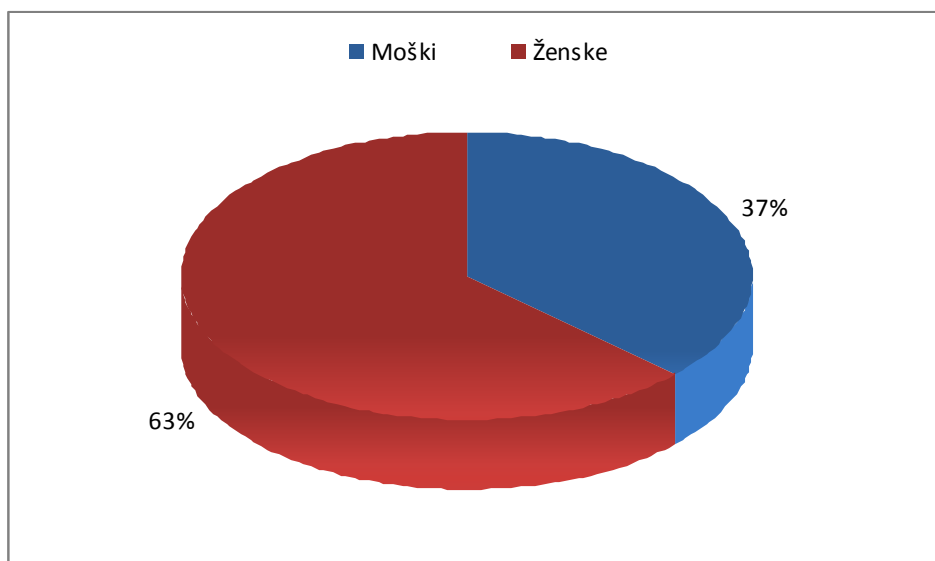

Diagram 2: Spol anketirancev

V anketi je sodelovalo 37 moških in 63 žensk.

3. Stopnja izobrazbe anketirancev

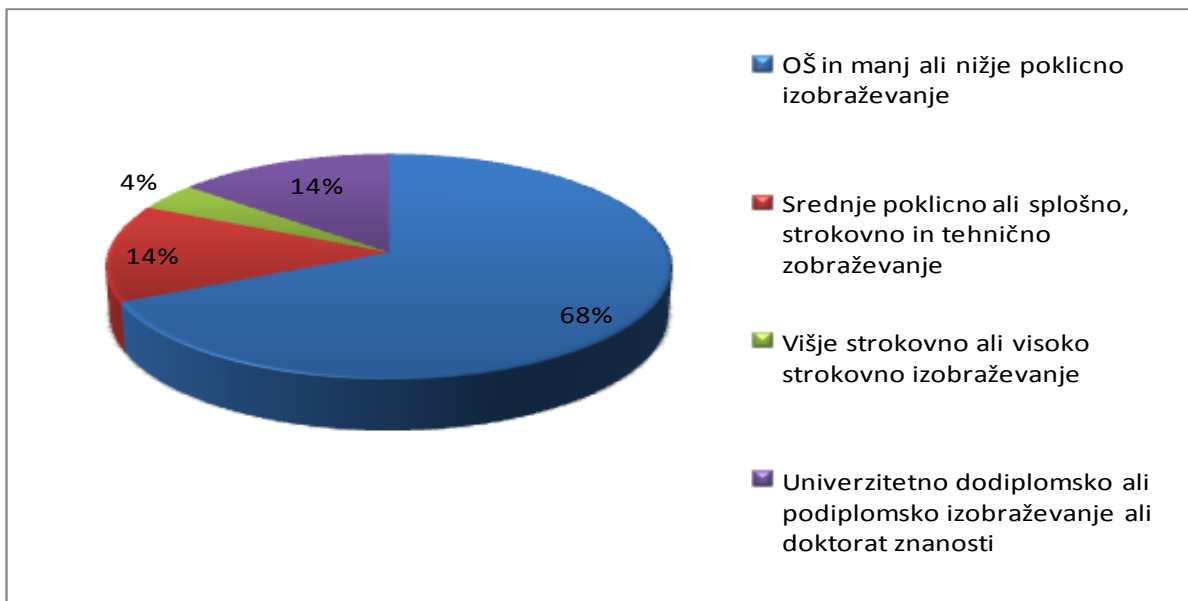

Diagram 3: Stopnja izobrazbe anketirancev

Največ anketirancev je pridobilo osnovnošolsko izobrazbo in manj ali nižje poklicno izobraževanje (68%).

4. Kraj bivanja anketirancev

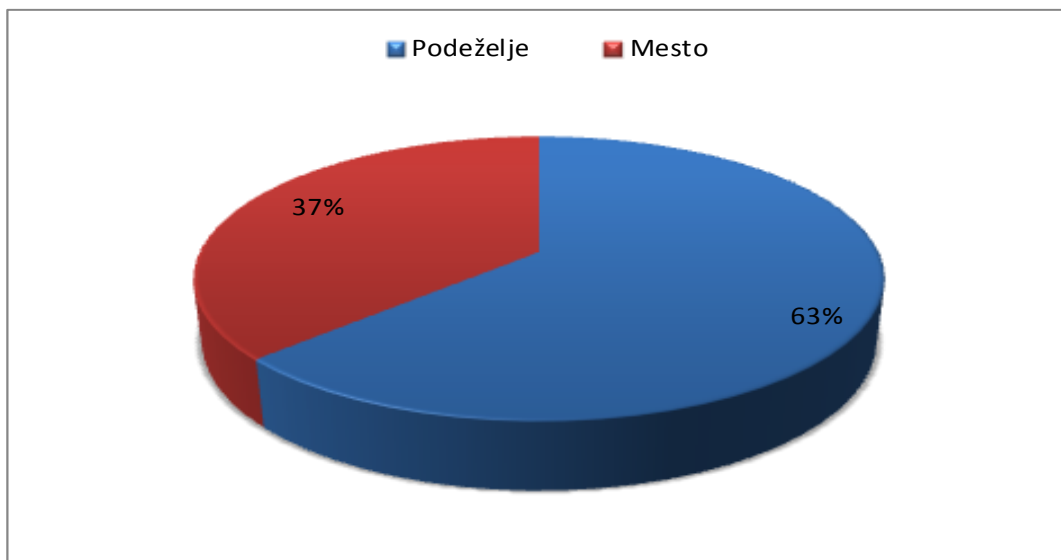

Diagram 4: Kraj bivanja anketirancev

V anketi je sodelovalo 63 ljudi iz podeželja in 37 ljudi iz mesta.

5. Si prizadevate za ohranjanje tradicije (v svojem kraju):

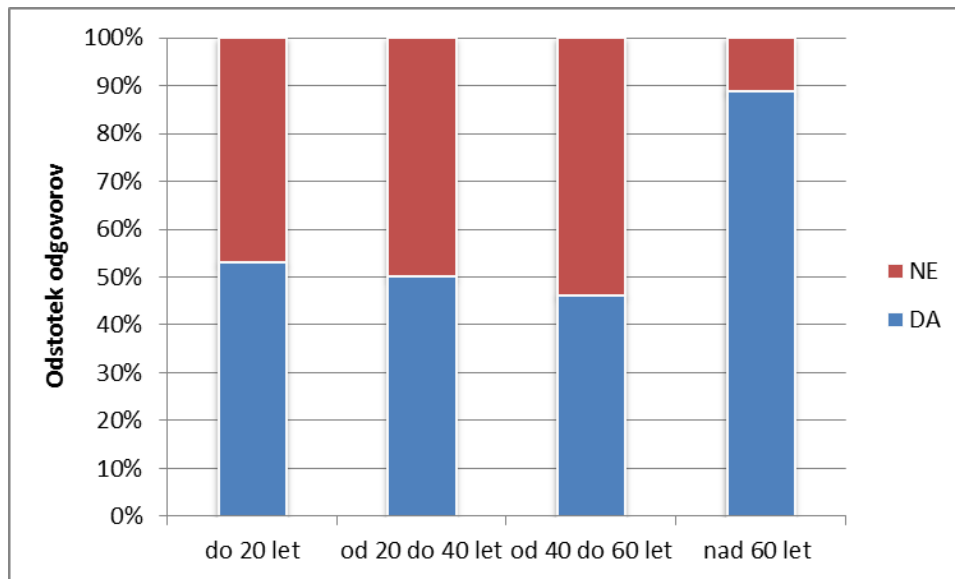

Diagram 5: Prizadevanja posameznika za ohranjanje tradicije(v svojem kraju) z vidika starostne strukture.

Večina anketiranih v starostni skupini od 20. do 60 leta si enakomerno prizadeva za ohranjanje tradicije v svojem kraju, za razliko od ljudi nad 60 let, ki si močnejše prizadevajo za ohranjanje tradicije.

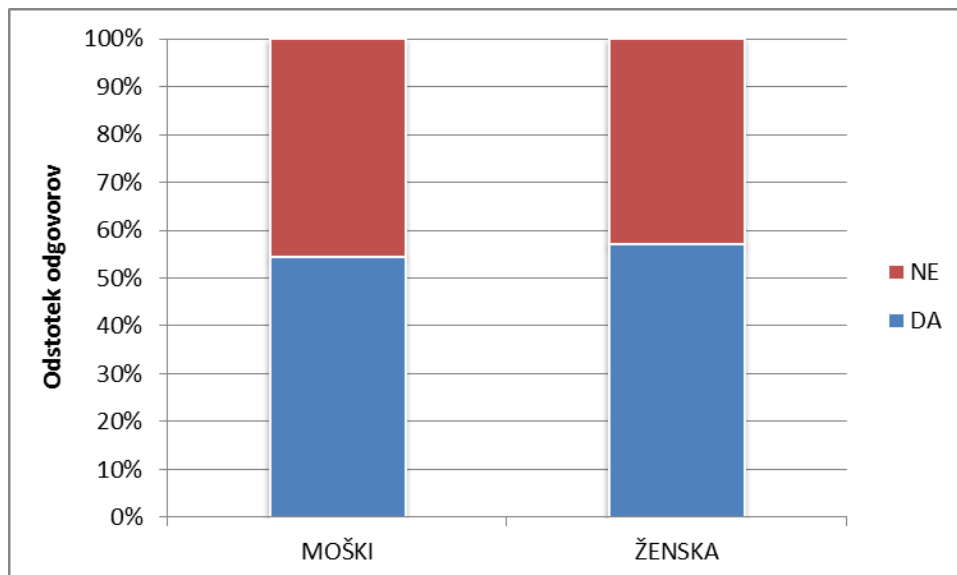

Diagram 6: Prizadevanja posameznika za ohranjanje tradicije(v svojem kraju) glede na spol.

Prizadevanje za ohranjanje tradicije ni odvisno od pripadnosti določenemu spolu.

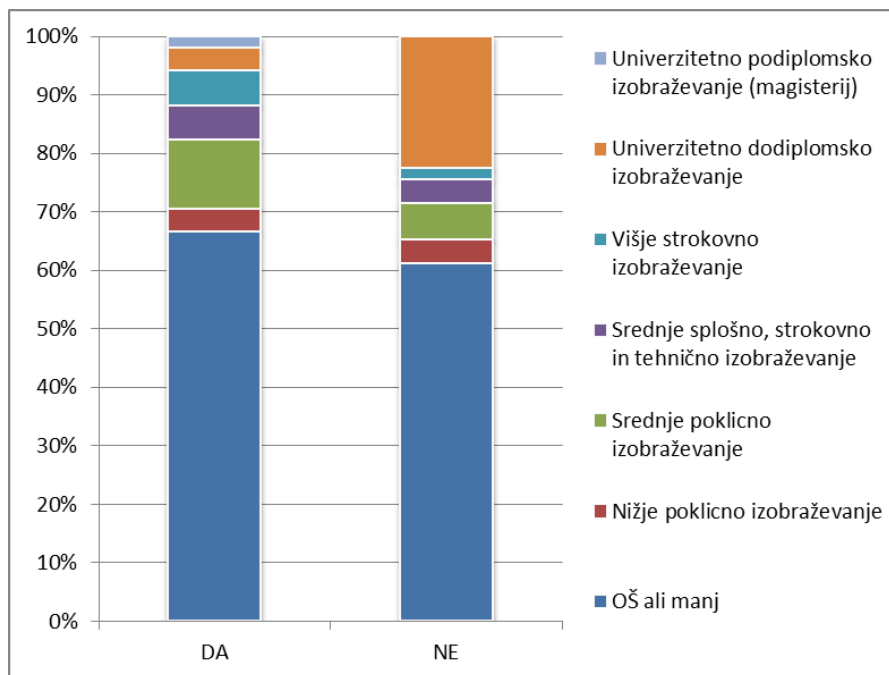

Diagram 7: Prizadevanja posameznika za ohranjanje tradicije(v svojem kraju) z vidika izobrazbene strukture.

Anketiranci nižje stopnje izobrazbe so se največkrat odločili za odgovor, ki pravi, da si prizadevajo za ohranjanje tradicije v svojem kraju (66%).

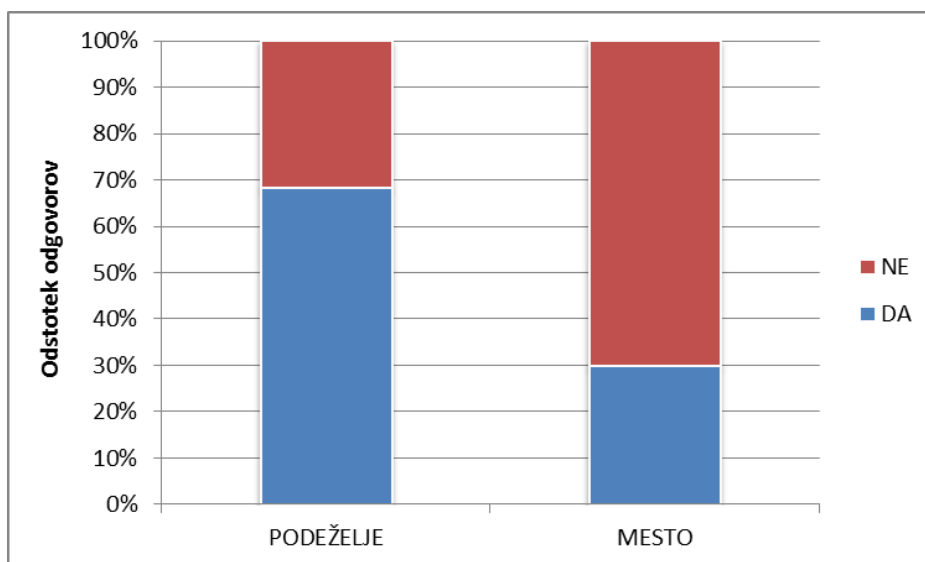

Diagram 8: Prizadevanja posameznika za ohranjanje tradicije(v svojem kraju) glede na kraj bivanja.

Anketiranci s podeželja pravijo, da si prizadevajo za ohranjanje tradicije skoraj v 70%. Ljudje iz mesta dajo temu manjši pomen.

6. Ste mnenja, da Slovenci preslabo ohranjamo slovensko tradicijo?

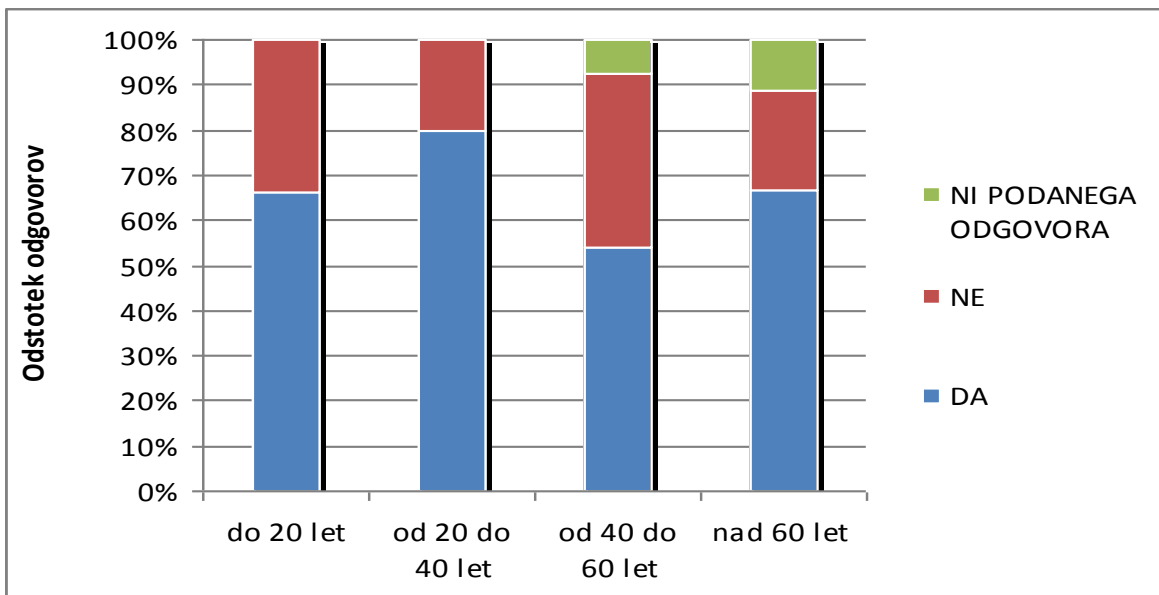

Diagram 9: Mnenje posameznika o ohranjanju tradicije na Slovenskem z vidika starostne strukture.

Navedeni podatki v diagramu prikazujejo, da večina anketirancev meni, da Slovenci preslabo ohranjamo slovensko tradicijo. Tega se najbolj zaveda starostna skupina od 20 do 40 let (80%).

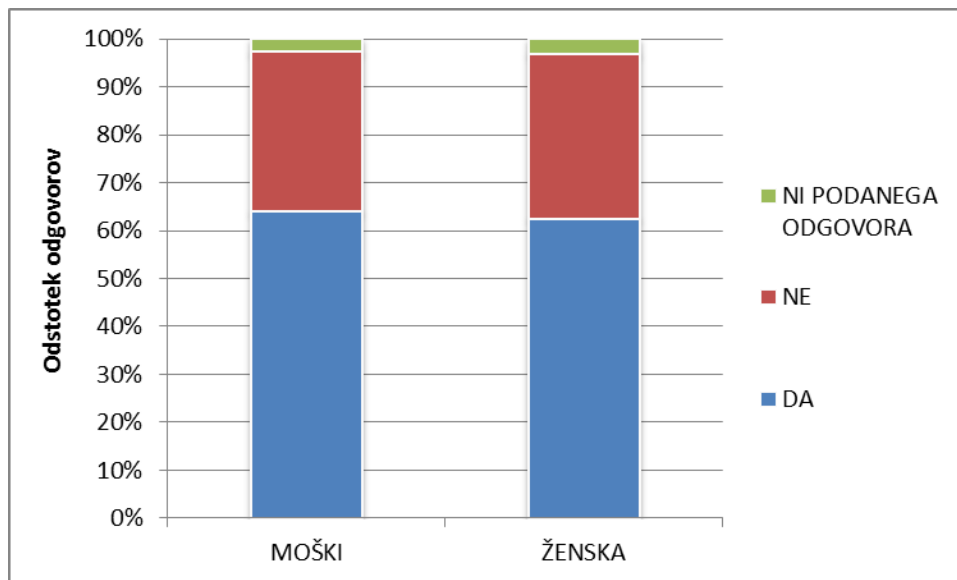

Diagram 10: Mnenje posameznika o ohranjanju tradicije na Slovenskem glede na spol.

Z vidika spola se anketirani v večini strinjajo, da preslabo ohranjamo tradicijo in niso opazne razlike v mnenju ljudi glede na spol.

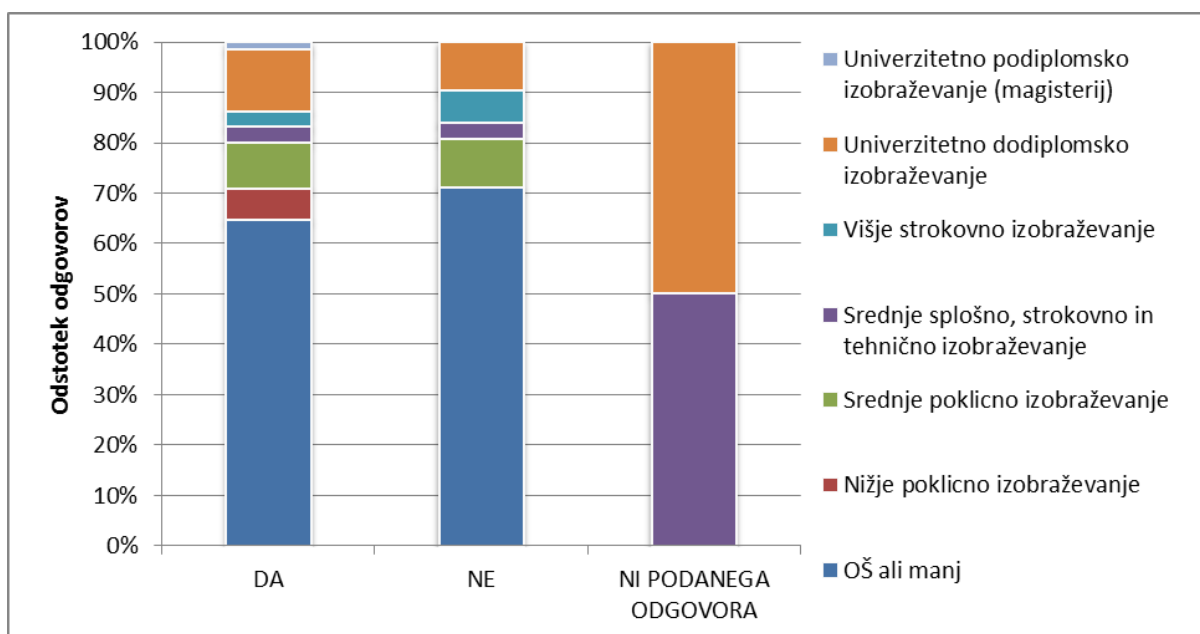

Diagram 11: Mnenje posameznika o ohranjanju tradicije na Slovenskem z vidika izobrazbene strukture.

Anketiranci nižje stopnje izobrazbe so se največkrat odločili za odgovor, ki pravi, da dokaj dobro ohranjamo tradicijo. Razvidno je, da so anketiranci z višjo stopnjo izobrazbe bolj kritični, saj so mnenja, da slabo skrbimo za prenašanje tradicije.

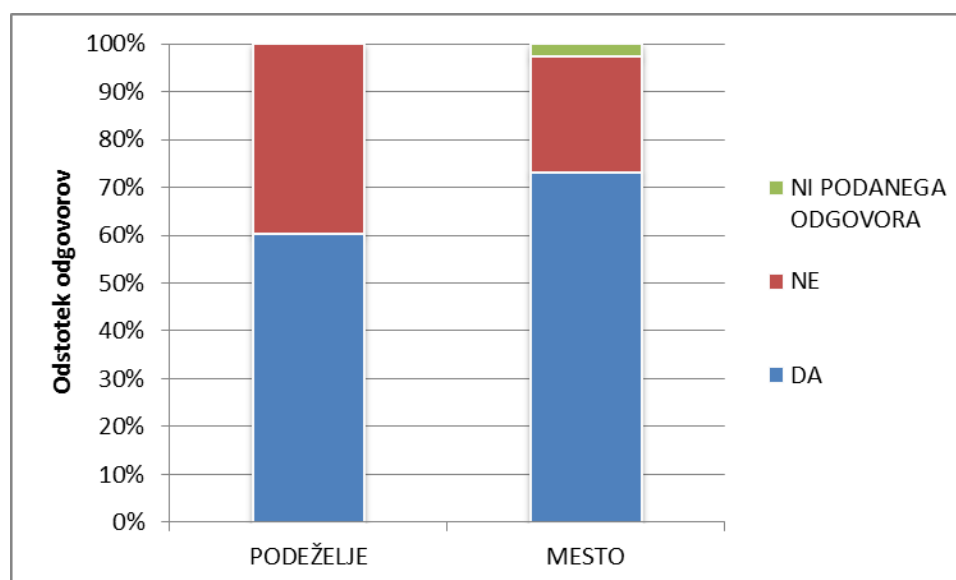

Diagram 12: Mnenje posameznika o ohranjanju tradicije na Slovenskem glede na kraj bivanja.

Anketiranci iz mesta (73%) pravijo, da preslabo ohranjamo tradicijo. 40 % anketirancev s podeželja meni, da tradicijo dovolj dobro prenašamo na mlade generacije.

7. Kako bi se opredelili glede vernosti:

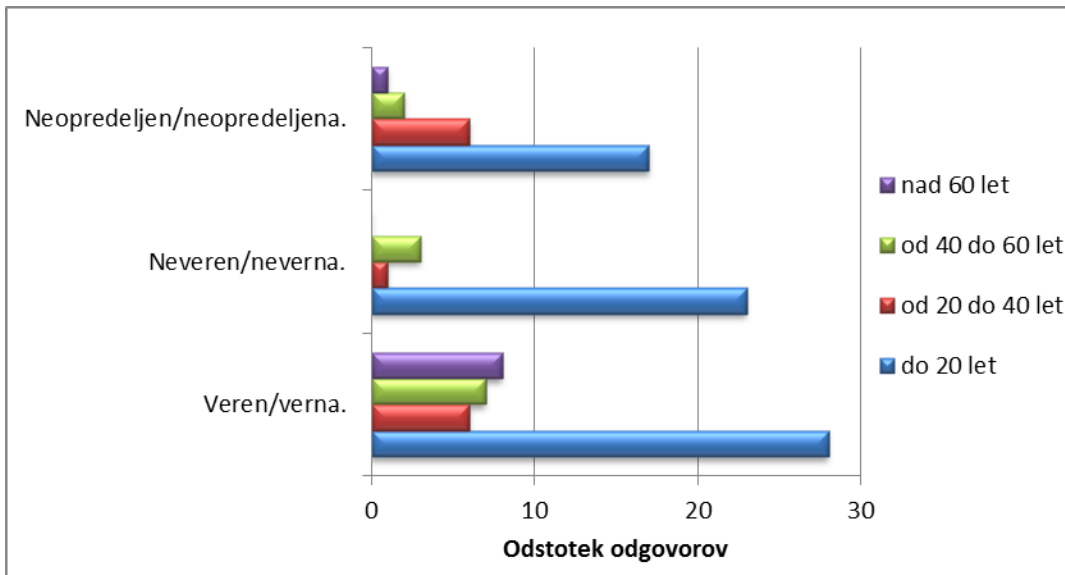

Diagram 13: Opredelitev glede vernosti anketirancev z vidika starosti.

Iz zgornjega diagrama lahko ugotovimo, da je največ vernih ljudi nad 60. letom starosti in največ nevernih ljudi v starostni skupini do 20 let. Zanimiva ugotovitev je, da je največ neopredeljenih ljudi starosti od 20 do 40 leta.

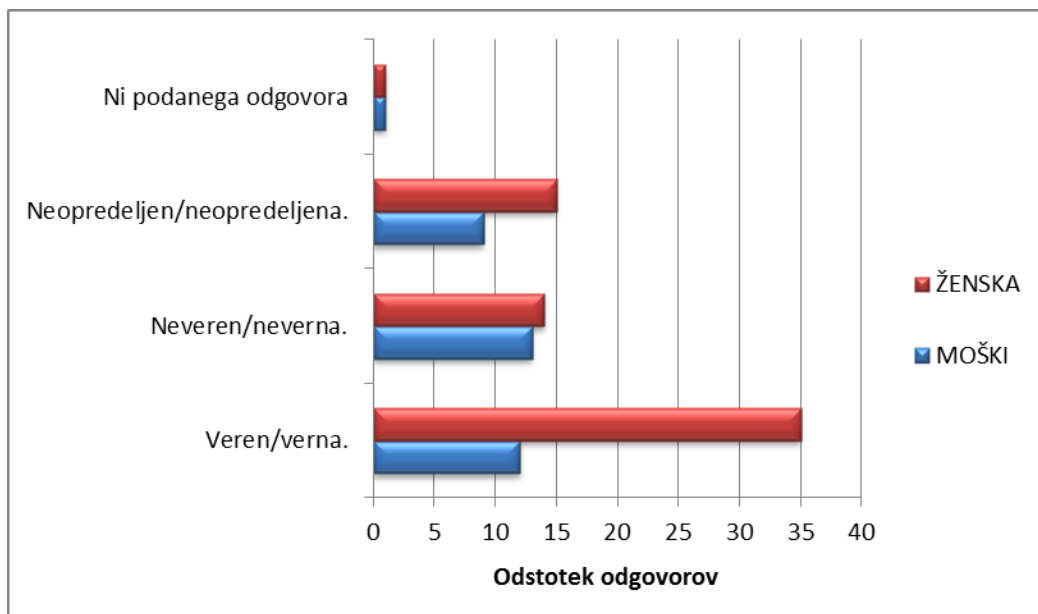

Diagram 14: Opredelitev glede vernosti anketirancev glede na spol.

Ženske so se opredelile za bolj verne kot moški.

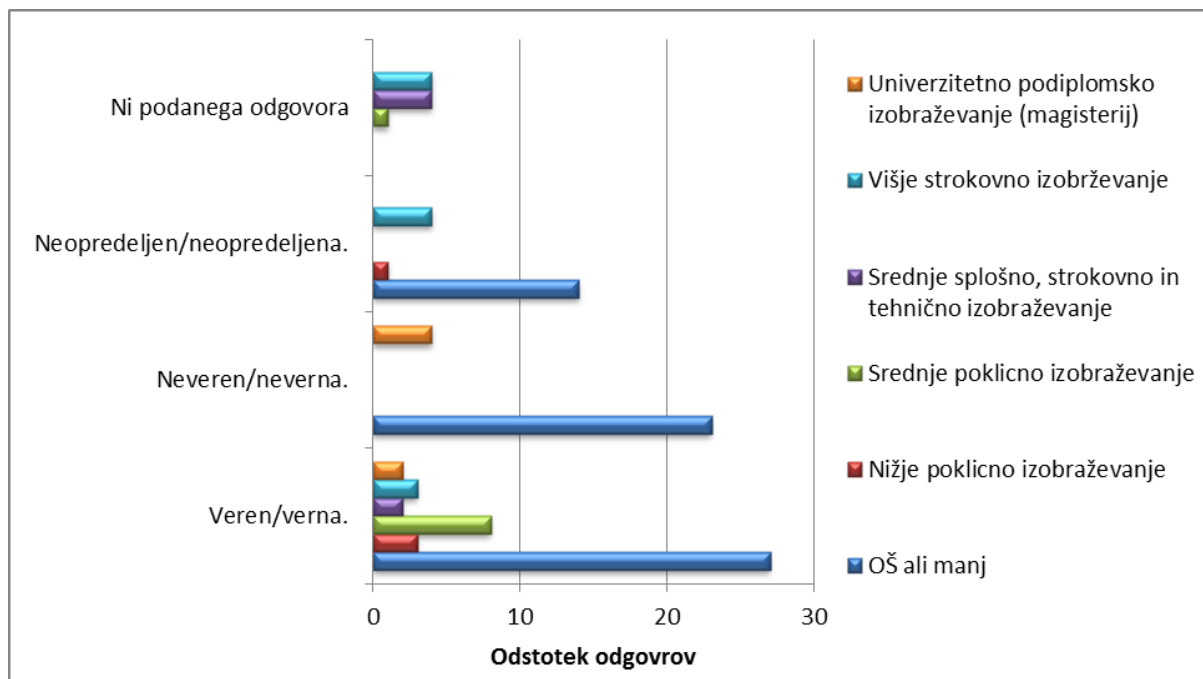

Diagram 15: Opredelitev glede vernosti anketirancev na podlagi izobrazbene strukture.

Diagram 15 nam prikazuje, da se anketiranci z nižjo izobrazbo do srednje poklicne izobrazbe označujejo kot bolj verni. Veliko več anketirancev z višjo stopnjo izobrazbe je nevernih kot vernih ali neopredeljenih.

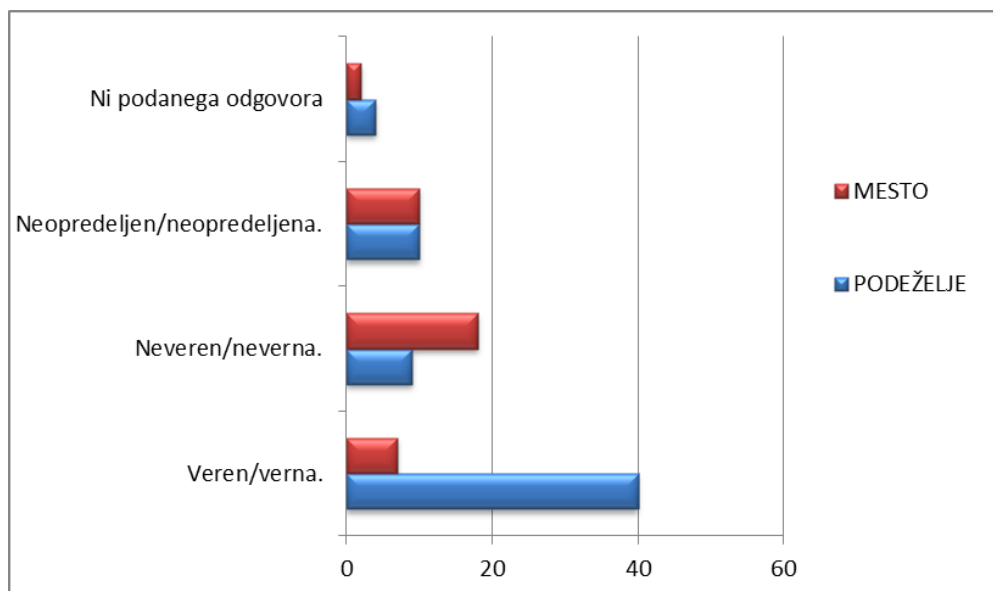

Diagram 16: Opredelitev glede vernosti anketirancev glede na kraj bivanja.

Na podeželju je veliko več ljudi vernih kot v mestu.

Povzamemo lahko, da so najbolj verna skupina ljudi starejše ženske iz podeželja z osnovnošolsko izobrazbo ali nedokončano osnovno šolo.

8. Kako pogosto obiskujete cerkvene obrede?

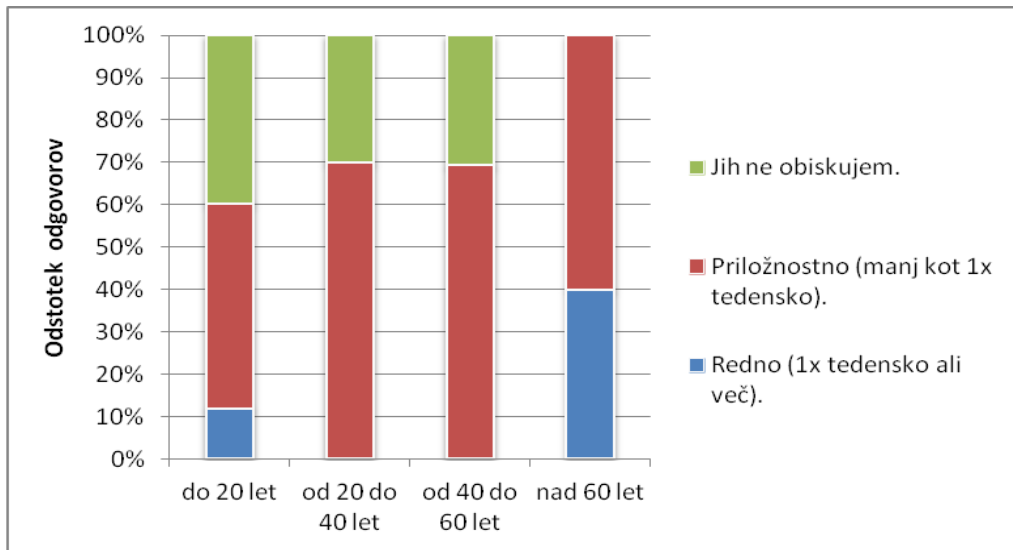

Diagram 17: Vrednosti obiskov cerkvenih obredov z vidika starostne strukture.

Iz danih podatkov lahko razberemo, da večje število ljudi priložnostno obiskuje cerkvene obrede in, da jih najbolj redno obiskujejo ljudje starosti nad 60 let.

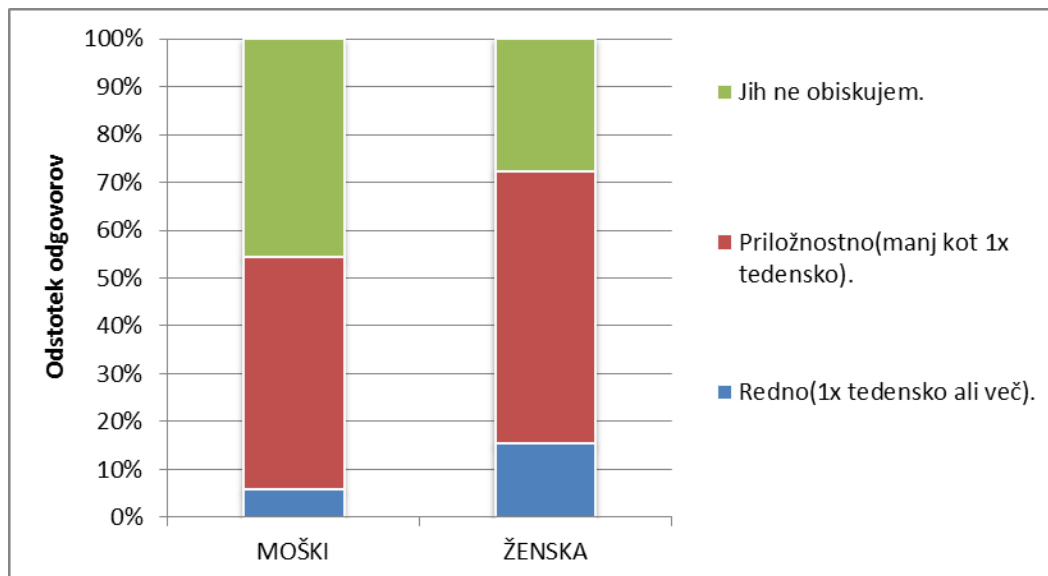

Diagram 18: Vrednosti obiskov cerkvenih obredov glede na spol.

16% žensk redno obiskuje verske obrede, medtem, ko je delež moških le 5%. Največja skupina ljudi obeh spolov priložnostno obiskuje verske obrede.

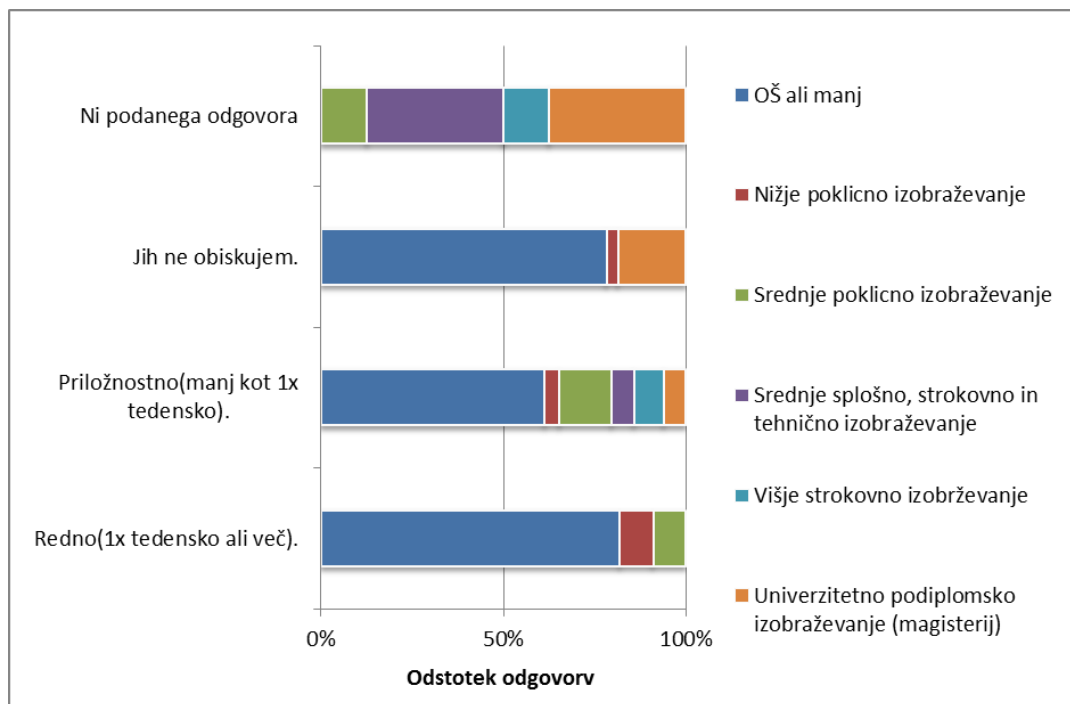

Diagram 19: Vrednosti obiskov cerkvenih obredov z vidika izobrazbene strukture.

V zgornjem diagramu izstopa odstotek najnižje izobraženih, ki redno obiskujejo verske obrede. Ne smemo pozabiti, da v to skupino spada veliko število osnovnošolcev, ki so reševali anketne vprašalnike.

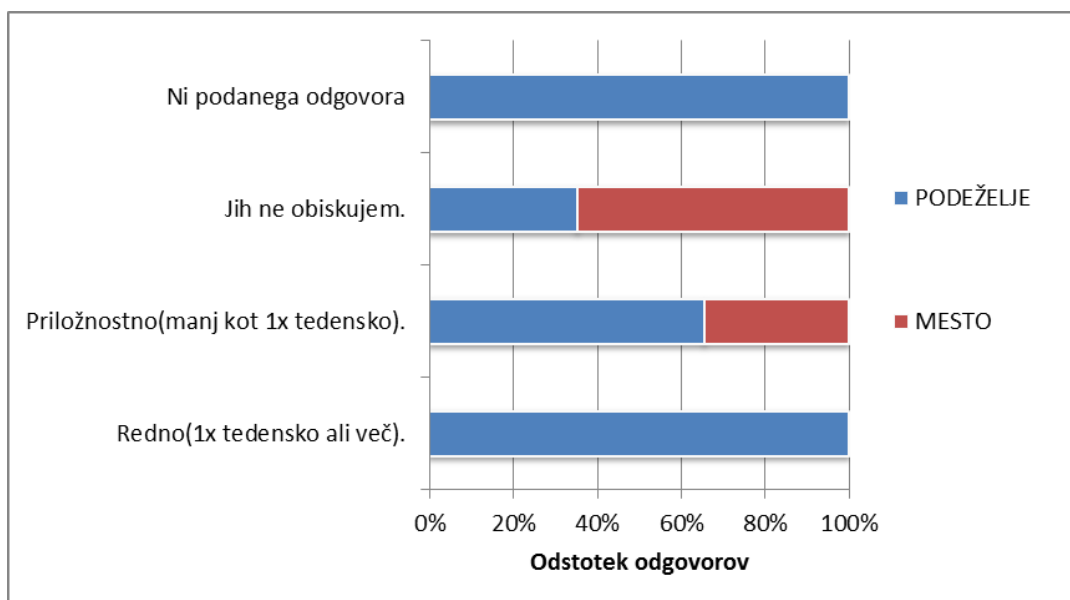

Diagram 20: Vrednosti obiskov cerkvenih obredov glede na kraj bivanja.

Anketirani iz mesta redkeje obiskujejo verske obrede.

Povzamemo lahko, da najpogosteje obiskuje verske obrede najbolj verna skupina ljudi: starejše ženske iz podeželja z osnovnošolsko izobrazbo ali nedokončano osnovno šolo. Ti dve determinanti torej sovpadata.

9. Ali upoštevate religiozne norme v vsakdanjem življenju?

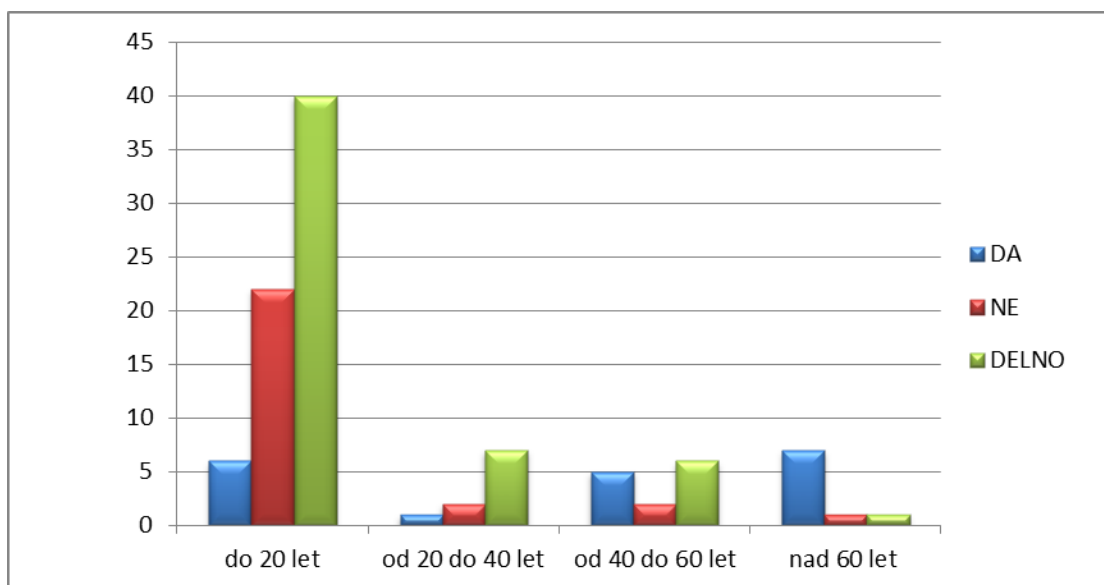

Diagram 21: Ocenitev upoštevanja religioznih norm glede na starost anketirancev.

Iz podatkov iz zgornjega diagrama lahko razberemo, da religiozne norme najmanj upoštevajo anketiranci stari do 20 let; anketiranci starosti nad 60 let pa povečini upoštevajo religiozne norme. V grafu je prikazano, kako se spreminja opredelitev ljudi glede upoštevanja norm od 20 let do nad 60 let.

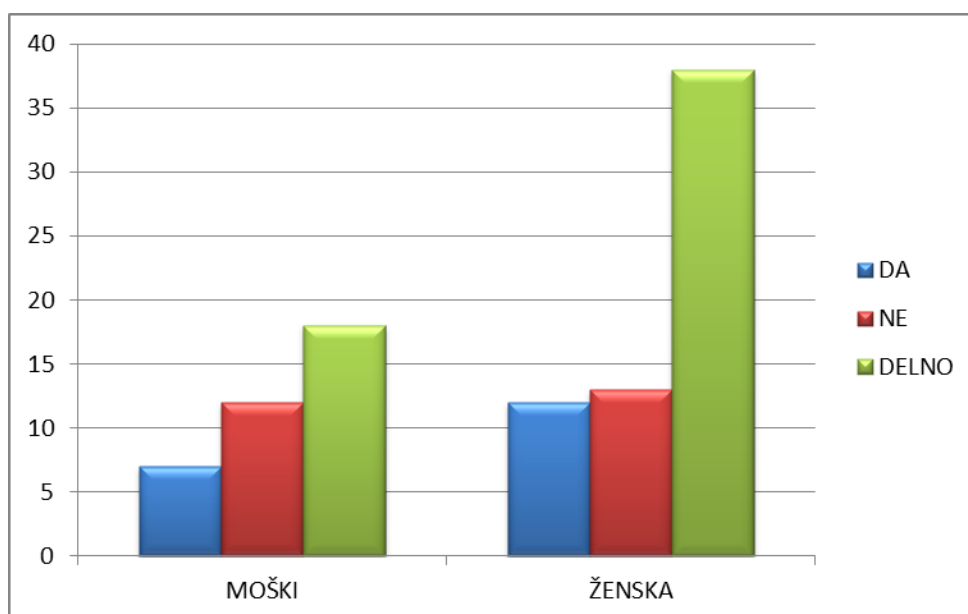

Diagram 22: Ocenitev upoštevanja religioznih norm glede na spol.

80 % žensk je prepričanih, da delno upoštevajo religiozne norme. Delež moških, ki so se odločili za enak odgovor, je precej manjši.

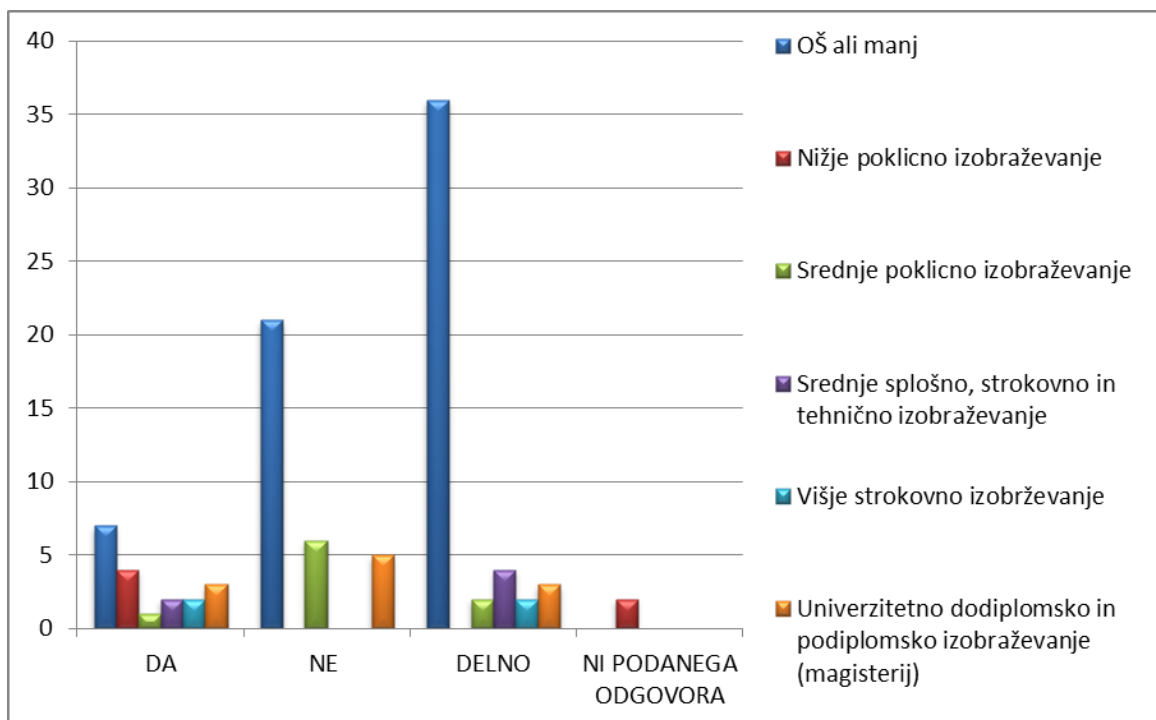

Diagram 23: Ocenitev upoštevanja religiozних norm glede na stopnjo izobrazbe.

Največja skupina anketirancev vseh stopenj izobrazbe delno upošteva religiozne norme.

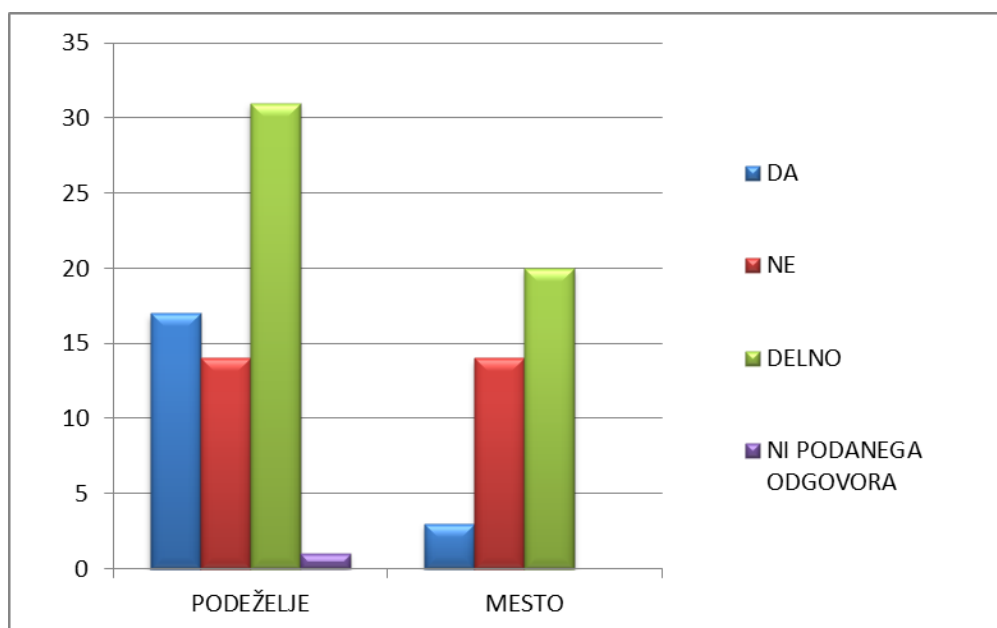

Diagram 24: Ocenitev upoštevanja religiozних norm glede na kraj bivanja.

Največja skupina anketirancev s podeželja in iz mesta delno upošteva religiozne norme.

Večje število ljudi s podeželja meni, da se drži teh norm.

Povzamemo lahko, da večina ljudi glede na starostno in spolno strukturo, vseh stopenj izobrazbe in kraj bivanja delno upošteva religiozne norme.

10. Kaj je po vašem mnenju najbolj tehten razlog za upad religioznosti v Sloveniji?
(Ocenite po rangu od 1-najbolj tehten razlog do 4-najmanj tehten razlog)

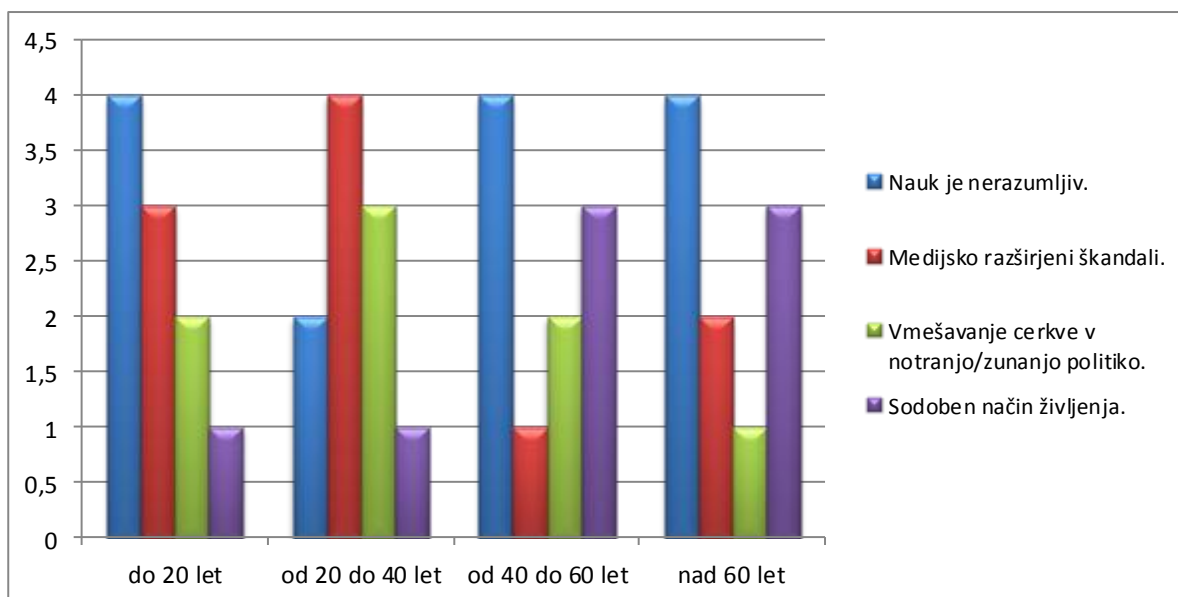

Diagram 25: Razlogi za upad religioznosti v Sloveniji glede na starostno skupino.

Podatki v diagramu nam prikazujejo, da je po mnenju mlajše skupine ljudi glavni razlog za upad religioznosti v Sloveniji sodoben način življenja. Starejše motijo predvsem medijsko razširjeni škandali.

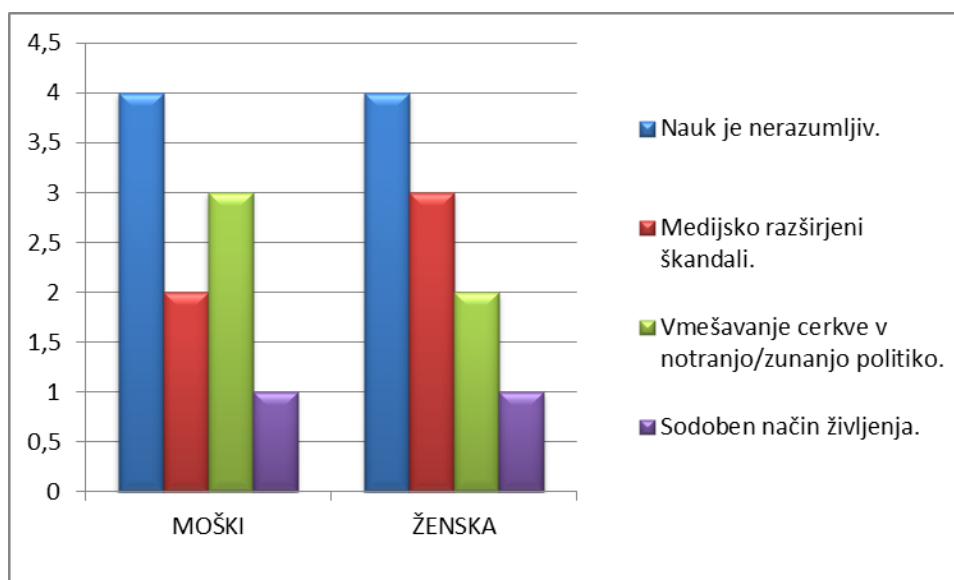

Diagram 26: Razlogi za upad religioznosti v Sloveniji glede na spol anketirancev.

Iz danih podatkov lahko razberemo, da večje število žensk kot moških meni, da prispeva k upadu religioznosti vmešavanje cerkve v notranjo/zunanjo politiko.

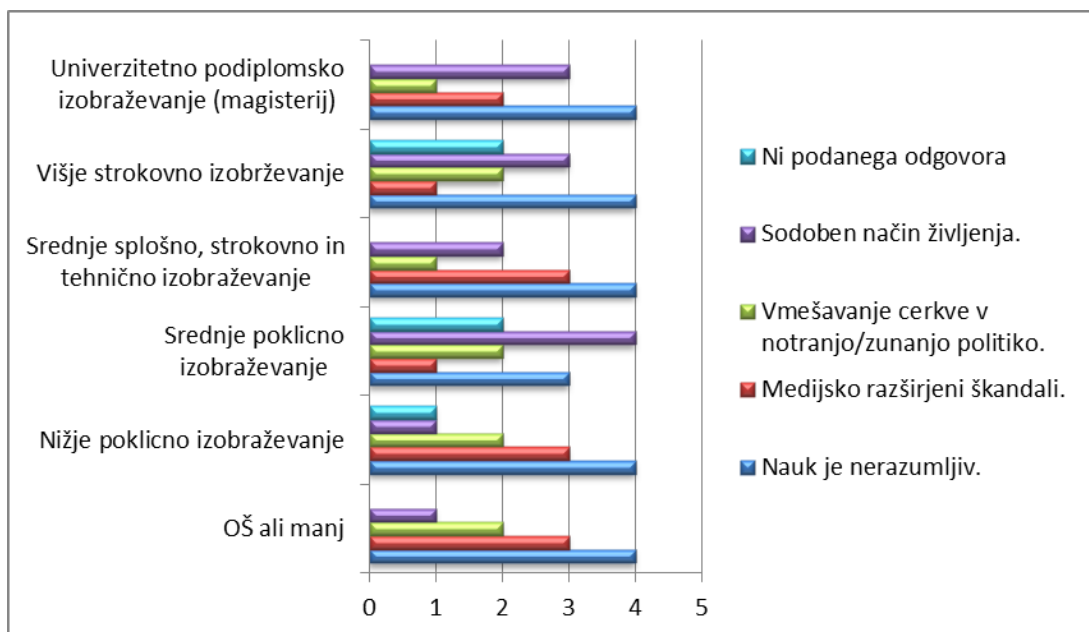

Diagram 27: Razlogi za upad religioznosti v Sloveniji glede na stopnjo izobrazbe.

Ljudje z nižjo izobrazbo (predvsem anketirani osnovnošolci) menijo, da prispeva k upadu religioznosti sodoben način življenja. Ljudje z višjo stopnjo izobrazbe menijo, da k temu pojavu prispevajo predvsem medijsko razširjeni škandali in vmešavanje cerkve v notranjo/zunanjo politiko.

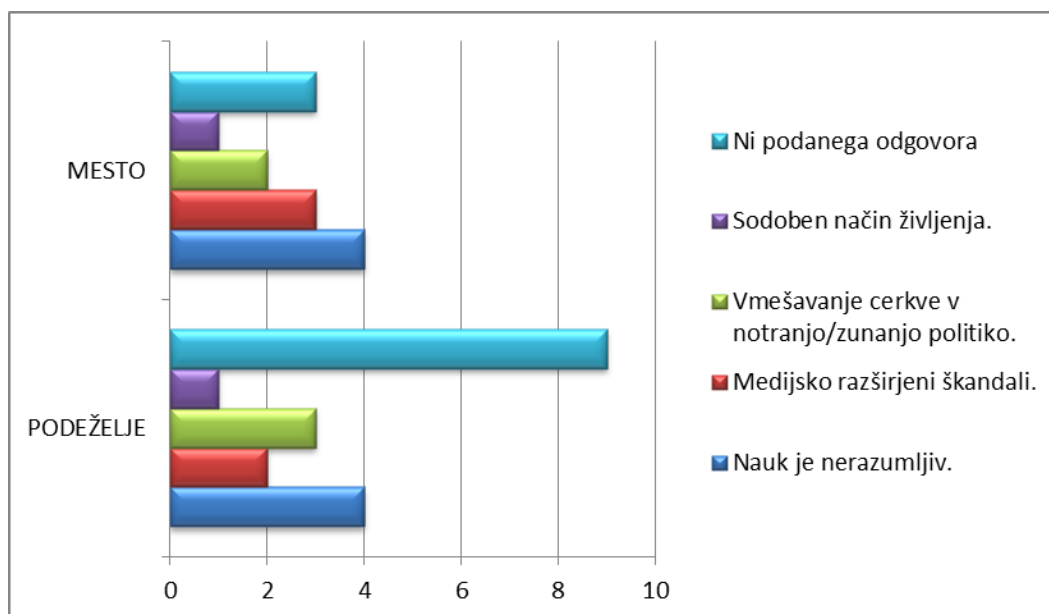

Diagram 28: Razlogi za upad religioznosti v Sloveniji glede na kraj bivanja anketirancev.

Ni opaznih bistvenih razlik v mnenju ljudi iz vasi in s podeželja: oboji mislijo, da prispeva k upadu religioznosti sodoben način življenja.

Povzamemo lahko, da je po mnenju večine ljudi glavni razlog za upad religioznosti v Sloveniji sodoben način življenja. V zadnjem času motijo ljudi (predvsem izobražence) medijsko razširjeni škandali in vmešavanje cerkve v notranjo/zunanjo politiko.

11. V spodnji tabeli označite, v kolikšni meri za vas veljajo spodaj navedene trditve, ki se nanašajo na širjenje kulturne tradicije. Na trditve odgovarjate tako, da v ustrezno polje s križcem označite, ali trditev po vašem mnenju ne drži (1), delno drži (2) ali popolnoma drži (3).

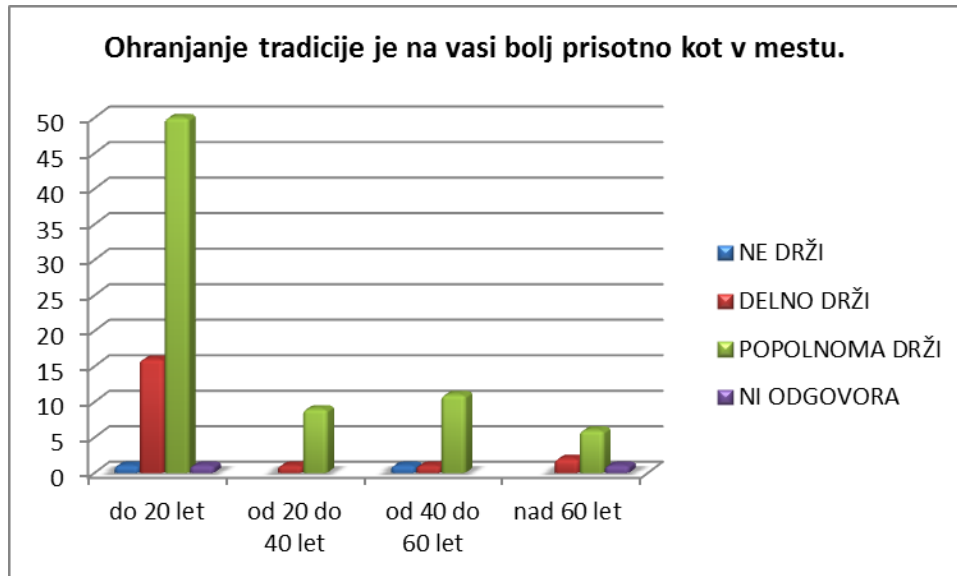

Diagram 29: Ocenitev ohranjanja tradicije na vasi in v mestu glede na starost.

Vse starostne skupine se strinjajo, da je ohranjanje tradicije na vasi bolj prisotno kot v mestu.

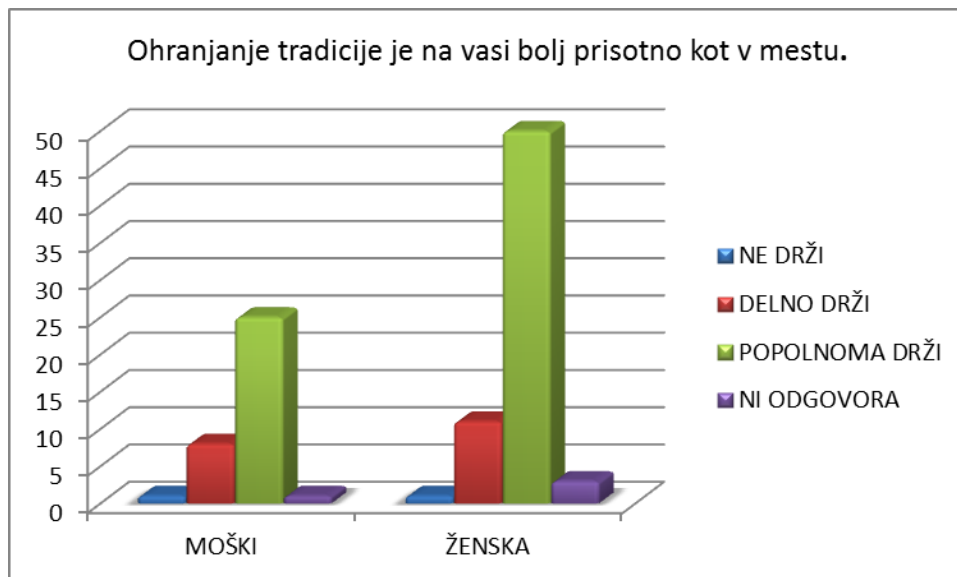

Diagram 30: Ocenitev ohranjanja tradicije na vasi in v mestu glede na spol.

Oba spola se strinjata, da je ohranjanje tradicije na vasi bolj prisotno kot v mestu.

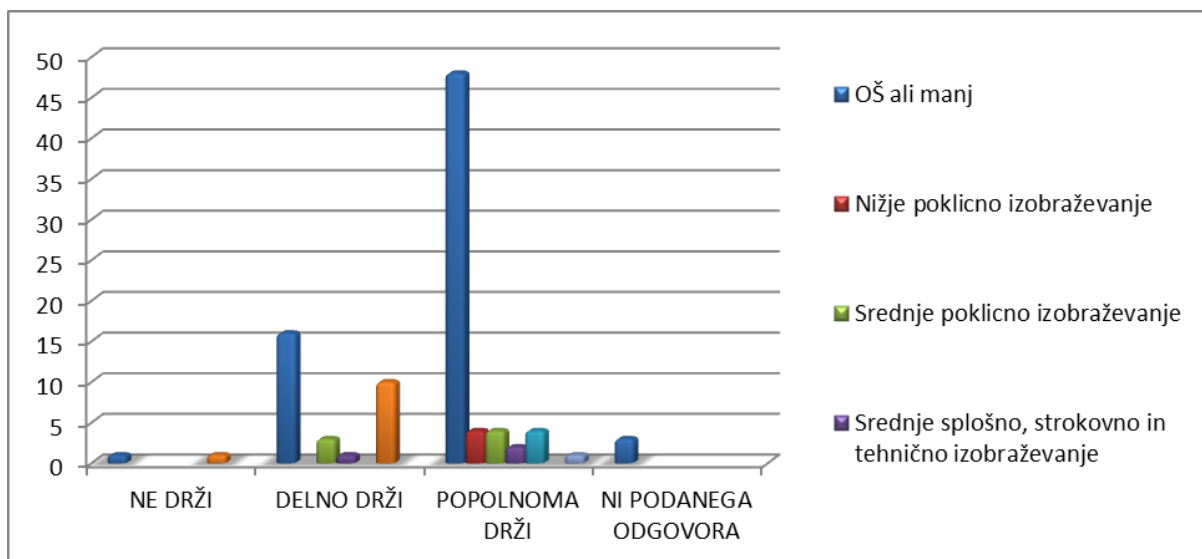

Diagram 31: Ocenitev ohranjanja tradicije na vasi in v mestu glede na stopnjo izobrazbe.

Večina anketiranih vseh stopenj izobrazbe meni, da je ohranjanje tradicije na vasi bolj prisotno kot v mestu.

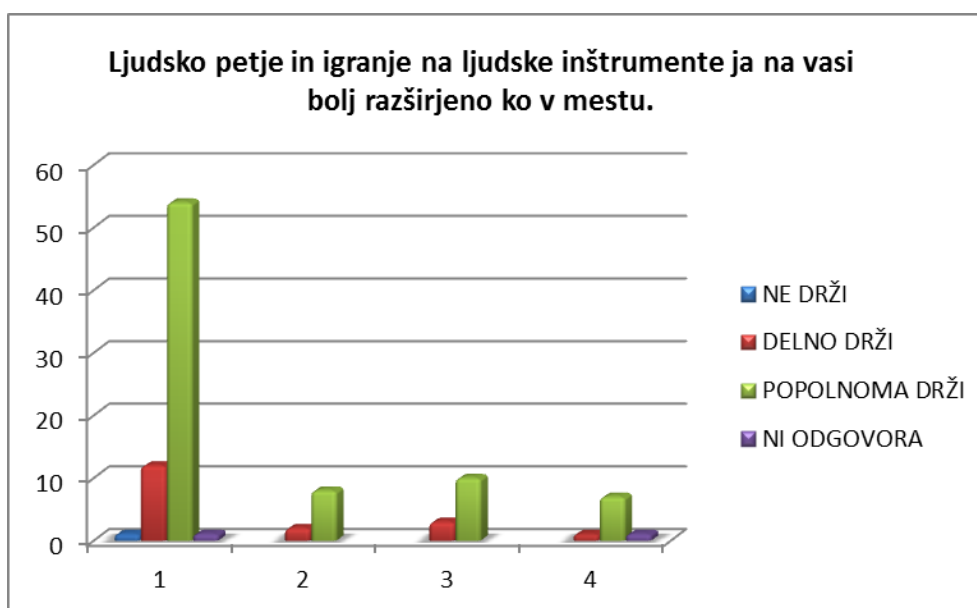

Diagram 32: Ocenitev prisotnosti ljudskega petja in igranja na ljudske instrumente na vasi in v mestu.

Večina ljudi glede na starostno in spolno strukturo, vseh stopenj izobrazbe in kraj bivanja meni, da je ljudsko petje in igranje na ljudske instrumente bolj prisotno na podeželju.

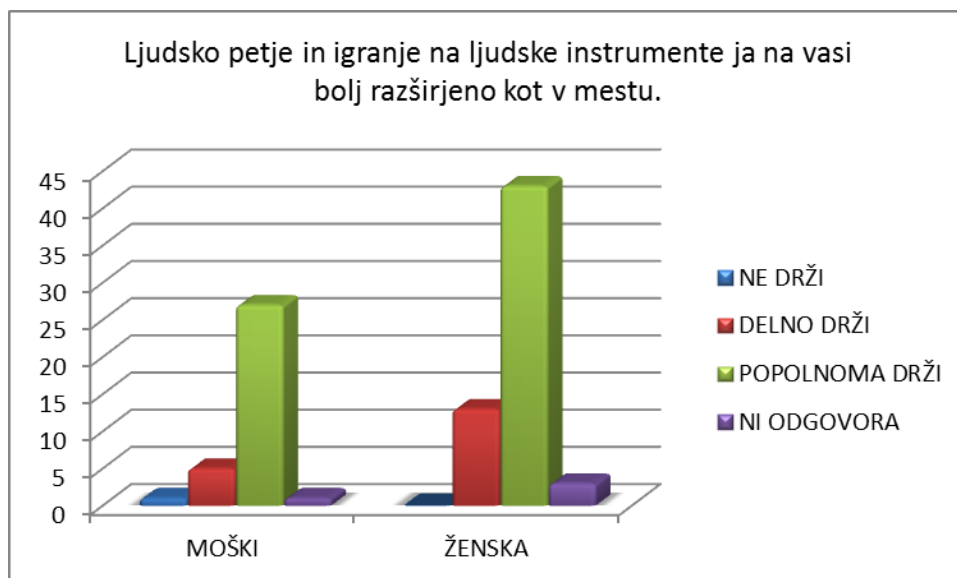

Diagram 33: Ocenitev prisotnosti ljudskega petja in igranja na ljudske instrumente na vasi in v mestu glede na spol.

Ni opaznih razlik v mnenju anketirancev glede na spol.

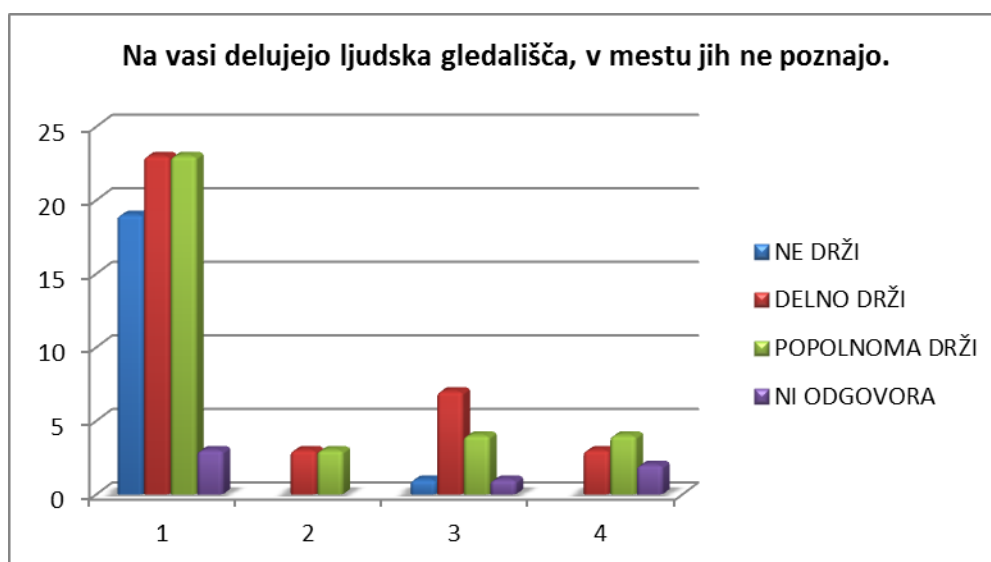

Diagram 34: : Ocenitev prisotnosti ljudskih gledališč na vasi in v mestu.

Večina anketirancev se je odločila za odgovora, da trditev popolnoma drži ali delno drži.

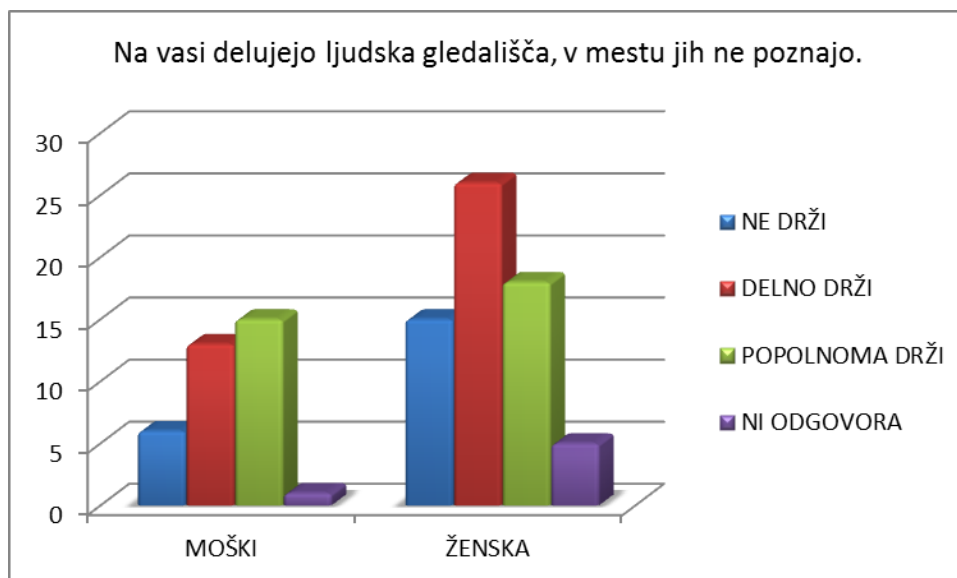

Diagram 35: Ocenitev prisotnosti ljudskih gledališč na vasi in v mestu glede na spol.

Večje število žensk kot moških se je odločilo za odgovor, da ta trditev delno drži.

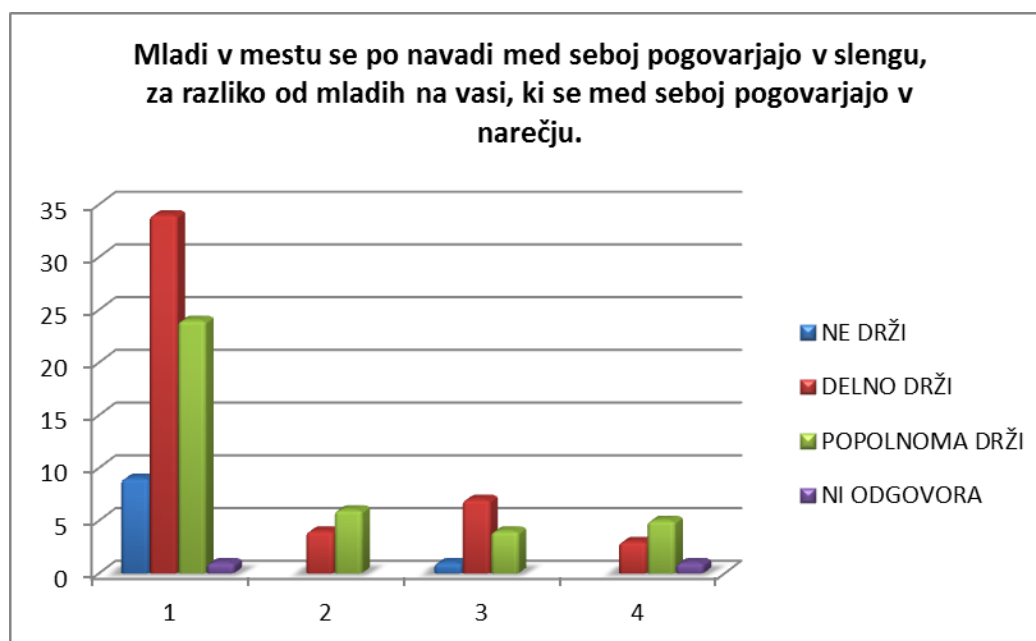

Diagram 36: Ocenitev pogovornega jezika mladih ljudi.

Anketiranci so se najbolj pogosto odločili za odgovora, da ta trditev delno drži ali popolnoma drži.

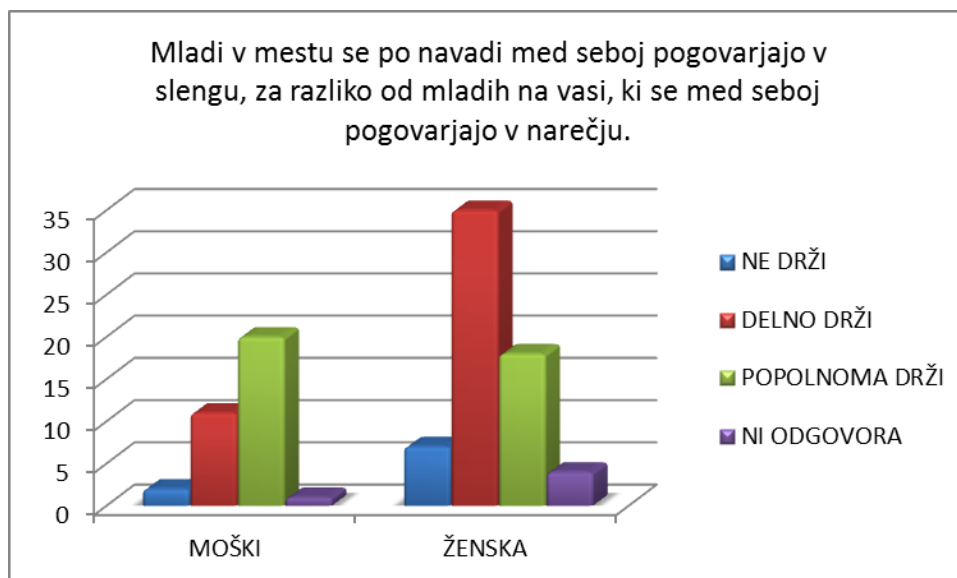

Diagram 37: Ocenitev pogovornega jezika mladih ljudi glede na spol.

Opazne so razlike glede na spol v mnenju ljudi: več moških kot žensk ocenjuje, da popolnoma drži, da se mladi na podeželju pogovarjajo v narečju, v mestu pa v slengu.

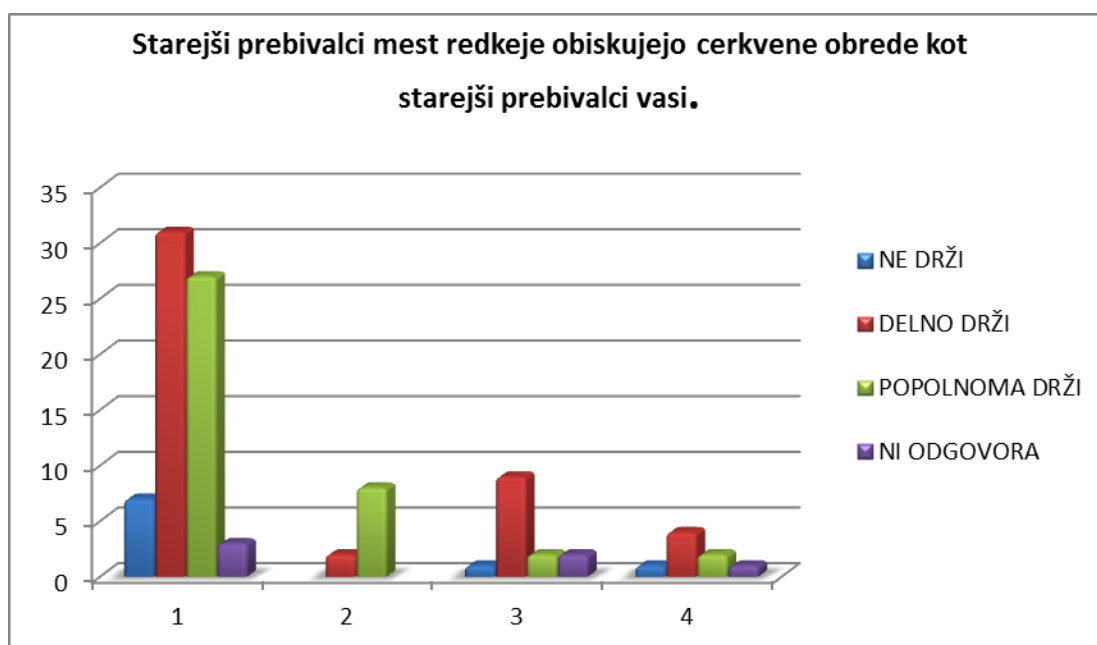

Diagram 38: Ocenitev obiska cerkvenih obredov glede na kraj bivanja.

Anketiranci so se najbolj pogosto odločili za odgovora, da ta trditev delno drži ali popolnoma drži.

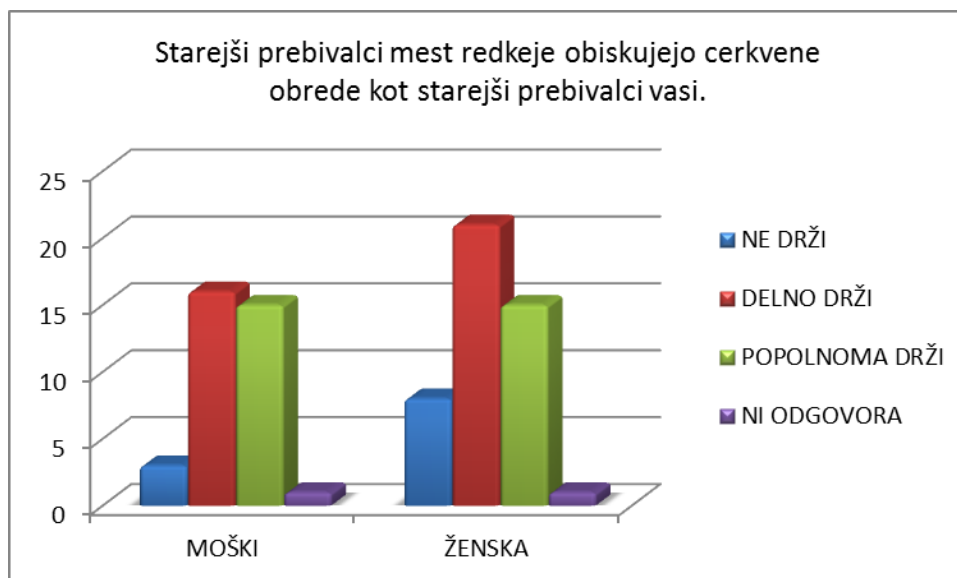

Diagram 39: Ocenitev obiska cerkvenih obredov glede na kraj bivanja po spolu.

Več žensk kot moških ocenjuje, da delno drži, da starejši ljudje na vasi pogosteje zahajajo v cerkev kot v mestu.

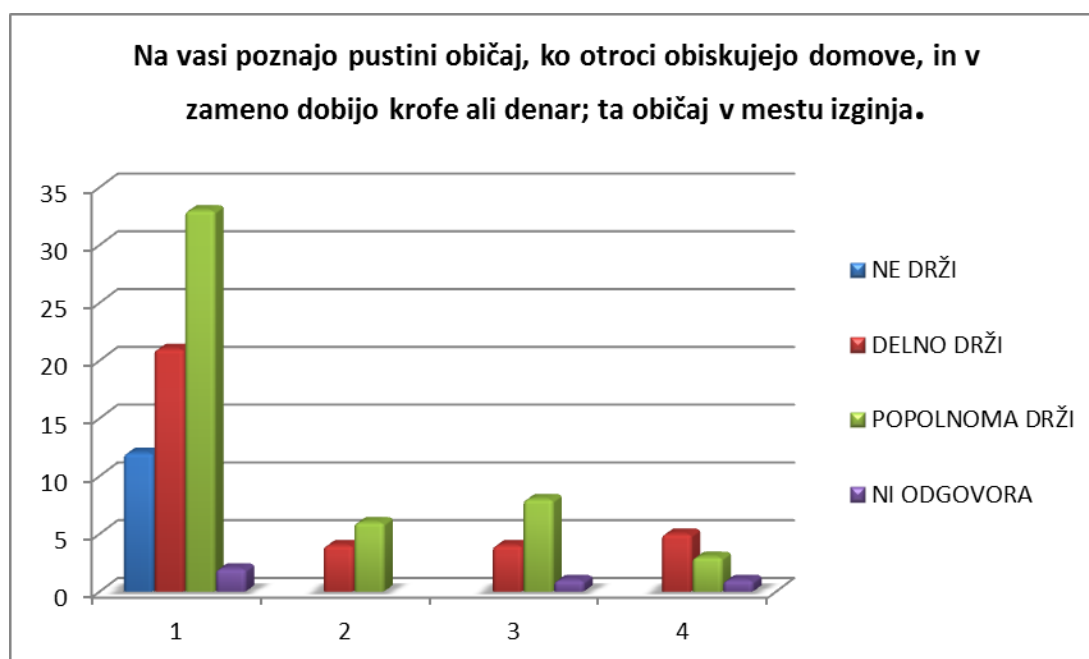

Diagram 40: Ocenitev pomena in ohranjanja pustnega običaja.

Večina anketirancev meni, da bo sčasoma pustni običaj v mestu izginil, medtem, ko se le ta na podeželju še ohranja in prenaša na mlade rodove.

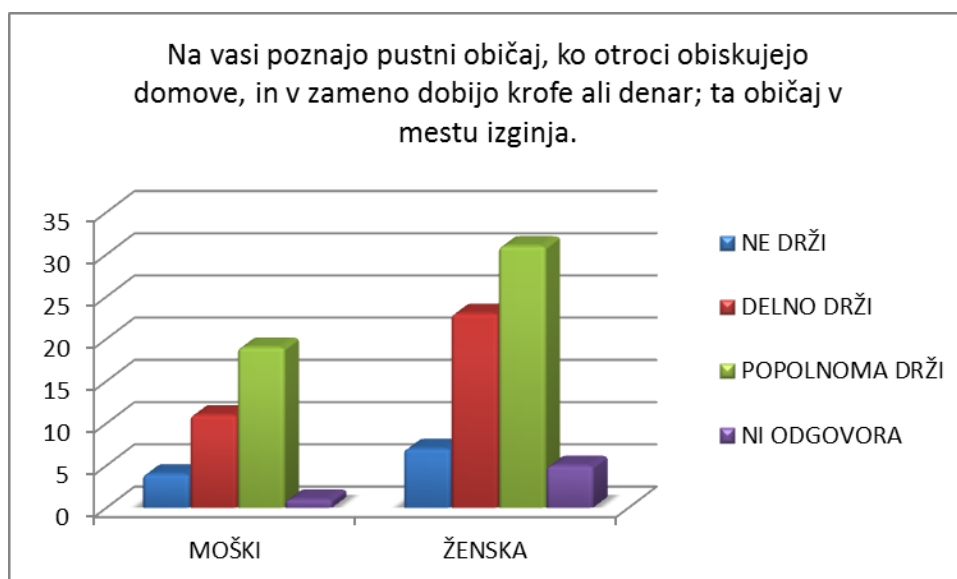

Diagram 41 : Ocenitev pomena in ohranjanja pustnega običaja glede na spol.

Več žensk kot moških ocenjuje, da popolnoma drži, da pustni običaj v mestu izginja.

12. Ali govorite kakšno narečje?

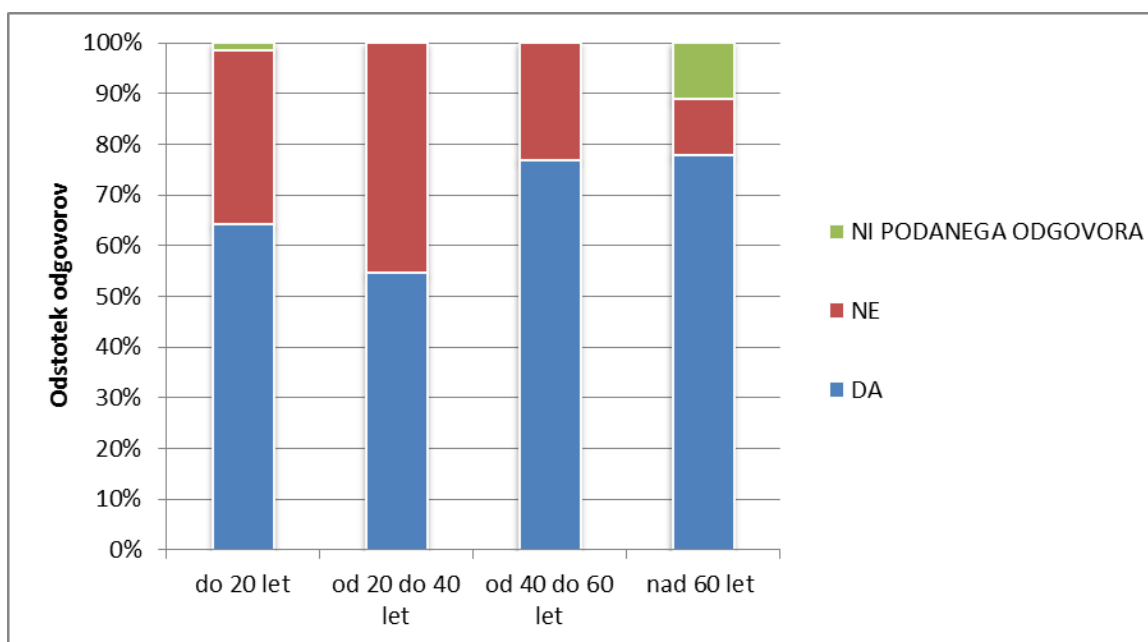

Diagram 42: Pogostost narečij na podlagi starostnih skupin.

Večina anketirancev, posebej nad 40 let, govori eno izmed narečij. Zanimiva se nama zdi ugotovitev, da ljudje od 20 do 40 let ocenjujejo, da najslabše govorijo katero izmed narečij.

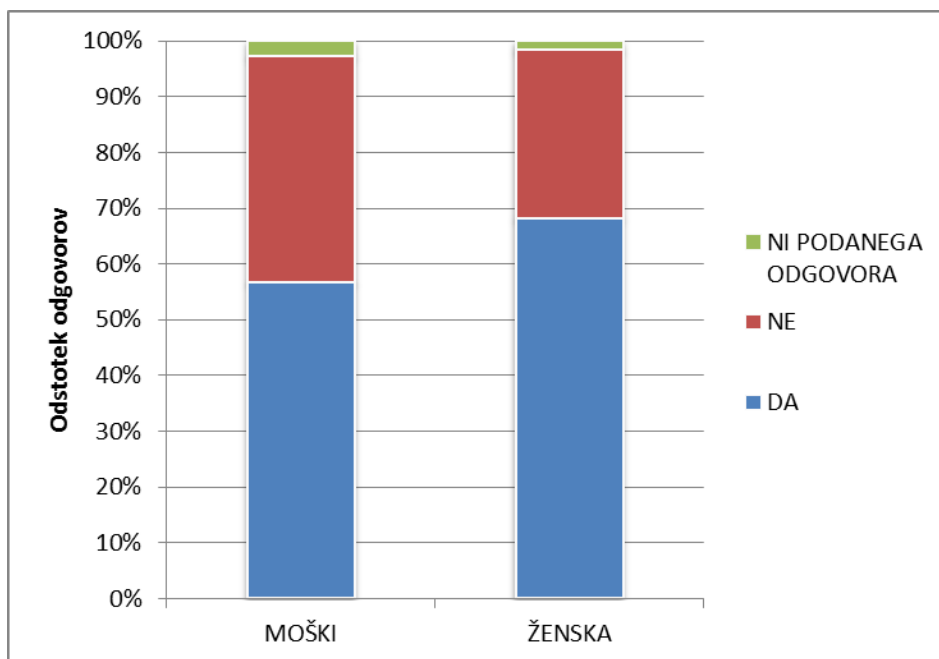

Diagram 43: Pogostost narečij na podlagi spola anketirancev.

Več žensk kot moških govori eno izmed narečij.

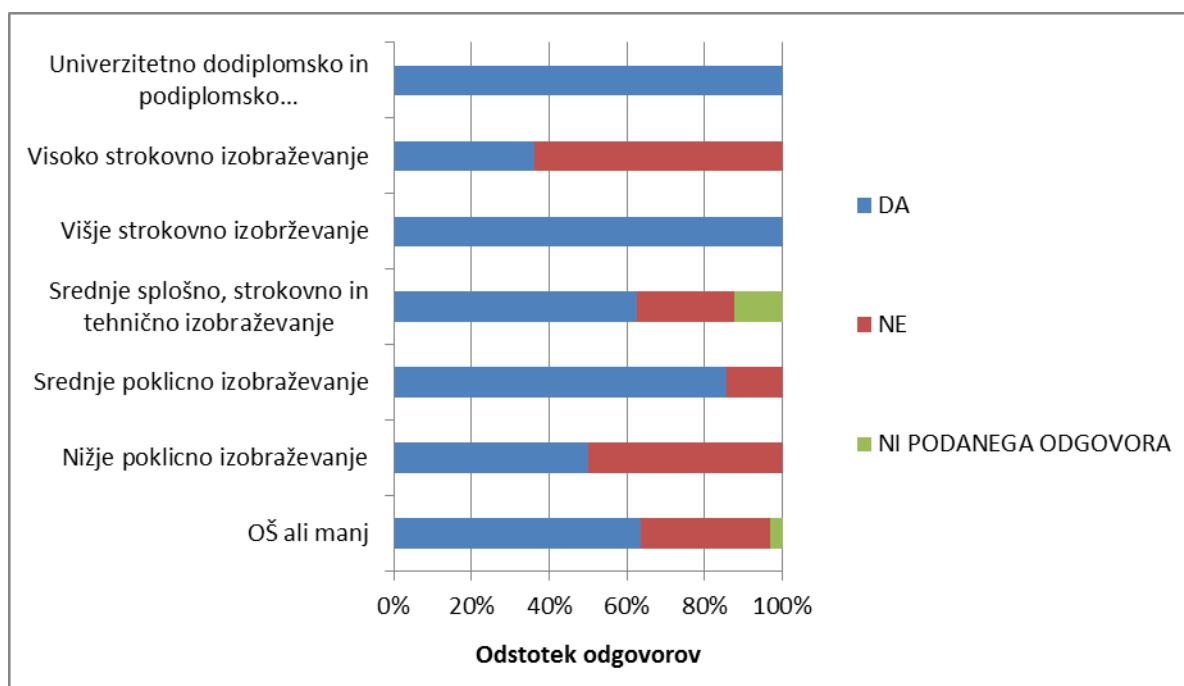

Diagram 44: Pogostost narečij na podlagi stopnje izobrazbe.

Največja skupina ljudi, ki ne govori narečja, je skupina visoko strokovno izobraženih.

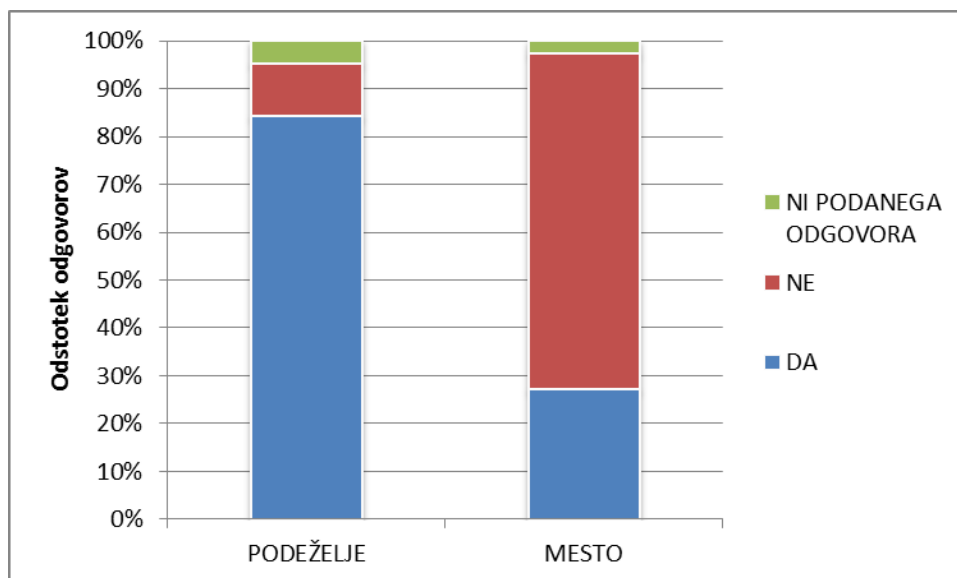

Diagram 45: Pogostost narečij glede na kraj bivanja.

Pričakovali sva odgovor, da več kot 80% ljudi na vasi govori v narečju. Skoraj 30% ljudi iz mesta zna govoriti v narečju. Morda so se ti ljudje preselili v mesto ali imajo sorodnike na vasi.

Če ste obkrožili da, v katerem okolju ga govorite?

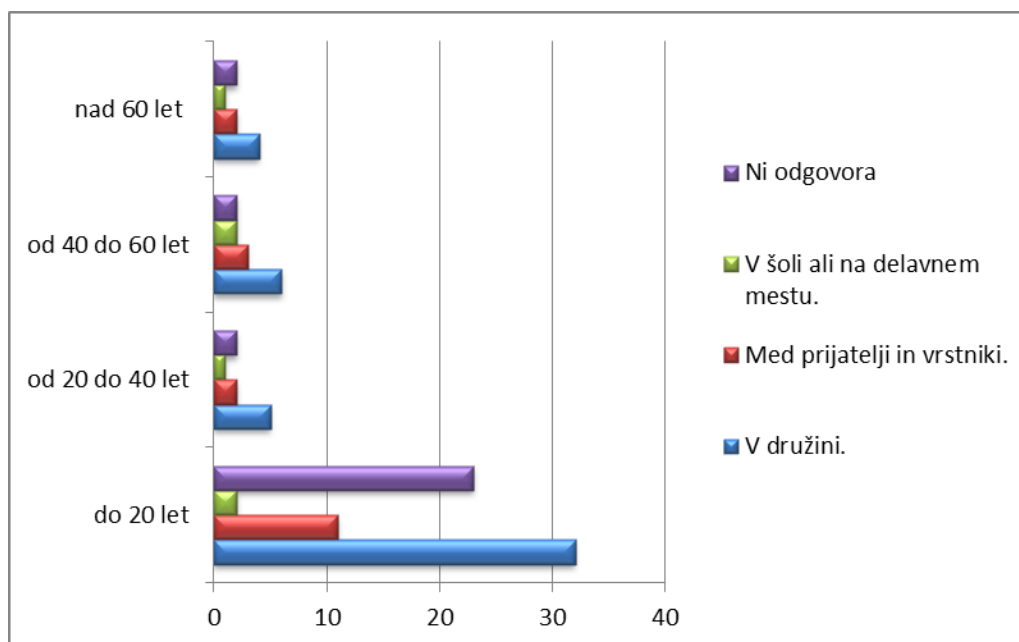

Diagram 46: Najpogostejša okolja narečij med starostnimi skupinami anketirancev.

Večina anketirancev govori v narečju v domačem okolju: v družini in med prijatelji. Za to okolje so značilni intimni, osebni, neformalni odnosi in močne čustvene vezi.

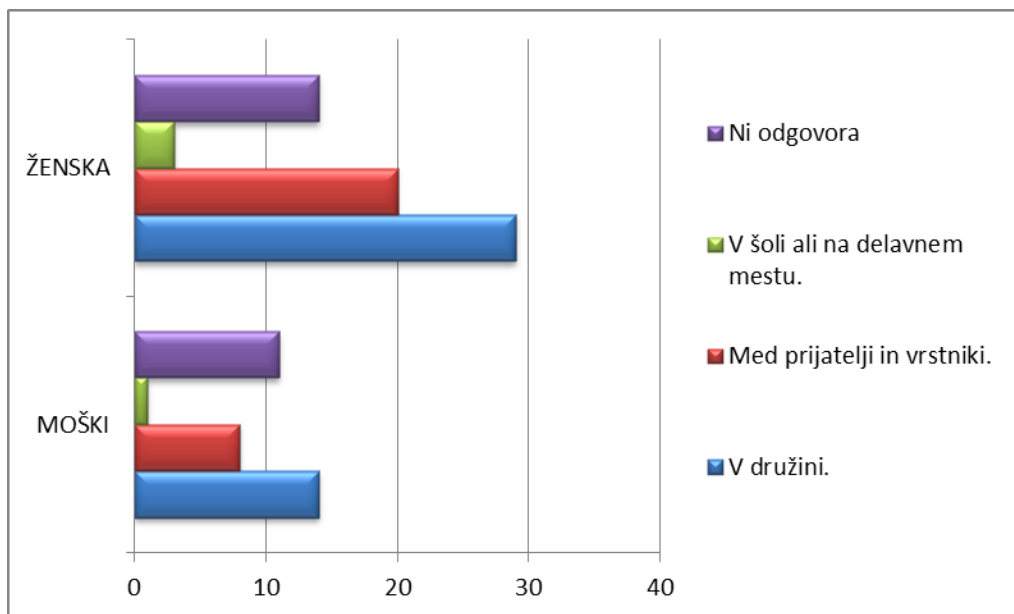

Diagram 47: Najpogostejša okolja narečij glede na spol.

Večje število žensk kot moških govori v narečju v domačem družinskem okolju. Morda zato, ker sta gospodinjstvo in skrb za družino dojeta še vedno kot domena žensk.

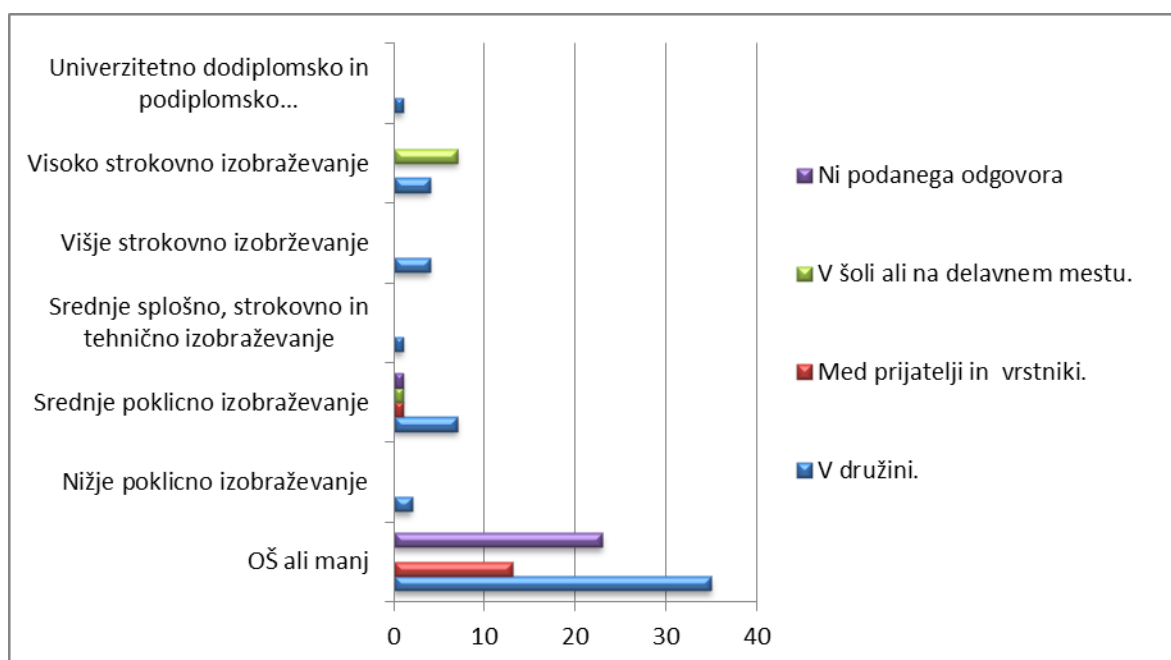

Diagram 48: Najpogostejša okolja narečij z vidika izobrazbene strukture.

Manjše število visoko izobraženih govori v narečju v družinskem okolju, medtem, ko je odstotek pri nižje izobraženih veliko večji.

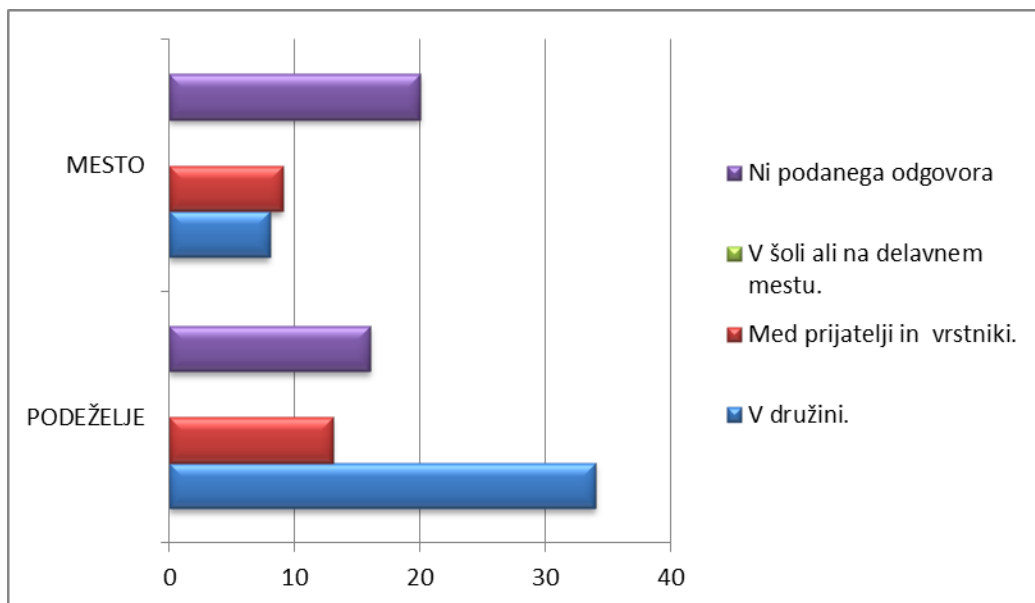

Diagram 49: Najpogostejša okolja narečij glede na kraj bivanja.

Na podeželju v družinskem okolju večje število ljudi govori v narečju kot v mestu.

Povzamemo lahko, da večina ljudi s podeželja v družinskem okolju govori v narečju.

Večina anketirancev, posebej nad 40 let, govori eno izmed narečij.

13. Ali ste član kakšnega društva ali skupine, ki deluje na področju ohranjanja tradicije v Sloveniji?

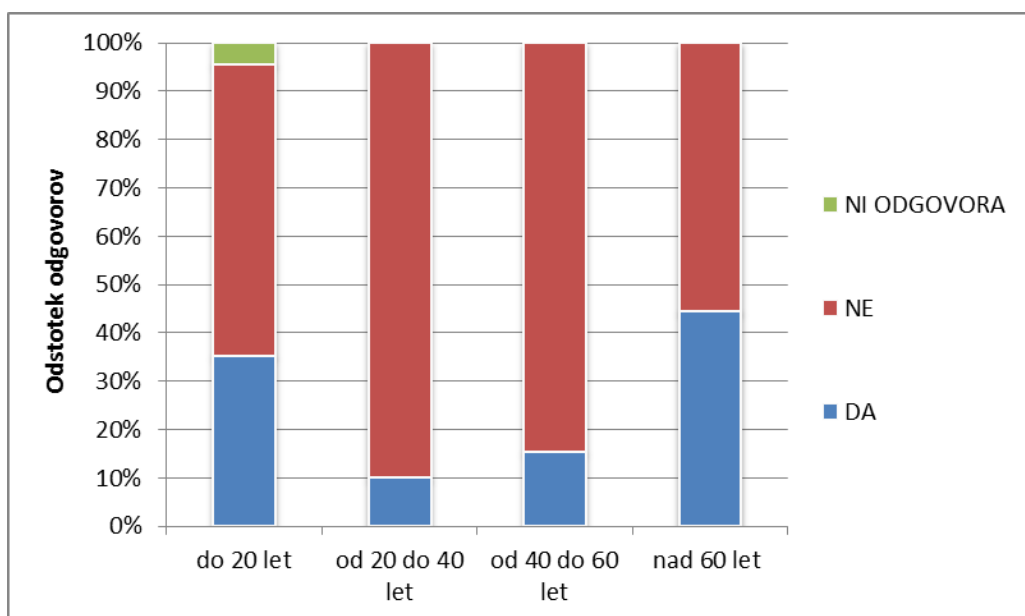

Diagram 50: Pogostost včlanjenja v društva ali skupine z vidika starostnih skupin.

Zanimiva je ugotovitev, da je največji delež mladih in starejših vključenih v društva, ki delujejo na tem področju. Sklepava, da imajo ljudje srednjih let zaradi delovnih in družinskih obveznosti manj prostega časa.

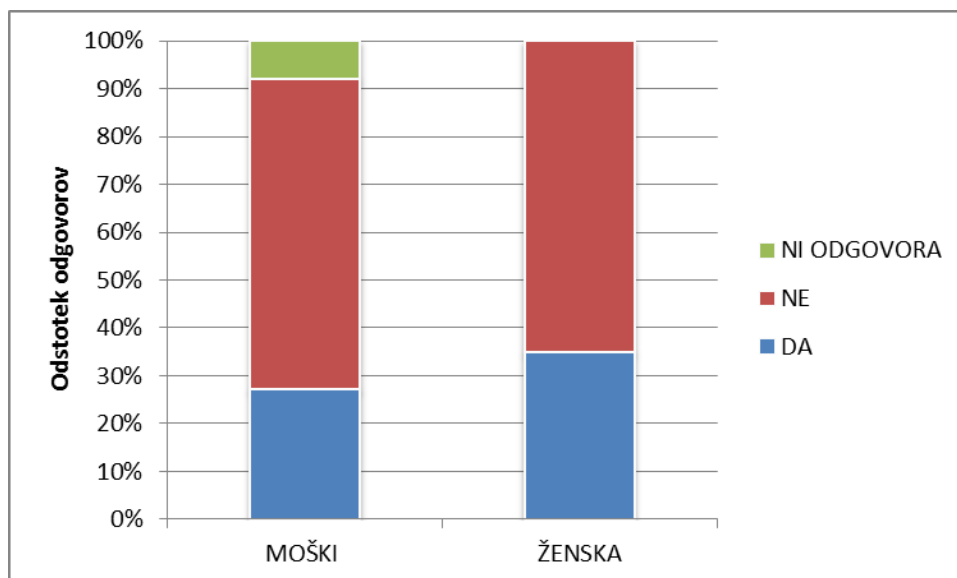

Diagram 51: Pogostost včlanjenja v društva ali skupine glede na spol anketirancev.

Manjše število moških deluje v društvih, ne gre za veliko razliko glede na spol.

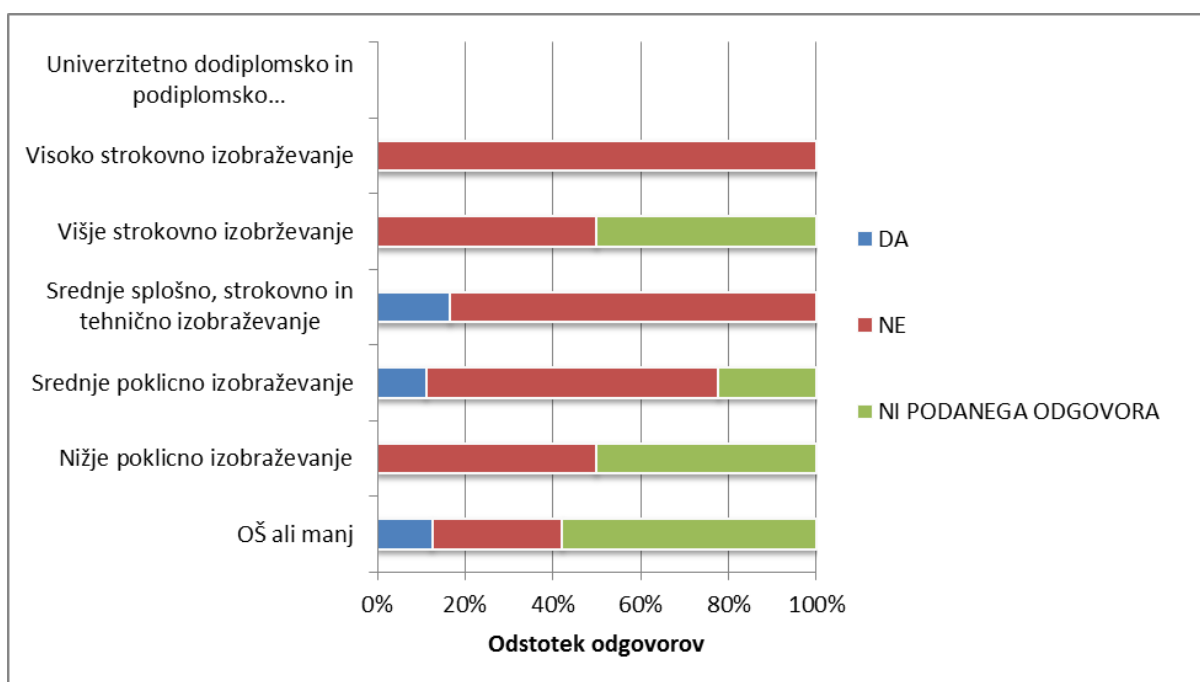

Diagram 52: Pogostost včlanjenja v društva ali skupine na podlagi izobrazbene strukture.

Nihče izmed univerzitetno izobraženih anketirancev ne deluje v kakšnem društvu. Veliko število vprašanih ni podalo odgovora.

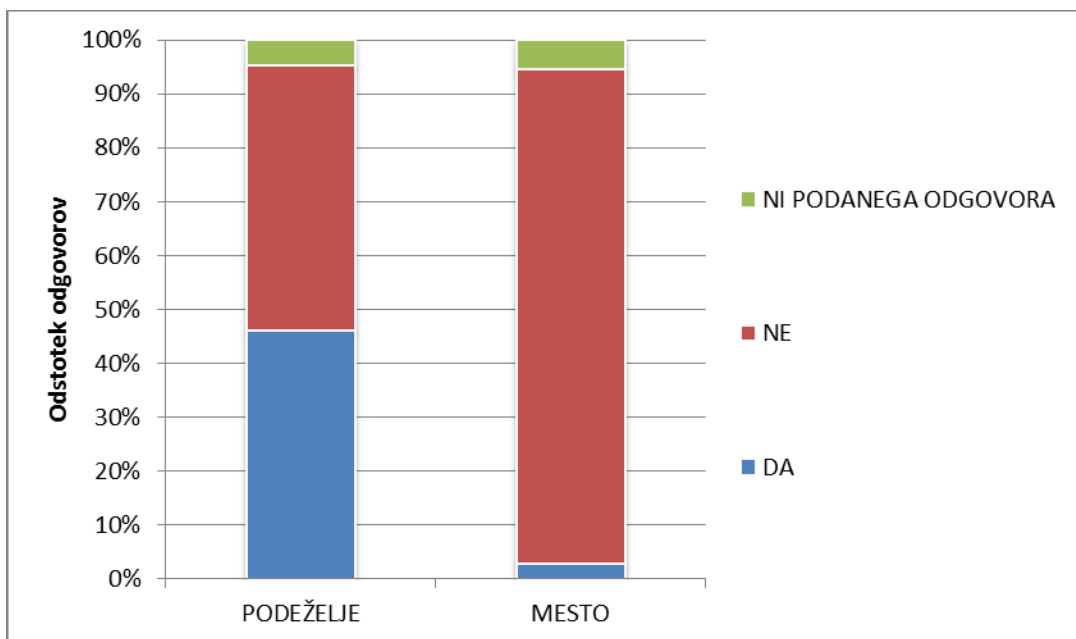

Diagram 53: Pogostost včlanjenja v društva ali skupine glede na kraj bivanja.

Pričakovali sva odgovor, da večje število ljudi s podeželja deluje v društvih.

Povzamemo lahko, da v društvih deluje večja skupina ljudi s podeželja, manj jih je srednjih let in visoko izobraženih. Po spolu ni omembe vrednih razlik.

13. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z DA, obkrožite, na katerem področju delujete. Možnih je več odgovorov.

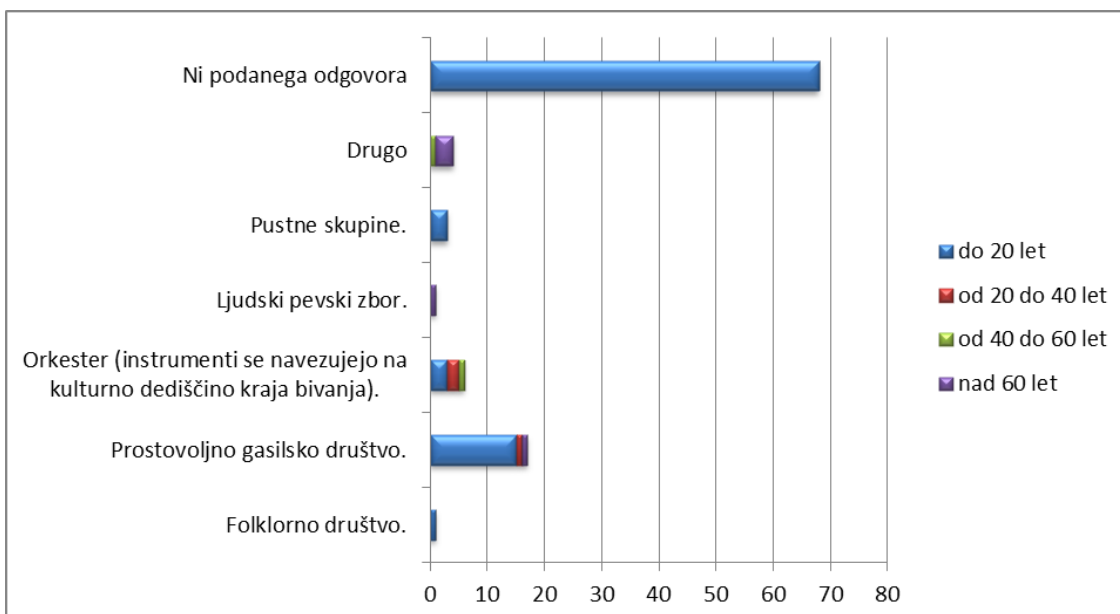

Diagram 54: Področja delovanja anketiranih z vidika starostnih skupin.

Veliko anketirancev ni podalo odgovora. Prevladuje prisotnost v prostovoljnih gasilskih društvih.

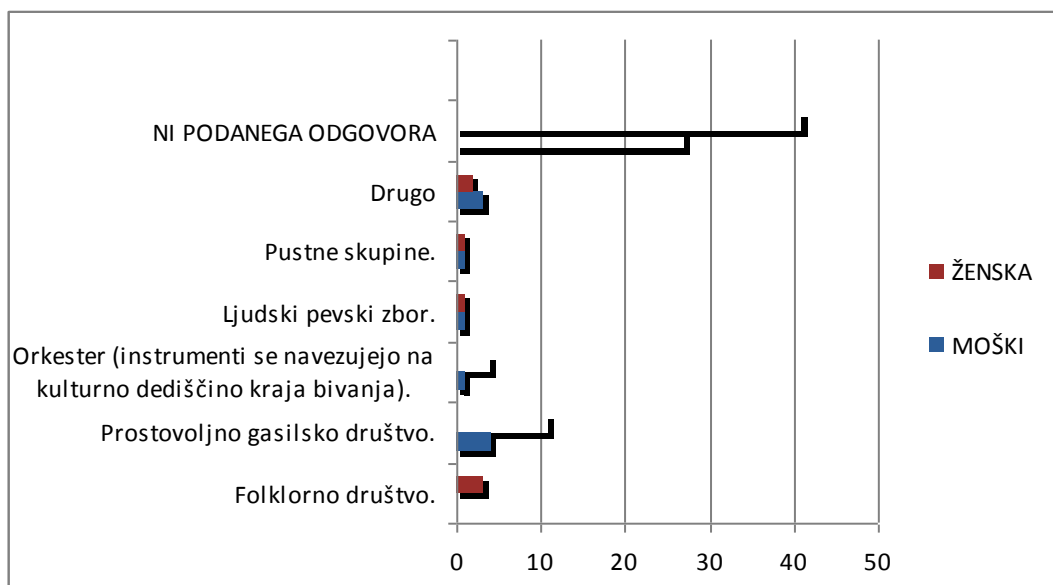

Diagram 55: Področja delovanja anketiranih glede na spola.

Večje število anketirank je odgovorilo, da delujejo v prostovoljnih gasilskih društvih in igrajo ljudske instrumente.

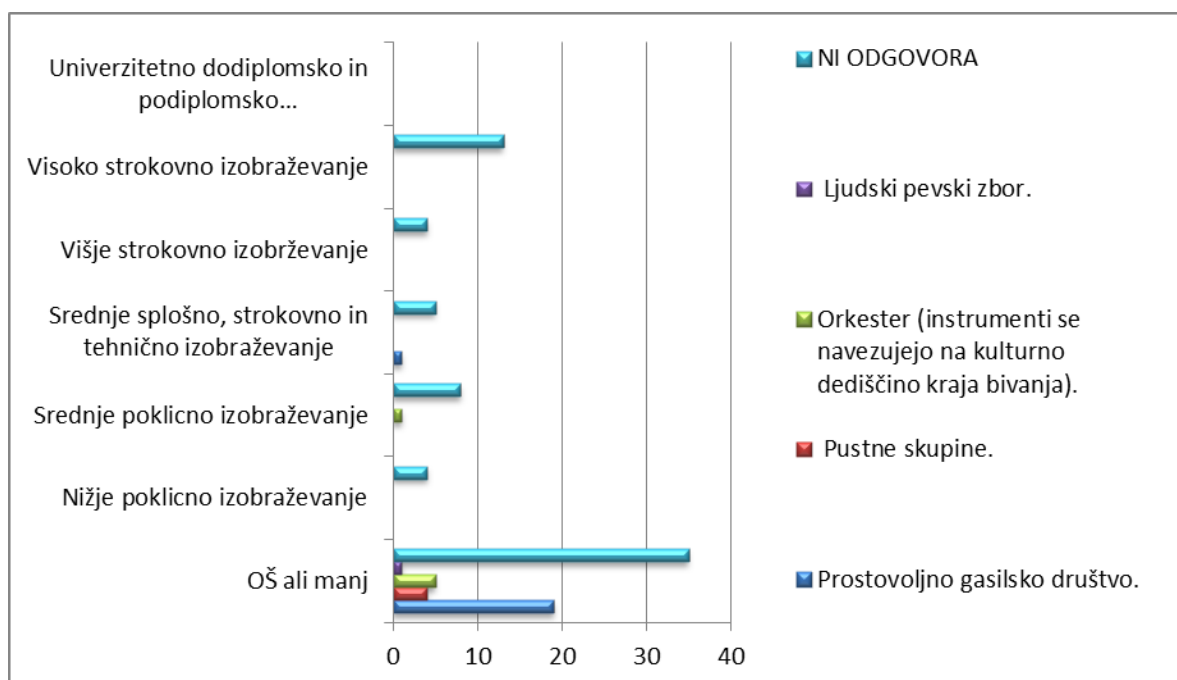

Diagram 56: Področja delovanja anketiranih z vidika izobrazbene strukture.

Pri anketirancih z nižjo stopnjo izobrazbe prevladuje delovanje v prostovoljnih gasilskih društvih.

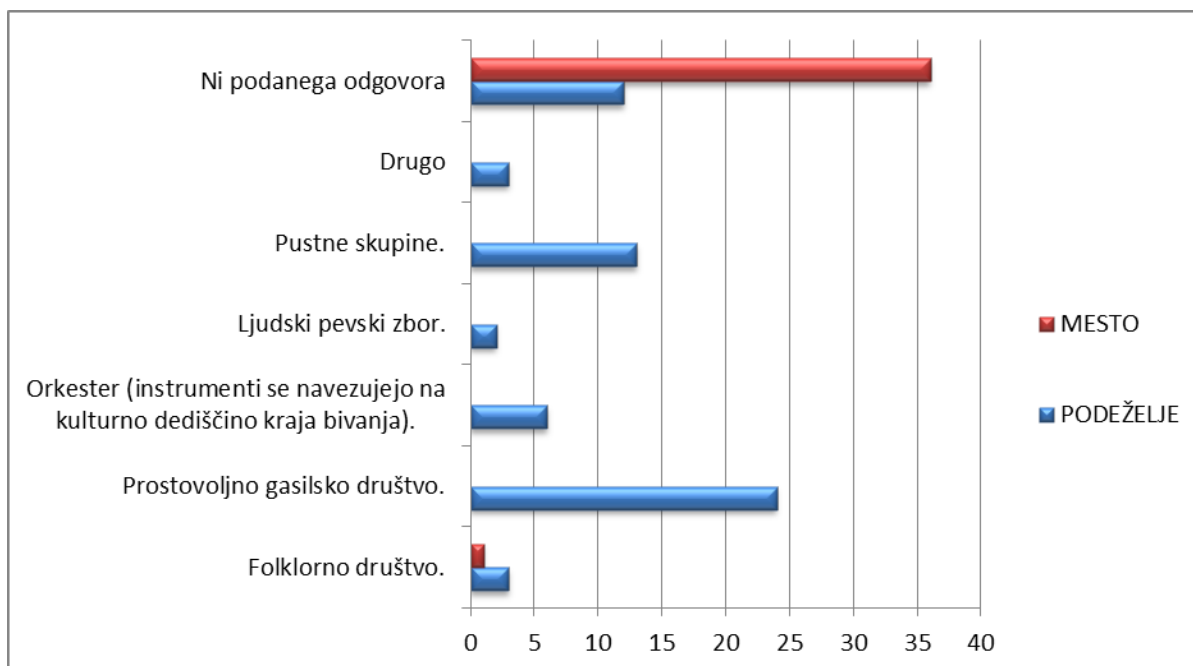

Diagram 57: Področja delovanja anketiranih glede na kraj bivanja.

Pričakovali sva odgovor (tudi zaradi opravljenih intervjujev), da večje število ljudi s podeželja deluje v prostovoljnih gasilskih društvih in v pustnih skupinah.

Povzamemo lahko, da veliko ljudi s podeželja, predvsem žensk, deluje v prostovoljnih gasilskih društvih in v pustnih skupinah.

3.3. REZULTATI IN ANALIZA INTERVJUJEV

3.3.1. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA Z DOLGOLETNIM ČLANOM GODBE NA PIHALA OBČINE MARKOVCI, MARTINOM KOSTANJEVCEM

Datum intervjuja: 27.1.2013

Kraj intervjuja: Na domu v Bukovcih

- **Kako dolga je tradicija vašega delovanja? Vemo da se je vaša zasedba skozi čas spreminjala. Je število članov naraščalo/padalo? Koliko članov štejete trenutno?**
Naša tradicija je dolga 90 let. Število članov je s časom naraščalo, v prvotni zasedbi je bilo 16 članov, sedaj pa nas je kar 38.
- **V godbi je vedno več mladih. Kateri so po vašem mnenju vzroki za to?**
V našo godbo so včlanjeni mladi, ki se še glasbeno izobražujejo in tako dopolnjujejo svoje glasbeno znanje. Obenem je to priložnost za druženje s starejšimi generacijami. Vse nas druži ljubezen do glasbe.
- **Katera starostna skupina prevladuje?**
Prevladuje mlajša generacija (do 25 leta). Od starejše generacije nas je ostalo le 5 članov in jaz sem trenutno najstarejši član.
- **V godbi je tudi nekaj deklet/žensk. So to dolgoletne članice ali so se godbi priključile v obdobju zadnjih petih let?**
Imamo ženske, ki delujejo v godbi že 10 let. Med mladimi je veliko deklet.
- **Kakšni so vaši odnosi (formalni/neformalni)?**
O našem odnosu govori napis na naših članskih majicah: »Družita nas glasba in prijateljstvo«. Naši odnosi so neformalni.
- **V zasedbi so tudi člani, ki ne živijo v vaši občini. Nekateri se na vaje vozijo iz precej oddaljenih krajev. Zakaj so se po vašem mnenju pripravljene voziti tako daleč?**
Res je, člani prihajajo tudi iz drugih občin, kot so Cirkulane, Ptuj in Lenart, vendar še vedno prevladujemo člani iz občine Markovci. Razlog za to, da je veliko članov iz drugih občin pa je v tem, da je čutiti pomanjkanje godb v drugih občinah in v tem, da izvajamo kakovostno glasbo.
- **Imate v godbi tudi kakšnega člana, ki živi v mestnem okolju?**
Ne, trenutno smo v godbi samo člani iz podeželja.

- **Kakšna je stopnja izobrazbe v vaši godbi? Morda kašna oseba izstopa po zelo visoki izobrazbi (univerzitetno dodiplomsko izobraževanje, magisterij, doktorat znanosti)?**
Naš dirigent ima visoko izobrazbo in sicer je profesor glasbe. Nekaj članov ima končano višjo glasbeno šolo, večina pa nižjo glasbeno šolo.
- **Kakšen značaj imajo skladbe, ki jih igrate? Se je izbor skladb skozi čas spreminjal (se prilagajate času in igrate tudi novejšje skladbe, ali ostajate tradicionalni) ?**
Zvrst glasbe, ki jo igramo, je zelo različna, prav tako značaj skladb. Najpogostejše so koračnice, nekaj je tudi valčkov in polk. Vedno pogosteje posegamo po zabavni in celo filmski glasbi. Poslužujemo se starejših in novejših skladb. Nekatere skladbe, kot so koračnice, ostajajo nespremenjene in so skorajda ponarodele.
- **Nastopate na številnih prireditvah v drugih občinah in ne manjkate na nobeni prireditvi v vaši občini. Kako vas ljudje sprejemajo?**
Ljudje nas sprejemajo precej dobro. Igramo tudi v drugih občinah, občasno tudi v tujini.
- **Vsako leto v domači občini priredite Miklavžev koncert, ki je dobro obiskan. Zakaj vas ljudje radi poslušajo?**
Ljudje nas poslušajo pravzaprav iz navade, saj je naša tradicija tako dolga, da je za prebivalce naše občine nekaj vsakdanjega, da nas podpirajo. Zaradi kakovostne glasbe nas poslušajo mlajši in starejši.
- **Se bojite, da bi tradicija godbeništvva v prihodnosti izumrla?**
Kot najstarejši član godbe se tega nikakor ne bojim, saj imamo veliko mladih, pridnih in dobro glasbeno izobraženih članov, ki bodo v prihodnosti nadaljevali to tradicijo.

3.3.2. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA S PREDSTAVNIKOM LJUDSKIH PEVCEV IZ CIRKULAN, IVANOM HERCOGOM

Datum intervjuja: 9.1.2013

Kraj intervjuja: Na domu v Šikolah

- **Kako dolga je tradicija vašega delovanja? Se je vaša zasedba skozi čas spreminjala? Je število članov naraščalo/padalo? Koliko članov imate trenutno?**
Naša tradicija je dolga 16 let. Naša zasedba se je do sedaj spremenila trikrat. Na začetku je štela 6 članov, čez nekaj let je eden od članov zasedbo zapustil in nadomestil sem ga jaz. V skupini tako pojem že 11 let. Zaradi bolezni nas je sedaj

zapustil še eden član, ki ga je nadomestil nov član. V našem zboru nas je torej 6, 5 moških in ena ženska.

- **Ste zelo dejavni na svojem področju in se udeležujete številnih tekmovanj in prireditev. Kakšen je odziv poslušalcev?**

Odziv je precej dober. Posluša nas veliko število ljudi.

- **Ali predstavlja skupino poslušalcev v glavnem starejša generacija?**

Da, pretežno starejša generacija, torej ljudje starejši od 60 let.

- **Se tudi mladi zanimajo za ljudsko glasbo?**

Žalostno je, da se mladi ne zanimajo za ljudsko glasbo.

- **Se vaših nastopov udeležijo tudi ljudje iz mesta?**

Da, opaziti je kar nekaj ljudi iz mesta, ki so seveda predvsem starejših generacij.

- **V vaši zasedbi je tudi ženska. Pojasnite njeno vlogo.**

V naši skupini pojemo petglasno, ona pa našemu petju da poseben prizvok, ker poje »preko« ali tako imenovani čres.

- **Kakšna je stopnja izobrazbe v vaši pevski zasedbi? Morda kašna oseba izstopa po zelo visoki izobrazbi (univerzitetno dodiplomsko izobraževanje, magisterij, doktorat znanosti)?**

V naši zasedbi imamo vsi osnovnošolsko izobrazbo, nekateri med nami tudi poklicno. Nihče ne izstopa z višjo izobrazbo (vsi smo preprosti podeželski ljudje, ki nas družijo ljubezen do petja).

- **Kdo vpliva na izbor vaših pesmi? So med njimi tudi pesmi, ki so jih prepevali že vaši dedi/pradedi?**

Pesmi si izbiramo sami in sicer iz pesmarice, kjer so zbrane pesmi, ki so jih prepevale že naše babice in dedki. Te pesmi so stare približno 150 – 200 let, tudi zaradi pogojev na revijah, saj nam strokovna komisija iz Ljubljane svetuje, naj si izberemo pesmi približno take starosti.

- **Kakšen značaj imajo pesmi, ki jih prepevate? So vesele/žalostne, življenjske, ljubezenske...?**

Pojemo predvsem pesmi z življenjsko tematiko, saj vse govorijo o življenju nekoč, o običajih (nekateri med njimi so na robu izumrtja), saj so si jih izmišljali ob večerih, ko so ličkali in »kožuhali« koruzo, »trebili« buče, luščili fižol... Ko še ni bilo televizije,

radia in interneta, smo se več družili. Zabavali smo se tako, da smo peli pesmi, ki so si jih izmislili naši dedki in babice.

- **Iz kakšnih okolij izhajate? Je med vami kakšen član, ki živi v mestnem okolju?**
Nobeden izmed članov ne živi v mestu, vsi prihajamo iz kmečkih družin.
- **Vsako leto poteka revija ljudskih skupin pevcev. Koliko skupin nastopa na njej in kakšen je odziv ljudi?**
Na reviji nastopi približno 50 skupin. Ljudje nas povsod lepo sprejemajo in celo zapojejo z nami. Do sedaj se je naš zbor štirikrat uvrstil na državno tekmovanje.
- **Kakšen je delež žensk pri tej reviji?**
Večina skupin je povsem ženskih, nekaj pa mešanih, kot je naša.
- **Opazate kakšne novosti (morda nove skupine, novejši pesmi, novi stili petja)?**
Mlajše skupine so redke, le te posegajo po novejših pesmih. V Cirkulanah imamo mlajšo pevsko skupino, ki prepeva novejši pesmi, čeprav občasno pojejo tudi zelo stare pesmi.
- **Vas skrbi, da bi tradicija ljudskih pevcev v prihodnosti izumrla?**
Da, to me zelo skrbi, saj med mladimi ni zaslediti zanimanja za ljudsko pesem.

3.3.3. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA S PREDSEDNICO ETNOGRAFSKEGA DRUŠTVA LUKARI IZ DORNAVE, MARIJO BELŠAK

Datum intervjuja: 27.1.2012

Kraj intervjuja: sedež etnografskega društva lukari v Dornavi

- **Kako dolga je tradicija delovanja vašega društva? Je število članov do danes naraščalo/padalo? Vemo, da je v društvo včlanjenih veliko število članov, saj v okviru društva deluje več sekcij, kot so orači, lukari, Dornavski cigani in ljudske pevke. Skupine se med seboj zelo razlikujejo. Katera izmed sekcij je najštevilčnejša in zakaj?**

Letos, ko praznujemo 20. obletnico, bomo pripravili posebno prireditev. Število članov v društvu je dokaj stalno in v zadnjih letih se giblje nekje okrog števila 200. Res je, v našem društvu delujejo številne sekcije. Sekcija lukarjev je zelo močna sekcija, ki skrbi za ohranjanje tradicije spravljanja posebne vrste čebule, ki ji pri nas rečemo kar luk. Sekcijo za aranžiranje sestavlja okrog 15 članov, ki ob vsakoletnem lukarskem prazniku pripravijo razstavo in pomagajo pri vseh ostalih prireditvah. Sekcija oračev

ima 12 članov, ki so aktivni predvsem v pustnem času. V društvo je vključena tudi otroška folklorna skupina, ki deluje v okviru osnovne šole dr. Franja Žgeča Dornava. Najštevilčnejša skupina je zagotovo sekcija Dornavskih ciganov, ki je v društvu aktivna že od samega začetka, drugače pa je tradicija Dornavskih ciganov dolga kar 50 let, saj se pred 50 leti prvi Dornavčani odločili, da se bodo šemili v cigane, ki so pogosto obiskovali njihove hiše. Sedaj se povork in prireditve udeležuje tudi do 100 ciganov. Udeležujemo se tudi raznih gostovanj v tujini.

- **Katere starostne skupine prevladujejo v posameznih sekcijah?**

Starostne skupine se zelo prepletajo. Pri Dornavskih ciganih je razpon starosti največji, saj starši s seboj vzamejo že otroke od enega leta starosti dalje. Pri lukarjih so člani v povprečju najstarejši. Društvo se torej lahko pohvali z raznoliko starostno populacijo.

- **Menite, da so ljudje na vasi bolj povezani, zato je vpliv tradicije močnejši?**

Strinjam se, da so ljudje na vasi bolj povezani kot v mestu, saj je tudi način življenja drugačen. Stik z naravo, zemljo in starimi običaji je tu močnejši, ljudje imajo tudi drugačen odnos do vrednot, ki so jim jih zapustili njihovi predniki in zato se le te trudijo prenašati na mlajše generacije.

- **Kakšna je po vašem mnenju vloga družine, šole, vrstnikov pri prenosu tradicije ?**

Pri prenosu tradicije le te odigrajo pomembno vlogo. Največjo ima po mojem mnenju družina, saj se otroci zgledujejo po starših. Če so starši aktivni v kakšnem društvu in v to postopoma vključujejo svoje otroke, jih vzamejo s seboj na prireditve in dogodke v okviru društev, bodo otroci sčasoma pridobili pozitiven odnos do širjenja tradicije. Pomembno vlogo imata tudi šola in skupina vrstnikov. Menim, da pomembno prispevajo k ohranjanju tradicije predvsem šole v podeželskem okolju (primer naše Dornavske šole, ki se povezuje z našim društvom in že vrsto let uspešno sodelujemo).

- **V sekciji lukarjev (in prav tako v sekciji ljudskih pevk) prevladujejo starejše ženske. So v teh sekcijah tudi mlajši člani? Se bojite, da bi s časom tradicija lukarjev, ki predstavlja vaš kraj, izumrla?**

V sekciji ljudskih pevk prevladujejo starejše ženske, kar je predstavljal problem, saj jih je začelo primanjkovati. Zato smo vključili mlajše članice in sedaj skupina dobro funkcionira. Tudi pri sekciji lukarjev je vedno več otrok, saj je za podeželje značilno, da mlade družine pogosto živijo skupaj s starimi starši in tako smo babice pogosto

tiste, ki tako v svoje prostočasne aktivnosti vključimo tudi naše vnuke. Otroci se druženja zelo veselijo. Menim, da ta tradicija ne bo izumrla. Ljudje se zavedajo, da je tradicija našega kraja in našega društva izjemno stara, zelo posebna. Zato ima društvo pred sabo še veliko let kakovostnega delovanja.

- **Dobro je poznana sekcija Dornavskih ciganov, ki se vsako leto predstavijo v vedno večjem številu in opaziti je zanimanje pri mlajših generacijah. Kje je vzrok za to? Bi želeli, da se zanimanje mlajših generacij poveča tudi pri drugih sekcijah?**

Sekcija dornavskih ciganov je največja in nadaljuje tradicijo, ki so jo začeli Dornavčani že pred 50 leti, ko se je Francu Peteršiču porodila ideja, da bi se lahko Dornavčani maskirali v Cigane, ki so v Dornavo redno zahajali. Sekcija se lahko pohvali s pestro starostno strukturo. V tej sekciji je kar nekaj članov, ki so starejši od 70 let in celo nad 80 let, pa se še vedno udeležujejo povork, ki znajo biti precej naporne in mrzle. V skupini je tudi žena ustanoviteljica, gospa Meta Peteršič. Smo redni obiskovalci ptujskega karnevala. Še pred nekaj leti so se Dornavčani zbirali in maskirali tudi v druge pustne like, ki pa se niso »prijeli«, zato smo ponosni, da se tradicija dornavskih ciganov tako dobro ohranja in razvija. Da bi se število mladih v društvu povečalo, je zagotovo želja vsakega društva.

- **Kakšni so odnosi med člani v posameznih sekcijah (formalni/neformalni)?**

Odnosi med člani posameznih sekcij v takšnem društvu morajo biti osebni oz. neformalni. Morajo biti prijateljski in dobri, drugače delovanje ni mogoče. Z vodenjem društva v teh trinajstih letih nimam nikakršnih slabih izkušenj.

- **Imate v društvu tudi člane, ki živijo v mestnem okolju?**

V društvu imamo tudi nekaj članov, ki živijo na Ptuju. Ti člani so naši prijatelji, znanci, sorodniki, ki so preko članov iz podeželja ostali povezani z nami in se nam občasno pridružijo pri naših aktivnostih.

- **Kakšna stopnja izobrazbe prevladuje v vašem društvu? Ali kdo izstopa zaradi visoke izobrazbe (univerzitetno dodiplomsko izobraževanje, magisterij, doktorat znanosti)?**

Ker imamo v društvu veliko število članov, se izobrazba razlikuje od člana do člana. Pri starejših seveda prevladuje osnovnošolska izobrazba, pri članih, ki pripadajo mlajšim generacijam pa je opaziti vedno večje število višje izobraženih članov. Veseli me, da udi oni najdejo čas za razne aktivnosti.

- **Vaš kraj je dobro poznan po številnih prireditvah, ki jih prireja vaše društvo. So prireditve dobro obiskane? Nekatere prireditve (kot na primer >>Od paše do sira<<) so dokaj nove, kar kaže na spodbujanje kreativnosti in ustvarjalnosti.**

Kakšen je bil odziv javnosti?

Mislím, da veliko število obiskovalcev privlači predvsem to, da imajo prireditve vsebino. Tudi prireditev Od paše do sira se je v teh letih dobro >>prijela<<. V prvih letih je bilo število obiskovalcev manjše, sedaj je obiskovalcev vsako leto več.

- **Najpomembnejši praznik, na katerega se pripravljate skozi vso leto, je zagotovo lukarski praznik. Kratko nam predstavite, koliko ljudi sodeluje, kakšne vloge imata oba spola in mlajše generacije?**

Pripraviti tako pomembno in veliko prireditev je pravi izziv. Ker je bila preobsežna, smo jo v zadnjih letih razdelili na 2 dela: razstava v vaški dvorani in prikaz del, ki so bila nekoč povezana z pridelavo, spravilom in prodajo luka.

Prodaja luka je iz leta v leto večja, sploh zadnji 2 leti, ko je luk dobil priznanje zaščitené kmečke kulture v EU.

Delo se glede na spol razlikuje, moški opravljajo fizična dela, ženske pa pripravljajo razstavo, delajo v kuhinji in pomagajo pri razdelitvi hrane. Kljub vsemu se dela moških in žensk prepletajo. Pri pripravi prireditev sodelujejo tudi mladi, katerih vloga je predvsem delo natakarjev in postrežnikov, saj je potrebno veliko število ljudi organizirano in čim hitreje postreči.

- **Najstarejšo tradicijo ima praznik žetve, ki je najstarejši tovrstni praznik v Sloveniji. Se ga udeleži veliko število gledalcev? Kakšen pomen ima taka prireditev za ohranjanje kulturne dediščine vašega kraja?**

Praznik žetve tako kot tradicija Dornavskih ciganov letos praznuje zlati jubilej in sicer 50. obletnico delovanja. Namen te prireditve je takšen kot pri ostalih prireditvah: prikazati ljudem stare običaje in se pri tem zabavati in morda pritegniti nove člane, ki bi z nami nadaljevali ohranjanje in širjenje tradicije.

3.3.4. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA Z DUHOVNIKOM CIRKOVŠKE ŽUPNIJE, JANKOM STRAŠKOM

Datum intervjuja: 4.2.2012

Kraj intervjuja: sedež župnije v Cirkovcah

- **Ali se je številnost prejemnikov zakramentov do danes spremenilo in zakaj?**
V večjih župnijah je krščenih manj otrok kot nekoč. Pri nas na podeželju se ta pojav ne čuti tako močno. Okrog 90% otrok v naši župniji prejme vse tri zakramente, tako imenovane zakramente uvajanja. Število parov, ki se odločijo za cerkveno poroko, strmo upada.
- **Kakšen pomen ima po vašem mnenju vera za ljudi v današnjem času?**
Takrat, ko gre ljudem dobro, pozabijo na vero. Ko pridejo preizkušnje, stiske, bolezni, nesreče in vojne, takrat se ljudje zatekajo k bogu.
- **Ali udeležba ljudi pri obiskovanju cerkvenih obredov upada? Kakšni so po vašem mnenju vzroki za to?**
Seveda, udeležba ljudi pri verskih obredih upada. Vzrok za to je upadanje števila prebivalstva in zmanjšan pomen obiskovanja cerkvenih obredov.
- **Ali ljudje opuščajo nekatere verske običaje (molitev pred jedjo, molitev pred spanjem, družinsko petje...)?**
Redke so družine, ki molijo pred obroki. Družinski člani se zberejo redko skupaj pri mizi, razen ob nedeljah in praznikih. V starih časih so ljudje molili večkrat dnevno in sicer zjutraj, opoldan, zvečer in pred obroki.
- **Ima verouk (poleg družine) pomembno vlogo pri širjenju religioznosti?**
Verouk nima posebno velike vloge pri širjenju vere na otroke, saj se izvaja eno uro na teden.
- **Se Šmarnic in ostalih cerkvenih obredov udeležuje veliko število mladostnikov?**
Veliko otrok prihaja do prejema svete birme, nato pa po večini več ne.
- **Kateri so vzroki številčnosti otroškega cerkvenega zborčka »Lučke«?**
Zdi se mi, da je to v veliki meri odvisno od voditelja. Naša voditeljica zna poskrbeti, da se v zborčku vsi otroci dobro počutijo.
- **Vsako leto z birmanci izvedete duhovne vaje. Se birmanci tega veselijo? Imajo na preživete dni lepe spomine? Nameravate s tem nadaljevati?**

Občutki birmancev ob duhovnih vajah so različni. Nekateri se jih veselijo zgolj iz razloga, da bodo šli od doma in prespali nekje drugje. Drugi se tega ne veselijo in gredo z nekim tihim odporom.

- **Za birmance ob sobotah pripravljate birmanske skupine. Ob tem vam pomagajo animatorji. So to že>>stari znanci<< ali dobivate vsako leto svežo pomoč? Koliko je teh prostovoljcev?**

Vsako leto dobimo nekaj novih prostovoljcev, ki se udeležijo usposabljanja za animatorje. Trenutno imamo 7 animatorjev, 4 od njih so novi prostovoljci.

- **Morda pri verskih obredih opazite tudi ljudi iz drugih krajev, morda celo iz mesta? Če da, potem je to le ob posebnih priložnostih in praznikih, ali redno?**

Ob posebnih priložnostih zasledimo tudi ljudi iz drugih krajev, nekaj jih je tudi iz mestnega okolja. Seveda prevladujejo domačini, obiskovalci iz mesta so običajno njihovi prijatelji in sorodniki, ki se obredov udeležijo ob posebnih priložnostih.

- **Kakšen je delež žensk pri obiskovanju cerkvenih obredov?**

Ženske so veliko številčnejše pri obredih in sicer jih je skoraj enkrat več kot moških. Prvi vzrok je v tem, da je njihova življenjska doba daljša. Kot drugi vzrok bi izpostavil močnejši verski čut, ki ga ženske lažje izrazijo. Moški, ki se udeležujejo obredov, pogosto sedijo v zadnjem delu cerkve.

- **Kakšne starostne skupine ljudi prevladujejo pri obredih?**

V glavnem se obredov udeležujejo starejši ljudje. Pogrešamo mlade, predvsem starostno skupino od 15 let do 25 let.

- **Kaj je tisto kar mlade odvrča od duhovniških poklicev? Je to morda celibat?**

Eden izmed razlogov je, da ima vera v sodobnem svetu negativen prizvok. Biti kristjan v javnosti ni zanimivo in ni privlačno, zato se mladi ne odločajo za ta poklic. Znanе so tudi afere duhovnikov, ki negativno vplivajo na mlade. Menim da celibat ni razlog, saj protestantska in pravoslavna vera nimata zapovedanega celibata, ampak kljub temu čutita pomanjkanje duhovnikov.

- **Se veliko število ljudi obrača na vas in vas prosi za pomoč? Kakšne so te skupine ljudi po spolu, starosti, dejavnosti?**

Večkrat pride kdo, občasno tudi mladi, razočarani v ljubezni, ljudje, ki so v stiski in doživljajo krizo. Pridejo ljudje, ki imajo težave v zakonu in potrebujejo podporo in nasvet, veliko je razvezanih ljudi, ki iščejo novo pot v življenju. Precej je tudi starejših, osamljenih ljudi.

Poleti pripravljate oratorij za otroke naše župnije. Se ga udeleži veliko število otrok?

Lansko leto smo oratorij izvedli prvič in udeležilo se ga je 30 otrok. Bili smo zadovoljni, zato bomo s tem nadaljevali in poskušali pritegniti še več otrok.

3.3.5. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA S TAJNICO PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA ZGORNJE JABLANE, MOJCO FRANGEŽ

Datum intervjuja: 1.2.2013

Kraj intervjuja: Na domu v Zgornjih Jablanah.

• **Koliko običajev na podlagi gasilstva se je ohranilo vse do danes?**

Vse do danes so se ohranili številni običaji. Gasilci gasilskega društva so glavni pri vsakoletni postavitvi majskega drevesa, ki ga tradicionalno postavljajo 1. maja. Vsako leto ob božiču se skupina gasilcev peš odpravi z baklami v cerkev k polnočnici. Ob prazniku božiča so gasilci zadolženi za postavitve vaškega božičnega drevesa. Pomembno vlogo imajo tudi na pogrebih svojih članov.

• **Ali se je udeležba (kot podpora) vaščanov na tekmovanjih, prireditvah kaj spremenila; in čemu? So na prireditvah tudi ljudje iz mestnega okolja?**

Da. Zadnje čase je opaziti vedno manj obiskovalcev. Obiskovalcev iz mestnega okolja do sedaj nismo zasledili.

• **Kako so razdeljene dejavnosti oz. naloge glede na starostne skupine?**

Vloge gasilcev so samoumevne, zvrstijo se razna tekmovanja (v znanju, vaji...), organizacije raznih humanitarnih dejavnosti in organizacije proslav. Večine le teh se udeležujejo mladi.

• **Menite, da se je zanimanje za gasilstvo v sodobni družbi povečalo?**

Pravzaprav se je zanimanje za gasilstvo do danes zmanjšalo.

• **Je prisotnost mladih ljudi v društvu višja ali nižja?**

Prisotnost mladih ljudi v društvu je nižja, ampak iz leta v leto niha.

• **Koliko krat na leto potekajo različna gasilska srečanja in kakšna srečanja so to?**

To so predvsem razna tekmovanja, med njimi tudi tradicionalno nočno, občni zbori in krsti novih avtomobilov ter druge gasilske opreme.

- **Ali obstajajo velike razlike v številčnosti včlanjenih glede na starostno dobo (mladi: pionirji/ke, mladinci/ke, člani/ce, veterani)?**

Velika večina gasilcev je članov ali članic, kar 115. 31 je mladih, to so pionirji/ke in mladinci/ke ter 18 je veteranov.

- **Ali pomagate pri gašenju požarov v mestih?**

Kadar je potrebno, torej kadar so požari tako močni, da je potrebna tudi naša pomoč; drugače ne.

- **Imate kakšnega člana iz mestnega okolja?**

Ne.

- **Kakšna stopnja izobrazbe prevladuje v vašem društvu? Morda kakšne osebe izstopajo po zelo visoki izobrazbi (univerzitetno dodiplomsko izobraževanje, magisterij, doktorat znanosti)?**

Člani imajo najrazličnejše izobrazbe, nekateri izmed njih imajo tudi visoke izobrazbe, vendar so to le redki.

- **Kakšen je delež žensk v vašem društvu?**

Žensk je občutno manj kot moških, kar je sicer pričakovati. Vendar smo s številom žensk zadovoljni, saj nas je kar 45.

- **Vas skrbi, da bi tradicija gasilstva v prihodnosti izumrla?**

Zaenkrat me to ne skrbi.

3.3.6. VPRAŠANJA IN ODGOVORI INTERVJUJA Z DIRIGENTOM TAMBURAŠKEGA ORKESTRA CIRKOVCE, DRAGOM KLAJNOM

Datum intervjuja: 26.1.2013

Kraj intervjuja: V prostorih cirkovškega tamburaškega orkestra v Cirkovcah.

- **V kakšnem okolju nastopate?**

Vsakemu povabilu se radi odzovemo, pa naj bo to doma ali v tujini.

- **Ali ste se udeležili kakšnega tekmovanja? Kako so vas tam sprejeli poslušalci?**

Udeležujemo se rednih občinskih, regijskih in državnih srečanj.

- **Ali ste dosegli kakšen uspeh na katerem od tekmovanj?**

Prejeli smo veliko srebrnih, zlatih priznanj na področju državnih srečanj.

- **Ali število članov tamburaškega orkestra raste ali se niža?**

Naraščanje števila tamburaških orkestrov v Sloveniji pove, da je dejavnost v porastu.

- **Kakšno je zanimanje za tamburaško glasbo glede na starost?**

Zanimanje za igranje tamburice ni omejeno na starost. Novejša kvartna uglasitev omogoča tehniko izvajanja vseh zvrsti glasbe, zato jo lahko slišimo tudi v modernih melodijah. Sorodni instrumenti tamburici (balalajka, mandolina, lutnja, bozuki, ukulele itd.) so postali zelo cenjeni med poslušalci.

- **Kje na Štajerskem je tamburaška glasba najbolj razširjena?**

Ta glasba je že desetletja na področju Štajerske najmočnejša v okolici Ptuja.

- **Kolikšno je pojavljanje tamburice in tamburaške glasbe v medijih?**

Mladi ne spoštujejo svoje kulturne dediščine, raje posegajo v tujo skomercializirano glasbo. Mnogokrat jih je celo sram priznati med sovrstniki, kaj radi poslušajo. Pomembno je, da mlade ozaveščamo o naši kulturni dediščini.

- **Kakšne so pesmi, ki jih izvajate? So te starejše (morda ljudske) ali novejše?**

Izvajamo tako ljudske skladbe kot slovenske in tuje popevke.

- **Je prisotnost mladih ljudi v orkestru višja ali nižja?**

V vseh orkestrih obstaja velika prisotnost mladih, ki so razgledani in izobraženi, Manjka jim vztrajnosti, potrpežljivosti in samokritičnosti.

- **Kakšen je delež žensk v vašem orkestru?**

Mnogokrat so številčnejše v orkestru, vendar skupino prej zapuščajo zaradi družinskih in materinskih obveznosti.

- **Kakšna je stopnja izobrazbe v vašem orkestru? Morda kakšna oseba izstopa po zelo visoki izobrazbi (univerzitetno dodiplomsko izobraževanje, magisterij, doktorat znanosti)?**

V orkestru prevladujejo predvsem amaterji, vendar je naših članov vedno več ljudi z nižjo, srednjo in akademsko izobrazbo.

- **Imate v orkestru tudi člane, ki živijo v mestnem okolju?**

Te skupine orkestrov so nastajale na vasi in nimamo članov iz mestnega okolja.

- **Vas skrbi, da bi tradicija tamburaštva v prihodnosti izumrla?**

Kot opazamo se stara izročila krepijo, saj ko država izgubi kulturno dediščino, tudi sama nima možnosti za obstoj. Želel bi, da tradicija ostane, saj kar ustvarimo sami, je največja vrednota človeštva.

3.3.7. ANALIZA INTERVJUJEV

Društva, katerih predstavnike sva intervjuvali, se vsebinsko tako močno razlikujejo, da vseh intervjujev ne moreva obravnavati kot celoto. Vsem je skupno, da delujejo na podeželju.

Število članov, ki delujejo v godbi na pihala in v tamburaškem orkestru, narašča, v primeru ljudskih pevcev pa strmo upada. Čeprav so vse omenjene dejavnosti povezane z glasbo, je opaziti zelo velike razlike v številu članov. Meniva, da ljudsko petje ostaja povsem tradicionalno in se ne poslužuje novosti. Mlajše skupine so redke, le te posegajo po novejših pesmih. Godba na pihala in tamburaški orkester pa imata veliko mladih članov, ki so zelo aktivni in v godbi celo prevladujejo. Tudi med poslušalci se najdejo mladi, saj se obe glasbeni zasedbi poslužujeta tudi novejših skladb, ki so mladim bližje. Ženske so v zasedbah ljudskih pevcev veliko številčnejše, pri godbi na pihala in tamburaškem orkestru pa so približno enako številčne kot moški.

Društvo, ki izstopa po zmanjšanju števila članov, je gasilsko društvo. Zabeležili so največ članov, ki so srednje starosti, kar prav tako izstopa, saj so ti v drugih društvih najmanj aktivni. Sklepava, da so ljudje srednjih let telesno najbolj primerni za to prostovoljno dejavnost.

Število žensk, ki delujejo v prostovoljnih gasilskih društvih in v pustnih skupinah, je večje kot v ostalih društvih.

Ugotovili sva, da pri delovanju društev stopnja izobrazbe ne igra pomembne vloge. Le pri ljudskih pevcih, kjer so člani predvsem starejši ljudje, prevladuje osnovnošolska ali poklicna izobrazba.

Odnosi v vseh društvih so neformalni, kar je zgovorno povedala ga. Marija Belšak: »Odnosi morajo biti prijateljski in dobri, drugače delovanje ni mogoče.« Intervjuvanci so se strinjali, da so ljudje na vasi bolj povezani in da je zato širjenje tradicije uspešnejše.

Glede števila članov, ki prihajajo iz mestnega okolja, so si bili enotni: člani iz mestnega okolja pri ohranjanju tradicije niso prisotni (le peščica jih sodeluje pri etnografskem društvu lukari). Prebivalci mest le redko obiskujejo prireditve, ki jih pripravljajo podeželska društva, izjema so revije ljudskih skupin pevcev, kjer je prisotnih precej starejših prebivalcev mest.

Večina intervjuvancev, razen predstavnika ljudskih pevcev, se ne boji, da bi njihova dejavnost v prihodnosti izumrla.

Intervjuvanci so poudarili, da ima družina ključno nalogo pri širjenju tradicije.

Po opravljenem intervjuju z župnikom sva ugotovili, da je število žensk, ki so prisotne pri obredih, občutno večje, da splošna udeležba ljudi pri obredih upada, in da pri obredih prevladujejo starejše generacije. Mladih je zelo malo. Ljudje iz mestnega okolja se le redko udeležujejo obredov. Pri širjenju vere ima bistveno vlogo družina, nekoliko manjšo pa verouk.

4. ZAKLJUČEK

Razprava in interpretacija rezultatov

Če primerjava lastne podatke z izsledki Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, lahko razberemo, da se v Sloveniji od leta 2005 do 2011 večja število registriranih kulturnih društev (tabela 3, str. 17).

Na začetku raziskovanja sva si postavili 9 hipotez, ki sva jih z različnimi metodami raziskovanja skozi celotno raziskovalno nalogo poizkusili potrditi oziroma ovreči. Z raziskovanjem sva prišli do različnih novih spoznanj ter odgovora na temeljno vprašanje o pomenu in načinih ohranjanja tradicije v slovenski kulturi.

1. Hipoteza:

»Ohranjanje bistvenih sestavin narodne identitete, kot so vera, jezik in kulturna dediščina, je značilno predvsem za podeželje.«

Na podlagi analize raziskovalnih metod dela in ob pregledu literature lahko to hipotezo potrdiva. (Anketni vprašalnik: trditev 1, v sklopu vprašanja 7) . Prav tako sva preko anket prišli do ugotovitve, da je med prebivalci podeželja in mest bistvena razlika pri sodelovanju v društvih (Anketni vprašalnik: vprašanja 9 in 10). Tudi v vernosti se pojavljajo razlike med podeželjem in mestom, kar prikazuje diagram 16, ter vsa vprašanja v sklopu vernosti (Anketni vprašalnik: vprašanja 3,4,5 in 6).

2. Hipoteza:

»Ohranjanje bistvenih sestavin narodne identitete je značilno predvsem za ženske, ki so vedno bolj prisotne v društvih.«

To hipotezo lahko delno potrdiva. Analiza anket je pokazala, da je delež žensk in moških, včlanjenih v društva približno enak (Diagram 51). Ženske imajo ključno vlogo pri ohranjanju in prenašanju določenih dejavnosti. Posebej je to opazno na področju religije, saj v večjem številu obiskujejo verske obrede in so bolj verne (Intervju z župnikom J. Straškom: vprašanje 11; Diagram 14).

Intervjuvanci so poudarjali pomen žensk v društvih (Intervju z I. Hercogom: vprašanja 6 in 12; Intervju z D. Klajnom: vprašanje 10).

3. Hipoteza:

»Ohranjanje tradicije je značilno predvsem za starejše ljudi.«

Hipotezo sva delno potrdili. Če se takoj osredotočiva na ljudsko petje, je to vsekakor značilno za starejše generacije (Intervju z gospodom I. Hercogom, predstavnikom ljudskih pevcev: vprašanji 4 in 14). Hipotezo bi lahko potrdili s strani vere (Intervju z gospodom J. Straškom, duhovnikom: vprašanje 12; Diagram 14).

4. Hipoteza:

»Stopnja izobrazbe je ključnega pomena pri ohranjanju tradicije v slovenski kulturi.«

To hipotezo sva lahko potrdili le delno. Če se osredotočiva na mlade, ki so v društvih zelo aktivni, bi lahko to hipotezo ovrgli, saj mladi posegajo po vedno višji izobrazbi, a kljub temu ostanejo aktivni v društvih (Intervju z M. Belšak: vprašanje 9). Večina anketirancev se še vedno izobražuje, pa vendarle najdejo čas za delovanje v društvih (Diagram 52, 53). Meniva, da bolj kakor stopnja izobrazbe na ohranjanje tradicije vpliva kraj bivanja (Hipoteza 1).

5. Hipoteza:

»Prisotnost mladih v društvih se večja.«

To hipotezo sva potrdili na podlagi metod dela. Medtem, ko v Sloveniji narašča število društev (tabela 3), narašča tudi število mladih, ki so dejavni v njih (Intervju z M. Kostanjevcem: vprašanji 3 in 12; Intervju z D. Klajnom: vprašanje 9). Mladi so v društvih celo bolj aktivni kot starejši (Intervju z M. Frangež: vprašanje 3).

6. Hipoteza:

»Vedno več ljudi iz mestnega okolja se zanima za kulturno dediščino.«

To hipotezo sva ovrgli. Ker nisva zasledili podatkov o tem, kako številčno so prebivalci mest obiskovali prireditve nekoč, sva se lahko zanašali samo na podatke, ki sva jih pridobili in pričajo o obiskovanju prireditev prebivalcev mest v sedanosti. Te prireditve obiskuje peščica ljudi iz mesta, ti so predvsem starejši (Intervju z I. Hercog: vprašanje 5).

Zasledili sva program pustovanja, ki se bo tudi letos izvajal v centru Maribora. Ta način pustovanja je precej drugačen od pustovanja na podeželju, kar priča o tem, da se ljudje res poslužujejo prirejenih (tudi tujih) oblik kulturne dediščine.

7. Hipoteza:

»Najpomembnejši vpliv na ohranjanje kulturne dediščine ima družinsko okolje.«

To hipotezo sva lahko potrdili. V družinskem okolju se namreč otrok razvija kot osebnost, kar ga spremlja v nadaljnjih procesih socializacije, ko se otrok začne vključevati v prostočasne skupine in ustanove. (Intervju z M. Belšak: vprašanje 4). Pogosto so majhni otroci prisotni pri delovanju svojih staršev ali starih staršev v raznih društvih (Intervju z M. Belšak: vprašanje 2). Tudi pri širjenju vere ima družina ključno vlogo, saj starši otroka s krstom vključijo v cerkev in odločajo o njegovi vernosti (Intervju z J. Straškom: vprašanje 5).

Tudi narečja se otrok nauči z nezavednim posnemanjem v družini in ga nato uporablja predvsem v družini (Anketni vprašalnik: vprašanje 8).

8. Hipoteza:

»Ljudje so mnenja, da zaradi šibkejšega širjenja slovenske kulture in zmanjševanja kulturne raznolikosti le ta lahko izumre.«

To hipotezo sva lahko le delno potrdili. Anketiranci se namreč s to trditvijo po večini strinjajo (Anketni vprašalnik: vprašanje 2; Diagram 12). Intervjuvanci pa menijo drugače.

9. Hipoteza:

»Delovanje društev in organiziranje prireditev je ključnega pomena za ohranjanje kulturne dediščine.«

To hipotezo sva le delno potrdili. Naleteli sva na razne organizacije, zavode, inštitute, katerih naloga je varovanje kulturne dediščine. Določeni koncepti kulturne dediščine (register žive kulturne dediščine - tabela 2; kulturna dediščina iz registra nepremične kulturne dediščine) so zavarovani in tako ne bodo izumrli. Za ostalo tradicijo pa morajo poskrbeti društva, torej je njihova vloga vendarle velika in zelo pomembna.

Če povzameva glavne rezultate svoje raziskave, lahko zapiševa, da se dandanes pogosto ohranja le zunanja lupina šeg in navad, njihova vsebina in bistvo pa propada ali pa doživlja velike spremembe. Tradicijo si vedno znova prirejamo, zato ta izgubi svoj namen in vsebino.

Eden izmed razlogov, ki ljudi, ki se ukvarjajo z ohranjanjem tradicije pogosto prisili, da začnejo prirejati in prilagajati tradicijo sodobnemu času, je pomanjkanje zanimanja mlajših generacij za določene dejavnosti. S tem ciljava na dejavnosti z izredno staro, nespremenljivo tradicijo, ki ima še vedno nek prvoten namen in vsebino. Take dejavnosti so mladim ljudem tuje, oddaljene in nezanimive. Raje izberejo dejavnosti, ki so priljubljene med njihovimi vrstniki, saj ne želijo izstopati ali morda celo biti zasmehovani in izločeni. V takem primeru lahko vzgoja otroka v smeri ohranjanja tradicije izgubi svoj pomen. Primer je nezanimanje mladih za ljudsko petje, saj le to ostaja povsem tradicionalno in se ne poslužuje novosti.

Predlagava večjo vključenost vrtcev, osnovnih šol in srednjih šol pri pomenu ohranjanja tradicije. Preko številnih možnosti izvenšolskih dejavnosti in izbirnih vsebin bi lahko bolje gradili na spoštovanju preteklosti in slovenske kulturne zapuščine.

Prebivalci mest le redko obiskujejo prireditve, ki jih pripravljajo podeželska društva. Zanimivi in poučni bi bili obiski mestnih šol na kakšni tradicionalni vaški prireditvi. Ali morda srečanje otrok iz mesta in podeželja. Dober primer so razne šolske izmenjave, kjer otroci iz ene šole preživijo dan ali dva v okolju otrok iz druge šole.

Zasledili sva program pustovanja, ki se bo tudi letos izvajal v centru Maribora. Ta način pustovanja je precej drugačen od pustovanja na podeželju, kar priča o tem, da se ljudje poslužujejo prirejenih (tudi tujih) oblik kulturne dediščine. Zakaj pogosteje ne obišejo vaškega pustovanja?

To naj ostane odprto vprašanje, ki nakazuje na nadaljnje delo.

5. LITERATURA

Barle-Lakota, A. idr. (2004). *Učbenik za 280-urni predmet sociologije v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja*. Ljubljana: DZS.

Bogataj, J. idr. (2005). *Nesnovna kulturna dediščina*. Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine.

Ferlež, J. (2001). *Mariborska dvorišča*. Maribor: Mladinski kulturni center.

Fikfak, J. idr. *O pustu, maskah in maskiranju*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Frangč, F. (2007). *PGD Jablane skozi čas*. Spodnje Jablane: Ekart Design d.o.o.

Godina-Golija, M. (1986). *Maribor 1919-1941. Oris družabnega življenja*. Maribor: Obzorja.

Godina-Golija, M. (1992). *Iz mariborskih predmestij. O življenju in kulturi mariborskih delavcev v letih od leta 1919 do 1941*. Maribor: Obzorja.

Hieng, P. (2011). *Ta norčavi pustni čas*. Ljubljana: Založba Harlekin No.1.

Kuret, N. (1965). *Praznično leto Slovencev. 1. knjiga*. Celje: Mohorjeva družba.

Kuret, N. (1984). *Maske slovenskih pokrajin*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Lesar, L. (2005). *Pogovori s slovenskimi duhovniki*. Ljubljana: Družina.

Ličer, Vesna (1996). *Kako je tradicija postala prijeten družabni dogodek*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Novak, M. (1991). *Zamudniški vzorci industrializacije*. Ljubljana: ZPS.

Počkar, M. idr. (2012). *Uvod v sociologijo: učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju*. Ljubljana: DZS.

Sedej, I. (1985). *Ljudska umetnost na Slovenskem*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Simonič, P. (2004). *Pustovanje in karneval v Mariboru : etnološka raziskava sodobnih mestnih pustnih praks*. Maribor: Založba Litera.

Sto let Gasilskega društva Jablane, 1886–1986. (1986). Jablane: Knjiga zapisnikov PGD Cirkovce.

Tetičkovič, B. idr. (2003). *O pustu, maskah in maskiranju*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Volarič, T. (2008): *Pustovanje. Ločnice in prehodi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Spletni viri:

Statistični urad RS. Prebivalstvo po veroizpovedi, popisa 1991 in 2002. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu:

<http://www.lem-computers.net/Povezave/religije%20statistika.htm#Statistika>

<http://katoliska-cerkev.si/leto-vere>.

Statistični urad RS. Register žive kulturne dediščine . (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu:

http://www.arhiv.mk.gov.si/si/storitve/razvidi_evidence_in_registri/register_zive_kulturne_dediscine/seznam_registriranih_enot_zive_kulturne_dediscine/.

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Delovanje kulturnih društev v Sloveniji od leta 2005 do 2011. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu:

http://www.stat.si/letopis/2012/08_12/08-09-12.htm.

Zavod za varstvo kulturne dediščine RS. Kaj je kulturna dediščina. (Elektronski vir) Dostopno na URL naslovu:

<http://www.zvkds.si/sl/zvkds/varstvo-kulturne-dediscine/o-kulturni-dediscini/kaj-je-kulturna-dediscina/>.

6. PRILOGA

ANKETNI VPRAŠALNIK

Odločili sva se, da v okviru razpisa natečaja Mladi za napredek Maribora 2013, pripraviva raziskovalno nalogo s področja sociologije z naslovom »Daj naprej!« **Pomen in načini ohranjanja tradicije v slovenski kulturi.** Če želiva uspešno raziskati zastavljen problem in pripraviti dobro raziskovalno nalogo, potrebujeva tudi vaša mnenja oz. izkušnje. Zato vas vljudno prosiva, da odkrito izpolnite vprašalnik, ki nama bo v veliko pomoč. Vnaprej se vam zahvaljujema za odgovore. Anketa je popolnoma anonimna.

Pri vseh odgovorih je možen samo en odgovor.

Starost: _____

Spol: **M**   **Ž**

Stopnja izobrazbe: a) OŠ ali manj

- b) Nižje poklicno izobraževanje
- c) Srednje poklicno izobraževanje
- d) Srednje splošno, strokovno in tehnično izobraževanje
- e) Višje strokovno izobraževanje
- f) Visoko strokovno izobraževanje
- g) Univerzitetno dodiplomsko izobraževanje
- h) Univerzitetno podiplomsko izobraževanje (magisterij)
- i) Doktorat znanosti

Kraj bivanja: a) PODEŽELJE (podeželska skupnost)

b) MESTO (mestna skupnost)

1. Si prizadevate za ohranjanje tradicije(v svojem kraju):

- a) Da.
- b) Ne.

Svoj odgovor, prosim utemeljite: _____

2. Ste mnenja, da Slovenci preslabo ohranjamo slovensko tradicijo?

- a) Da.
- b) Ne.

Svoj odgovor, prosim utemeljite: _____

3. Kako bi se opredelili glede vernosti:

- a) Veren/verna .
- b) Neveren/neverna.

c) Neopredeljen/neopredeljena.

4. Kako pogosto obiskujete cerkvene obrede?

a) Redno (1x tedensko ali več).

b) Priložnostno (manj kot 1x tedensko).

c) Jih ne obiskujem.

5. Ali upoštevate religiozne norme v vsakdanjem življenju?

a) Da.

b) Ne.

c) Delno.

6. Kaj je po vašem mnenju najbolj tehten razlog za upad religioznosti v Sloveniji?

(Ocenite po rangi od 1-najbolj tehten razlog do 6-najmanj tehten razlog)

a) _____ Nauk je nerazumljiv.

b) _____ Medijsko razširjeni škandali.

c) _____ Vmešavanje cerkve v notranjo/zunanjo politiko.

d) _____ Sodoben način življenja.

7. V spodnji tabeli označite, v kolikšni meri za vas veljajo spodaj navedene trditve, ki se nanašajo na širjenje kulturne tradicije. Na trditve odgovarjate tako, da v ustrezno polje s križcem označite, ali trditev po vašem mnenju ne drži (1), delno drži (2) ali popolnoma drži (3).

		ne drži	delno drži	popolnoma drži
		1	2	3
1	Ohranjanje tradicije je na vasi bolj prisotno kot v mestu.			
2	Ljudsko petje in igranje na ljudske instrumente je na vasi bolj razširjeno kot v mestu.			
3	Na vasi delujejo ljudska gledališča, v mestu jih ne poznajo.			
4	Mladi v mestu se po navadi med seboj pogovarjajo v slengu, za razliko od mladih na vasi, ki se med seboj pogovarjajo v narečju.			
5	Starejši prebivalci mest redkeje obiskujejo cerkvene obrede kot starejši prebivalci vasi.			

6	Na vasi poznajo pustni običaj, ko otroci obiskujejo domove, in v zameno dobijo krofe ali denar; ta običaj v mestu izginja.			
---	--	--	--	--

8. Ali govorite kakšno narečje?

- a) Da.
- b) Ne.

Če ste obkrožili da, v katerem okolju ga govorite?

- a) V družini.
- b) Med prijatelji in vrstniki.
- c) V šoli ali na delovnem mestu.

9. Ali ste član kakšnega društva ali skupine, ki deluje na področju ohranjanja tradicije v Sloveniji?

- a) Da
- b) Ne

11. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z DA, obkrožite, na katerem področju delujete. Možnih je več odgovorov.

- a) Folklorno društvo.
- b) Prostovoljno gasilsko društvo.
- c) Orkester (instrumenti se navezujejo na kulturno dediščino kraja bivanja).
- d) Ljudski pevski zbor.
- e) Pustne skupine.
- f) Drugo: _____

Če delujete v kateri od naštetih skupin, zapišite, koliko časa ste včlanjeni, kakšna je vaša vloga, ali se udeležujete raznih tekmovanj, nastopov).
